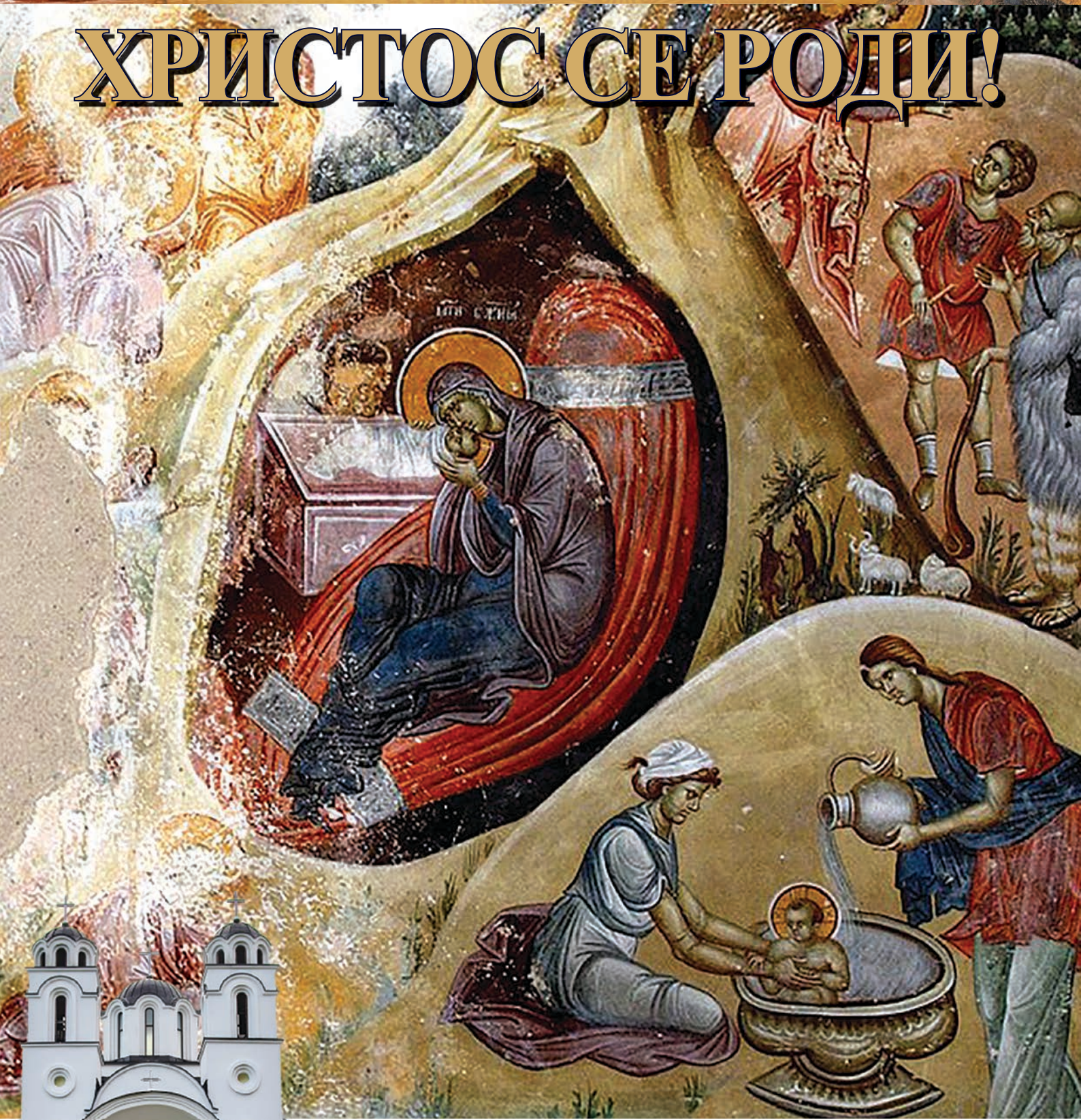

ХРИСТОС СЕ РОДИ!

*Освећена црква Покрова
Пресвете Богородице у Јагодини*

фото репортажа

Освећена црква Покрова Пресвете Богородице у Јагодини

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

276

Владимир Васиљск

Рођење Христово у Јеванђељу и историји

стр. 2

Гермоген Иванович Шимански

Богојављење Господње

стр. 5

Свети Тарасије Константинопољски

Беседа на Ваведeње Пресвете Богородице

стр. 8

Лазар Марјановић, Ваведeње као образац подвижничтва по
Григорију Палами 11

Марко Јефтић, Беседа о храму 30

Осећење цркве Покрова Пресвете Богородице у Јагодини 18

Милић Марковић, Опис поклоњења светињама Свете Горе 34

Бачковски манастир Успења Пресвете Богородице 38

Из летописа Епархије шумадијске

Промене у Епархији шумадијској

Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована

Нова издања

In Memoriam

Дечија страна

Главни и одговорни уредник: Никола Миловић, протојереј

Заменик главног и одговорног уредника: Негослав Јованчевић

Редакција: Др Зоран Крстић, протојереј ставрофор, Дејан Марковић, јереј,
Лазар Марјановић

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 3400 Крагујевац,

e-mail : n.milovic2@gmail.com

Дизајн и прелом: Дејан Манделц

Излази са
благословом Његовог
високопреосвештенства
Архиепископа крагујевачког
и Митрополита шумадијског
Господина Јована

Година XLV,
Број 6, (276), 2024.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленић
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Владимир Васиљск, ђакон

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО У ЈЕВАНЂЕЉУ И ИСТОРИЈИ

И Логос постаде тело, и настани се међу нама... пун благодати и истине (Јеванђеље по Јовану 1, 14).

Пре више од две хиљаде година десио се необичан догађај – ванвремени, вечни Бог ушао је у људску историју и преокренуо је. На питање шта је ново Христос донео људима, Свети Иринеј Лионски одговара: „Све је ново“ (omnem novitatem). И то је заиста тако.

Могуће би било набројати мноштво потпуно опипљивих Христових дарова људима, потпуно другачију моралност и философију личности, државу и право новог типа, велику хришћанску културу и, на крају, науку, насталу захваљујући демитологизацији околног света. На њих смо навикли, за нас су повремено неприметни.

Међутим, неки тврде тобоже да се Христос није родио, пошто јеванђељска прича о Рођењу Христовом наводно противречи историјским подацима. Дакле, постоји ли таква противречност у самој ствари?

То што у наше време не тргују људима у законитом поретку, окривљене робове не распињу на крст, не одржавају гладијаторске борбе и не бацају преступнике лавовима, а рођену децу не избацују незаконито на улицу, дугујемо Исусу Христу и Његовим ученицима. Рекли бисмо да већ овакве, саме по себи позитивне ствари, сведоче у корист тога да је Христос историјска личност и да су Његове речи и дела стварно ушли у историју и изменили је.

Али, нажалост, богатство дарова не води увек благодарности и разборитости. Тако, припадници критичке школе протестантског богослова Баура углавном негирају историјску веродостојност јеванђељских повести, сматрајући да су Јеванђеља била написана не пре II века. Међутим, проналасци древних папируса посрамили су хиперкритичаре: манчестерски папирус библиотеке Џона Рајланда № 457, који садржи фрагменте

Јеванђеља по Јовану, најкаснијег од четири, датиран је у двадесете године II века, то јест копија је била створена свега тридесет година после писања самог Јеванђеља. Још интересантније откриће начинио је 1994. године немачки папиролог, доктор Карстен Петер Тид. На основу поређења са грчким рукописима са подручја Мртвог мора установио је да Оксфордски рукопис Магдален Колец № 18, који садржи фрагменте Јеванђеља по Матеју, који су традиционално датирани крајем II века, у ствари може да се односи на шездесете-седамдесете године I века. „Чак при летимичном изучавању рукописа можемо схватити да су читав век старији него што је било прихваћено рачунање на почетку“, рекао је у свом интервјуу. То значи да имамо посла са рукописом који је настао за време ауторовог живота, пошто је Јеванђеље по Матеју написано четрдесетих-педесетих година I века. Ниједан древни историјски извор не сведочи са таквим степеном веродостојности.

Када се родио Христос?

Догађаји Рођења Христовог такође се подвргавају нападу хиперкритичара. Приповедање јеванђелисте Луке, Баурова школа сматра слабим и неверодостојним, иако су стварно озбиљни стручњаци нивоа сер Вилијама Ремзија окарактерисали Светог Луку као „првокласног историчара“. Међутим, Баур је против Лукиног казивања предложио три примедбе:

1. Какав је смисао био у томе да натерају људе да напусте своје место живљења и упуте се негде ради пописивања? Зар не би било довољно да порезници дођу у место и попишу становништво?
2. Историја уопште прећуткује сличне пописе.
3. Квириније је владао Сиријом минимум десет година пре изворног датума Рођења Христовог.

За оног ко познаје историју Рима и његов однос према покореним народима, прва примедба изгледа веома чудно, ако не кажемо нешто више о томе. Како се Рим обрачунавао са њиховим спокојем и удобношћу? *Vae victis* – „Тешко побеђенима“. Довољно је споменути контекст јеванђељских заповести из проповеди на гори: „Него ако те ко удари по десном образу твојем, окрени му и други; и који хоће да се суди с тобом и кошуљу твоју да узме, подај му и хаљину; и ако те ко потера једну миљу, иди с њим две“ (Мт. 5, 39–41). Ове речи, наравно, важно је схватити у свим околностима, али су оне имале и потпуно одређен историјски контекст: однос Јудејаца према Римљанима окупаторима. Јер су ови, дешавало се, скидали са оних које су окупирали последњу кошуљу и неретко их подвргавали батинама.

Што се тиче тобожње погодности пописа у месту, тада би се ради њега захтевало огромно особље писара и чиновника и значајно сељакање. Прво, бележење људи у оном месту где су се затекли на дан пописа. Друго, свако је био обавезан да се врати у место свог сталног пребивалишта и остане тамо до организовања пореског пописа. Управо је такав поредак и посведочен у египатском папирусу из 104. године по Рођењу Христовом,

који садржи следећу одлуку римског номарха Гаја Вибија: „Дошло је време за спровођење пописа укућана, у складу са којим је неопходно принудити све који се налазе из овог или оног разлога изван граница свог места пребивања да се врате у свој дом ради тога да бисмо спровели до краја попис у складу са прихваћеном одлуком”. Такав поредак опажамо и у причи Јеванђеља по Луки: Праведни Јосиф је био из рода Давидовог, и чак је потпуно могуће да је пре свог боравања у Назарету живео у Витлејему, на очевини својих предака.

Друга примедба, која се односи на то да се наведени попис уопште није спроводио, такође је безначајна. Сагласно сведочанствима папируса, попис је могао да се спроводи између девете и шесте године пре Христове ере. А сада се окренемо изворном, а не условном датуму Рођења Христовог. Из Јеванђеља по Матеју знамо да се Спаситељ родио у дане цара Ирода и проживео у време његове владавине око две године, пошто је Ирод, који је тражио Богомладенца, убио све младенце од две године и млађе, после времена које је открио од мудраца (Мт. 2, 16). Осим тога, пошто је Света Породица била принуђена да бежи, тада је још неко време протекло у Египту пре него што је Ирод умро 749. године од оснивања Рима, што је тачно познато из независних историјских извора. Међутим, учени монах Дионисије Мали, који је почетком VI века сачинио хронолошко израчунавање године Рођења Спаситеља, погрешно одређује годину Рођења као 753. годину од оснивања Рима. Сходно томе, Ирод је умро четири године пре нашег датума Рођења Христовог и Спаситељ би требало да се роди негде око шесте године пре Христове ере, и, у том случају Његово Рођење пада у исту годину када и попис, као што је речено у Јеванђељу.

На крају, трећа примедба – доказ који се односи на то да је Квириније управљао Сиријом тек после Рођења Христовог – такође захтева корекције. Године 1828. у Риму је био нађен натпис сагласно којем је Публије Сулпиције Квириније дуумвир (највиша административна дужност за муниципије и колоније) упутио армију у Сирију недуго пре 6. године пре Рођења Христовог (по нашем рачунању година). На тај начин, овде уочавамо задивљујућу тачност јеванђелисте Луке.

Ако се вратимо на питање о попису, онда, по сведочанству папируса, крајем I и почетком II века после Рођења Христовог он се дешавао сваких четрнаест година. И, по сведочанству Климента Александријског, управо је попис у години Христовог Рођења поставио почетак овог система пописивања становништва.

Ранохришћански и византијски богослови и црквени песници видели су дубоки симболизам у томе да се Спаситељ родио за време владавине Октавијана Августа и, на тај начин, такође се потчинио попису, као и сви грађани његове земље.

Звезда која није случајна

Подвргавала се сумњи такође и прича о доласку мудраца на поклоњење и о убијању младенца. Међутим у томе нема ничег невероватног и неисторијског. Астрологија је у старини била веома значајна појава у животу друштва, а поменути мудраци или маги су дошли са Истока или из Парћанског царства, можда из Вавилона, праве домовине астрологије.

Постоји становиште, сагласно којем су седме године на небу на неки значајан начин за посматраче сишле три звезде – планете Јупитер, Сатурн и Марс. Једна од њих, у складу са астролошким представама, била је „Јаковљева звезда” (то јест звезда Израилља), друга – „царска”, трећа – „звезда рата и преображаја”. Према њима су мудраци сазнали о рођењу великог реформатора света, Цара Јудејског, и пошли су у Јудеју.

Предање о томе да су били цареви познато је, у крајњој мери, од II или III века: Тертулијан их назива „готово царевима” – *ferre reges*. Предање наводи њихова имена: Каспар, Валтсар, Мелхиор. Дознавши о њиховом доласку, окрутни и подозриви тиранин Ирод одлучио је да се избави од могућег супарника. На почетку је сазнао од јудејских књижевника о месту где треба да се роди Месија. Затим, позвавши мудраце, шаље их у Витлејем, и моли их да сазнају све о Младенцу, наводно ради тога да би му се поклонили. Звезда је, као што је речено у Јеванђељу, водила мудраце до Витлејема и зауставила се над домом где се населила Света Породица. Са радошћу су се поклонили Младенцу и Деви Марији и принели му дарове: злато – као Цару, тамјан – као Богу, и смирну – као Човеку који треба да умре ради спасења људи. Примивши

откровење да се не враћају Ироду, мудраци су се вратили у домовину и тамо, по предању, такође проповедали рођење Спаситеља. На Западу се поштују као „три света цара”, њихове мошти налазе се у Келнској катедрали.

Што се тиче убијања младенаца, оно што је наредио Ирод потпуно одговара његовом подозривом и лукавом карактеру. Према сведочанству Јосифа Флавија, због сумње да му је власт угрожена истребио је најближе сроднике, између осталих своју вољену жену Меријамну, и посекао читаве заједнице. Тим пре за њега није било никаквих препрека за истребљење за њега ништавних младенаца у невеликом насељу Витлејем,

ако узмемо у обзир да је уочи своје смрти наредио да казне најугледније грађане огромног града Јерусалима, рекавши: „Због мене неће плакати, онда нека плачу за њима”.

Бекство Свете Породице у Египат такође је историјска црта: Египат се показује као римски императорски домен и у њему је ипак постојала нека врста поштовања закона, те Ироду није било тако лако да у њему убије Младенца. И то да после смрти Ирода Праведни Јосиф није хтео да се врати у Јудеју, прибојавајући се Иродовог сина, Архелаја, такође одговара историјским реалијама. После очеве смрти, Архелај је отпочео грађански рат и убио у Јерусалиму три хиљаде људи, заузевши Храм својим трупама. У складу са тим, имамо све основе да поверујемо саопштењима јеванђелисте Матеја.

Песме празника

Празновање Христовог Рођења није одмах ушло у црквени живот. Првобитно се оно спајало са празником Богојављења или Крштења Господњег, који је уста-

новљен у III веку (19. јануара по новом, или 6. јануара по старом календару), пошто су такви оци Цркве, као што је Свети Јефрем Сириј – позивајући се на речи Јеванђеља по Луки, да је Исус, почињући своје служење, имао тридесет година (Лк. 3, 23) – рачунали да се датум Рођења Христовог поклапа са даном Његовог Крштења. У јерменској Цркви до данашњег дана постоји јединствени празник Рођења Христовог и Богојављења.

Најпре прослава Рођења Христовог почиње да се одваја од Богојављења на Западу средином IV века. У древном римском месецослову, датираним под 25. децембар 354. године ми већ налазимо спомињање – „дан рођења Христовог”. Многи светски историчари сматрају да је појава празновања Рођења у Риму управо 25. децембра (то јест 7. јануара по новом календару) била повезана са неопходношћу борбе против многобожачког празновања „Непобедивог Сунца”, које је падало у овај дан. Међутим, из преписке Светог Кирила Јерусалимског са римским папом Јулијем следи да је раздвајање празника Божића и Богојављења условљено развојем унутар црквених богослужбених традиција.

На завршетку, неколико речи о два песмопевања празника. Тропар, или основна празнична химна Рођења Христовог, могао је бити створен већ у IV веку. Наводимо његов црквенословенски текст:

„Рождество Твоје, Христе Боже наш,
возсија мирови свјет разума,
в њем бо звјездам служашчи звјездоју учухусја
Тебје клањатисја солнцу правди,
и тебе вједјети с висоти востока,
Господи слава тебје”.

Ова химна говори о богопознању путевима којима можемо, по промислу Божијем, пролазити увек – између осталих и кроз спољашње, световно знање, као што се то десило са мудрацима. А именоване Христа „Сунцем правде” указује на Христа као на Извор живота и светлости, с једне стране, и чистоте и праведности, с друге.

Иза тропара следи кондак „Дева данас Надсуштственог рађа” који је написао Свети Роман Слаткопојац у десетим или двадесетим годинама VI века. Као што гласи предање, Свети Роман у младости није имао музичког слуха и певачког гласа и подвргаван је подсмесима своје сабраће у црквеном хору. Једанпут се за време Божићног богослужења обратио Пресветој Богородици са сузама и молитвом да му дарује способност појања. После молитве је задремао. У сну му се јавила Дева Марија и заповедила му да поједе свитак који је држао у руци. Пробудивши се, Свети Роман је неочекивано за све изашао на средину храма и почео да пева кондак који је он сачинио, „Дева данас”, који се до дана данашњег сматра једним од врхунаца црквене поезије:

„Дева данас Надсуштственог рађа,
и земља пећину Неприступноне приноси;
Анђели с пастирима славослове,
мудраци са звездом путују,
нас ради роди се Дете младо,
превечни Бог”.

Парадоксално спајање земаљског и небеског, материјалног и натприродног, човечанског и божанског – ево саме сржи хришћанства. Невидљиви и недокучиви Бог оваплотио се и постао Човек – ево шта значи дан Његовог рођења, који имамо пуно право да празнујемо.

Превео са руског Горан Дабетић

Гермоген Иванович Шимански

БОГОЈАВЉЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Одломак из књиге Гермогена Ивановича Шиманског „Литургика”

Садржај службе празника

У садашње време у Православној Цркви се под Богојављењем подразумева празник у којем се прославља догађај Крштења Господа Исуса Христа на Јордану.

Празник Крштења, или Богојављења, од давнина се такође назива даном Просвећења и празником светлости, и по древном обичају врши се уочи, у навечерје празника, крштавање оглашених, које се, заправо, показује као духовно просвећење. Опис догађаја Крштења дат је код све четворице јеванђелиста (Мт. 3, 13–17; Мк. 1, 9–11; Лк. 3, 21–23; Јн. 1, 33–34). Он се такође садржи у многим стихирама и тропарима празника.

„Данас небеса и земље Творац долази телом на Јордан, крштење проси Безгрешни и крштава се од слуге Владика свега”¹. „Глас вапијућег у пустињи, припремајте пут Господњи, (Јовану) дошао си, Господе, изглед роба примивши, крштење просећи; Онај који не зна за грех”². Прва тајна била је оваплоћење и Рођење Христово, неизрециви силазак Саздатеља (Богооваплоћење), који светлошћу обасја сав свет. Сада сам Христос, другу савршујући тајну, долази на Јордан, како би дао средство за чудесно обнављање земних даром крштења, богатством Духа, како би Божанством обогатио осиромашену природу човека³. „Избављење долази – Христос крштење даје свима вернима: овим се Адам очишћава, пали се узвишује, свргнути мучитеља посрамљује, Небеса се отварају, Духа Божанственог низводе и нетљење пречисто дарује”⁴.

Крштење Господа Исуса Христа је у најтежнијој вези са делом спасења људи. Господ долази на Јордан да се крсти од Јована Крститеља. Претеча Јован, припремајући људе за примање Христа, проповедао је покајање и као символ очишћења грехова вршио своје крштавање⁵. Христос се појављује на Јордану, молећи крштење, једини од свих природом Безгрешан⁶, да би као Јагње Божије, Које узне на себе грехе целог света, у воде јорданске погрузио и наше мноштво безмерних прегрешења⁷, очистио у себи наше грехе⁸, сличан у крштењу очишћава слично⁹. Кроз Њега се безгрешно умивање распространило на цело грешно човечанство¹⁰. Човекољубиви Христос долази на Јордан, како би обновио у прегрешењима остарели свет, да би створио људима чудно рођење и синовство водом и Духом¹¹, да би уздигао човечанство ка прволикостима¹², „обнављајући поново битије”¹³. „Обнавља и поучава (успоставља) нас водом и Духом обнавља чудним, Једини Благодатељ”¹⁴.

„О, православних дарова! О, Божанствена благодати и неизрецива љубави! Гле, водом ме чисти, огњем просвећује, и Творац и Владика ме савршава Духом Божанским, сада се у Јордану безгрешни обуче у природу моју”¹⁵.

Христос Спаситељ у крштењу дарује (водом) благодат „одлучујућу за душу и тело заједно”¹⁶.

Крштење Христово је у читавом богочовечанском делу искупљења људског рода имало темељно, спаситељно дејство. Крштење на Јордану излива смртни-

ма остављање, отпуштање грехова, просвећење, обнављање људске природе, дарује светлост, обнављање, исцељење, препород и заправо ново рођење („пакибитије”)¹⁷.

„Нови Адам је био Творац, са огњем и Духом и чудном водом, вршећи дивно препород и обнову, осим (без) скрушености и огњишта, богоносним крштењем, стварајући нове твари”¹⁸. На тај начин, крштење Христово у водама Јорданским не само да је симболизовало очишћење, него је имало значење преображавајућег, обнављајућег дејства на људску природу.

Погружењем својим у води Јордана Господ је осветио „сву природу вода”¹⁹ и сву земљу²⁰. Присуство Божанствене силе у воденој природи нашу телесну природу (кроз крштење) преображава у непропадљиву. Дејство крштења простирало се на целу људску природу.

„Духом душе нове твориш, телом освећујеш тело сложено, животно изграђујући (обнављајући онога који

има у себи вечни живот) човека: двојакој људској природи својствено је да лекове (неопходно лечење) мудрим промислом приносиш, као Лекар тела и душа²¹. Крштење Господа и Спаситеља нашега било је фактички предизображење и темељ тајанствено-благодатног начина обнављања водом и Духом у тајни крштења. Овде се Господ појављује пред људима као утемељитељ новог благодатног Царства Христовог, у које се, по Његовом учењу, не може ући без крштења (Мт. 28, 19–20).

„Са мном ако ко сиђе и сапогребе се крштењем, са мном славе наслађиваће се и васкрсења – Христос сада објављује²². Трикратно погружење (сваког верујућег у Христа) у тајни крштења изображава смрт Христову, излазак из воде – присаједињење тридневном васкрсењу²³. „Велико за спасење упутство крштењем даје Христос²⁴. Господ Спаситељ „од воде (крштења) тајанствено Духом начини многодетну Цркву, најпре (пре) бездетну²⁵.

Приликом крштења Господа у Јордану открило се људима истинско богопоштовање, од тог часа је била јављена

непозната тајна Тројичности Божанске, тајна о Богу Једном у Три Лица, открило се „прослављање Пресвете Тројице²⁶.

„Тројица Бог наш, себе нам данас неразделиво јави: јер Отац откривеним (отвореним, очигледним) сведочанством сродства (блискости) објави: Дух са неба сиђе у облику голуба: Син пречасни теменом својим поклони се Претечи²⁷.

„Глас (Бог) Оца”, говори се у другој стихири, „с неба би: Овај, кога Претеча крштава руком, Син је мој љубљени (и мени Једносуштни), у којем је моје благовољење²⁸. Дух Свети, који силази у виду голуба, проповедаше свима у Лицу Исуса Христа, оваплоћеног Бога²⁹.

У песмопевањима се описују доживљаји које искушава Претеча видевши Христа, који је дошао да се крсти и од њега захтева крштење. Јован Претеча пред целим народом, који га слуша, указује на Исуса као на од стране целог Израиља очекиваног Христа Месије. „Просветитеља нашега (Христа Спаситеља), који просвећује сваког човека, видевши Претеча да је дошао да се крсти, радује се душом, и дрхти, руком Га показује, и говори људима: Овај избавља Израиљ, ослобађа нас од трулења³⁰.

И када је Господ молио од њега крштење, „Претеча задрхта и гласно ускликну: Како светиљка може освећивати Светлост? Како слуга да положи руку на Владика? Спаситељу, који узео на себе грехе целог света, Ти сам освети мене и воде³¹.

„Иако си Ти и Младенац од Марије”, говори Претеча, „но ја знам Тебе, Предвечног Бога³². „У чије име да Те крстим? (У име) Оца? Али Тога носиш у себи. Сина? Али сам јеси оваплоћени. Духа Светог? И Овога свег давати (можеш дати) верним устима (верујућима устима својим)³³. Господ говори Јовану: „Пророче, дођи да ме крстиш, ти, којег сам створио, и просветио благодаћу и очистио: дотакни се Божанственог мога темена и не сумњај. Остави све остало, јер дођох да испуним сваку правду³⁴.

Крстивши се од Јована, Христос је испунио „правду”, то јест верност и послушање заповестима Божијим. Пророк и Претеча Господњи Јован примио је заповест од Бога да крштава народ у знак очишћења од грехова. Као Човек, Христос је био дужан да испуни ову заповест и, сходно томе, крсти се од Јована. Овим је Он потврдио светост и величину деловања Јована Крститеља, а хришћанима предао пример смирења и послушања вољи Божијој.

У песмопевањима је искоришћено пророштво (Пс. 113) о томе да река засувања свој ток „од Лица Господњег”: „Данас псаламско пророчанство крај прими (жури да се испуни): море рече, виде и побеже, Јордан се врати назад од Лица Господња, од Лица Бога Јаковљева, који дође да од слуге прими крштење³⁵. „Јордан, видећи Владика како се крштава, раздели се и заустави свој ток”, говори се у првој стихири на освећењу воде.

„Врати се река Јордан назад, не осмеливши се да Ти служи: као што се постиде Исуса Навина, како Творца свога да се не устраши?³⁶. Песмотворац као да се обраћа са питањем самој реци Јордан: „Што се враћају воде твоје, Јордане? Што се окрећу (заустављају) струје и не пролазе више природним током?”.

И река Јордан као да одговара: „Немоћна сам (немам снаге) да трпим, рече, Огањ, који ме прождире. Дивим се и ужасавам крајњег снисхођења: ненавикла сам Чистог (од грехова) умивати. Нисам научила Безгрешног обрисати: него оскрнављене сасуде очистити”³⁷.

Црква устима твораца стихира позива верујуће да се мишљу и срцем пренесу на овај велики догађај Бо-

Твоје очи видеше Свесветог Духа, како у виду голуба силази, подигни к Њему, Крститељу, и милостивог нам Га учини: и приђи, стани са нама, запечати појање и предузето светковање”⁴⁰.

Са руског превео Горан Дабетић

гојављења, који се савршио некада на реци Јордан, како би захвалили за „неизрециво благоутробије” Христа, који је „у виду слуге” дошао у свет да спасе род човечији.

„Приђите, погледајмо верни где се крсти Христос”. „Приђите, подражавајмо мудре деве”, „приђите, сваку скверну страст и унија чин душевни отресимо, срчаном бодршћу дочекајмо јављеног Владика”, „који долази да очисти душе у струјама Јорданским”, „достойно крштења Божанствени лик примимо мисаоно”, „да присвојимо Његовог живљења чистоту”³⁸.

Црква помиње у претпразничним и празничним службама и великог служитеља и учесника догађаја – „Претечу и Крститеља и изнад свих поштованог пророка” Јована³⁹. Окончавајући претпразнично певање и почињући опевати сам празник, Црква се обраћа Јовану Претечи и проси да молитвено уздигне своје руке Ономе чије се пречисте главе дотаче својим рукама на Јордану; Црква моли Крститеља да дође и духом својим саприсуствује нама.

„Рука твоја дотаче се пречистог темена Владике, и прстом нам показа Онога, подигни (простри) молитве за нас к Њему, Крститељу, који имаде много смелости: јер си посведочио Њега, ти који си већи од свих пророка.

напомене:

- ¹ Богојављење, велико повечерје, 3. стихира на стиховње.
- ² Тропар на „Славу” на првом часу навечерја и на на водоосвећењу.
- ³ Минеј 2. јануара, повечерје, трипјеснец, п. 1, 1.
- ⁴ Минеј, 5. јануара, повечерје, канон п. 8, 1.
- ⁵ „Глас Речи, светилник Светлости, зора – Претеча Сунца (Јован Крститељ) кличе у пустињи свим људима: покајте се, и благовремено очистите, јер, ево, долази Христос, који избавља свет од пропасти”. Канон, ирмос шесте песме (руски превод).
- ⁶ Минеј 4. јануара, повечерје, канон, п. 9, 3.
- ⁷ Минеј 2. јануара, јутрење, канон, п. 3, 3 и четврта стихира на хвалите; 4. јануара, јутрења, канон, п. 7, 3.
- ⁸ Минеј 2. јануара, вечерња, друга стихира на стиховње; 4. јануара, вечерња, стихира на „Славу” на хвалите.
- ⁹ 4. јануара, повечерје, канон, п. 4, 2.
- ¹⁰ 5. јануара, повечерје, канон, п. 1, 3.
- ¹¹ 3. јануара, јутрење, канон, п. 1, 3; п. 7, 3; 4. јануара, сједан по другој катизми; 5. јануара, п. 4, 3.
- ¹² 3. јануара, јутрење, први канон, п. 5, 1.
- ¹³ 3. јануара, повечерје, трипјеснец, п. 8, 2.
- ¹⁴ 3. јануара, јутрење, први канон, п. 8, 4.
- ¹⁵ 5. јануара, повечерје, канон, п. 8, 3.
- ¹⁶ Уп.: 4. јануара, јутрење, стихире на стиховње.
- ¹⁷ 2. јануара, вечерња, прва стихира на „Господи, возвах”, повечерје, п. 9, 1, п. 1, 2 вечерња; 4. јануара, повечерје, п. 7, 2.
- ¹⁸ 5. јануара, повечерје, канон, п. 5, 1.
- ¹⁹ 2. јануара, вечерња, стихира на „Слава, и сада” на стиховње.
- ²⁰ 5. јануара, повечерје, канон, п. 4, 1; 2. јануара, јутрење, канон, п. 9, 5.
- ²¹ 5. јануара, повечерје, канон, п. 5, 2.
- ²² 4. јануара, повечерје, канон, п. 7, 3.
- ²³ 5. јануара, повечерје, канон, п. 7, 3.
- ²⁴ 5. јануара, повечерје, канон, п. 3, 3.
- ²⁵ 5. јануара, повечерје, канон, п. 5, 3.
- ²⁶ Уп.: тропар Богојављења.
- ²⁷ Тропар на трећем часу навечерја.
- ²⁸ Богојављење, вечерња, друга стихира на „Господи, возвах”; уп.: 3. јануара, први канон јутрења, п. 8, 1.
- ²⁹ 3. јануара, први канон јутрења, п. 8, 1.
- ³⁰ Богојављење, прва стихира на „Господи, возвах”.
- ³¹ Богојављење, тропај на „Слава, и сада” на освећењу воде.
- ³² Богојављење, јутрење, стихира на „И сада” по 50. псалму.
- ³³ Богојављење, велико повечерје, прва стихира на стиховње.
- ³⁴ Навечерје Богојављења, велики часови, прва стихира на шестом часу.
- ³⁵ Навечерје Богојављења, велики часови, друга стихира на шестом часу.
- ³⁶ Богојављење, велико повечерје, пета стихира на литији.
- ³⁷ Навечерје Богојављења, велики часови, трећа стихира на шестом часу.
- ³⁸ Богојављење, јутрење, сједан по полиелеју; вечерња, трећа стихира на литији, 2. јануара, повечерје, други трипјеснец, п. 8, 1 и први трипјеснец, 9, 1; 4. јануара, јутрење, канон, п. 4, 3.
- ³⁹ Навечерје Богојављења, велики часови, први тропар на трећем часу.
- ⁴⁰ Навечерје Богојављења, велики часови, стихира на деветом часу.

Свети Тарасије, Патријарх константинопољски

БЕСЕДА НА ВАВЕДЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Сада је светло и преславно светковање. Сада је припремљено обитавалиште пре свих векова предодређено, које у последње време има да открије тајне. Сада се, по обећању, Она која је рођена од Јоакима и Ане приноси као најчаснији дар Ономе који је потом благоизволео да се роди од ње. Сада се, као почетак радости, уводи у храм трогодишњакиња, а деве иду испред Ње са светиљкама. Сада се, као дар, уводи у Светињу над светињама Она која је обеснажила древну клетву.

Сада предсказана пророцима, у пратњи првосвештеника и пророка Захарије, улази у светињу над светињама; где првосвештеник једном у години са страхом улази, тамо је Она даноноћно пребивала без бојазни. Ко да се не задиви овом преславном чуду? То је предизображење Божије добре воље, то је отеловљење нашег обновљења. То је измена нашег трновитог живота и древних речи: „проклета је земља у делима твојим” (Пост. 3, 17) и „умножићу жалости твоје и уздахе твоје” (Пост. 3, 16). Дакле, ми, верни, празнујемо свепоштовани празник, светлу победу која обасјава свет тајанственим богопознањем, које је у три Лица пројавило једно Божанство, свемоћ Оца и Сина и Духа Светога. Положивши почетак беседе која се тиче увођења Деве у храм, ми ћемо, онолико колико је то могуће, детаљно описати тај догађај и открити испуњење закона.

Јоаким, најбогатији и најправеднији међу дванаест племена Израилевих, принео је своје дарове Богу, али пошто је био бездетан, свештеници су га удаљили из храма, говорећи: „Не приноси их Богу, пошто немаш потомства у Израиљу”. Пометен и ожалошћен, Јоаким изађе из храма и на гори, у самоћи молећи се Богу, са скрушеним срцем завапи: „Ти, Господе, Срцевидче, Творче видљивог и невидљивог, који си раширио небо као кожу (Пс. 103, 2), заповедаш облацима да произведу кишу, сабираш ветрове, напунио си море рибама и копно бесловесним зверима, производиш траву на лицу земље и украшаваш дрвеће одговарајућом лепотом! Услиши ме, Блажени, смилуј се и дај ми дете, даруј ми залог рађања, нека занеме уста лажљива, која говоре на праведника обесно, охоло и са поругом” (Пс. 30, 18–19). Таква су била мољења и јецаји жалосне Јоакимове душе... Шта је са Аном? Угледавши скровито место у свом врту, она је, као пустињска грлица, завапила Творцу и Саздаатељу: „Господе Саваоте, који седиш на херувимима (Дан. 3, 54) и кога славослове серафими, који си својом руком створио Адама и из ребра његовог створио жену, и спојио двоје у једно (Пост. 3, 24), Аврааму слуги Твоме и неплодној Сари у старости дао сина Исаака, и начинио га оцем мноштва народа, Ани, која је истог имена и из истог племена као ја, даровао си по молитви сина, прекрасно дете Самуила! Погледај из Твог светог станишта (Вар. 2, 16), Свевишњи, и одагнај од мене тугу бесплодности, да би изданак рођен од слугу Твојих, мушки или женски, принела Теби на дар, као миомирисну жртву, као чисти принос, као прворођено јагње, као новог Исака”. Када Јоаким и Ана овако дозиваху, јави им се анђео Господњи са благовешћу о зачећу Свесвете и рече: „Свевишњи је услишио вашу молитву и у скорије време родићете кћер благословену од свих нараштаја, изабрану да буде пребивалиште Божије”. После ове благовести Јоаким сиђе са горе у радости и веселу срца, и остарела Ана, после девет месеци (како то захтева природа човечија), роди Пречисту Деву и Богородицу Марију, Заступницу спасења света.

Када се од Праведних Јоакима и Ане родила Пречиста Дева, и када је требало испунити њихове завете Богу, тада се могла видети богоразумна Ана како се весели и у веселу говори Деви: „Ко је рекао да ћеш од мене да проizaђеш ти, кћери, очекивана из нараштаја у нараштај? Ко, на мојим грудима видећи тебе, млеком храњену, да не прослави Онога који ми те даде, старој и бездетној? Ко, видећи груди, које не точе млека, како истачу, да не узвелича Оног који је из расцепљене стене источио воду жедном народ? Него уђи, кћери, Ономе који ми те је даровао; приђи, Палато Речи, храму Господњем. Радости и Веселу света, уђи у радост Господа; наслади се лепотом Оног кога ћеш ускоро да родиш као човека. Блажена сам што се називам мајком такве кћери. Радујте се са мном, поколења Израилева, зато што сам у старости постала мајка Оне која ће бити Мајка Свевишњег. Деве свећоносице! Изиђите пред непорочну Деву и Богомајку. Певајте њој у славу, свирајте јој на китари, узвеличајте је на псалтирима десетоструним. Давиде богооче! Усхваљи потеклу од твога колена Деву, велегласно говорећи:

Чуј, кћери, погледај и обрати к мени ухо своје, заборави народ свој и дом оца својега; и цару ће омиљети лепота твоја” (Пс. 44, 10–11).

Рекавши то и слично овоме, Ана радосно посла напред трогодишњу Деву и Богородицу у храм Господњи и, појући са Јоакимом благодарне песме и позивавши деве свећоносице, приближавала се улазу у Светињу над светињама. Овде часни родитељи радосно позивају Захарију, као пророка и вршитеља законитог служења: „Прими, свештениче, часни и непорочни, прими, пророче, кадионицу невештаствене светлости. Прими, праведни, пламенолику колесницу Свевишњег. Прими зрели виноград из којег ће израсти вечно живећи грозд. Уведи у унутрашњост храма Господњег и принеси светињи ону коју је Свевишњи створио за своје обиталиште. Уведи у Светињу над светињама ону која ће ускоро носити у утроби Невидљивог. Ублажи ону која учини све смртне блаженим. Узвеличај ону која се јави као богонаписана књига великих дела Божијих. Подигни ону која нас ослободи од клетве прамајке Еве. Сусретни ону која нас је својим рођењем човекољубиво сјединила са Богом. Загрли ону која ће нас извући из загрљаја змије. Прореци о оној која се јавила као испуњење пророка и глава благе вести Божије људима. Она је храна непотрошива, вино весела, голубица чиста, небо одушевље-

но, светилник многосветли, невеста многоопевана, маги многохваљена, света скинија, словесно јагње, ризница свеславна, гора облагодаћена, божанствено руно, град свечасни, мисаона завеса, лествица ка небесима, света палата, гозба блакости, бездан чудеса, извор блага, богато светилиште, многоимена и вечнодевствена Богородица. Уведи је у Светињу над светињама, приведи је Цару као многочасни дар, похвали је као Царицу твари, изгради је као палату Свецара, препрослави је као поузданог чувара девојака. Уведи у рукотворени храм ону која ће постати живи храм Логоса, који је све створио”. Таква су била радосна славословља Јоакима и Ане; таква су била њихова усхићена дозивања пророка Захарије.

После овога Захарија, као пророк Божији, обузет Духом Светим, ускликну: „О, непорочна Дево! О, Света Мајко! О, благословена међу женама! Ти – ослобођење Адамове клетве, Ти – испуњење Евиног дуга. Ти – најчистији приносе Авељев. Ти – непостидна надо Енохова. Ти – радовање Енохово и представо будућег живота. Ти – свесветли украсе царства и свештенства Мелхиседекова. Ти – покорна послушности Аврамова пред обећањем рођења детета. Ти – нова жртво и мисаона свеспаљенице Исакова. Ти – почетку усхођења Јаковљевог по лествици. Ти – целомудрије Јосифово и свргавање древних Египћана, то јест синагоге јудејске. Ти – трпеливо др-

жање Јовово у невољама и двоструко давање богатства. Ти – богописана књига Мојсија законодавца. Ти – жезле Аронов који се охладио. Ти – кћери Давидова, златним хаљинама оденута и украшена (Пс. 44, 13). Ти – одре Соломонов златоткани, шездесет силних је око њега од најсилнијих Израљевих (Пнп. 3, 7). Ти – почетку узношења Илије на небо и уништење мисаоне Језавеље. Ти – двоструки благослове штапа Јелисејева, којим је он расекао токове Јордана и воду слану учинио погодном за употребу. Ти – спасење Јоне у киту и покајање Ниневљана и опроштаје ничим условљени. Ти – огледало пророка и испуњење њихових пророштава. Тебе Језекиљ прорече вратима закључаним, кроз која нико од земнородних никада није прошао, осим Јединога Господа, који и сачува врата затвореним (Јез. 44, 1–3). Тебе је Исаија громогласно предизобразио Јесејевим штапом, од којег ће настати цвет Христос и засадиће поље богопознања, уништивши насаде порока (Ис. 11, 1). Тебе је предсказао Јеремија, говорећи: Ево, иду дани, говори Господ, када ћу учинити са домом Израљевим и домом Јудиним нов завет, њега завештах оцима њиховим (Јер. 31, 31–32), означавајући тако јављање Сина Твојега и позивајући верујуће од многобожаца на славословље Бога до краја земље. Тебе и муж жељени Данило (Дан. 10, 11) назва гором великом (Дан. 2, 34–35), од које се одсече крајеугаони камен и разби изображење многовидне змије и развеја је. Тебе су изобразила три детета у Вавилону и, видећи духом страдање Сина твојега, пребивали су неповредиво у пећи распаљеној две седмице, и ликовали су усред огња, као у шатору. Тебе Авакум именује гором од Фемана, из које су изишла моћна царска жезла, у којој ће се затрести насеља Етиопска и кровови земље Мадјамске (Ав. 3, 3, 7). Прослављам тебе – непорочно јагње. Славословим тебе облагодаћену. Славим тебе која се јављаш међу свим нараштајима као невеста Бога. Опевам тебе, која најпре имаш да се појавиш као ново небо. Приводим тебе као чисто благо у храм Господњи. Величам тебе новим заветом, у којем ће проречени Месија Христос уништити слово закона, положити начело благодати кроз крштење и послати онима који живе на земљи Духа Светога”.

Украсивши на такав начин светим речима Деву Марију, пророк Божији уведе је у светилиште и представи Богу. Родитељи Јоаким и Ана радосног срца пођоше из храма. Марија је, прошавши године детињства, у самоћи служила Саздатељу и, боравећи свакодневно у храму, посматрала је световни живот као паучину, и достижући небеска блаженства, одрицала се богатства земаљског, и свакодневно созерцавајући радост анђела, стајала је изнад брига животних, и видећи непрестано Духа Светог, избегавала је мноштво рђавих дела и непримећујући их. Дева је примала храну анђелску преко анђела и, служећи Творцу храма, неба и земље, са благодарењем у слободи духа говорила: „Певаћу Теби, Свевишњи Саздатељу, зато што си скинуо срамоту са праматере моје Еве и по неизрецивом милосрђу имаш ниспослати на земљу Јединородног Сина Твог, да би Он поживео са људима! Као сасуд Његов, постајем чиста и непорочна”.

„Тамо где се умножи грех, још више се умножи благодат” (Рим. 5, 20). Преко жене смо примили смрт: преко Жене нам се изнова враћа све. Преко змије смо примили укус горке хране: кроз Њу ћемо се поново наситити храном бесмртности. Прамајка Ева роди Каи-

на – вођу зависти и порока. Јединородни Син Божији постао је првенац живота и васкрсења. О, дивно чудо! О, неисказана премудрости! Како да назовемо Марију Деву? Небом, јер је сместила у себе Творца неба и земље. Сунцем, јер је светлија од сунца, родила Сунце правде. Месецом, јер је неупоредива лепота, родила плод лепоте – Христа. Облаком, јер је носила на рукама Оног који влада облацима. Светиљком, јер је донела светло онима који седе у тами и сенци. Престолом, јер је од Духа Светог зачала Оног који невидљиво царује на трону Очевог. Бисером, јер је смртнима припремила многецени бисер. Рајем, јер је отворила Едем осуђеним и уводи их у царство вечно. Гором, јер је без уздисања сместила у себе Оног који заповеда „горама да се диме” (Пс. 103, 32). Земљом, јер је безболно носила Оног који заповеда земљи да се тресе. Трпезом, јер је мајчински хранила млеком Оног који нам шаље храну. Морем, јер је својим устима целивала Оног који спаја воде у једно... Преславна Дева Марија натприродно је родила Бога и човека (заједно); и ми целивамо часно изображење њено, као Мајке Оног који је имао са нама заједничку плот и из мртвих васкрсао. По достојанству се поклањамо лику Родитељке Свесвете: јер је она, ваистину, Света, када је неисказиво родила Јединог Светог (ако је Бог заповедио Аврааму да принесе трогодишњу јуницу за очишћење душе, није ли Дева већ предизабрана од настанка света и принесена у храм Творцу, није ли била чисти принос човечије природе)? Пошто ви, Јудејци, нисте признали Богородицу Деву, потеклу из вашег колена, и нисте прихватили превечног Сина, телом рођеног од Деве, и, на тај начин, нисте дали дужну славу не само њој, него и Рођеноме од ње, ви сте целом свету показали доказ ваше злобе, сагласно речи коју је Спаситељ изрекао о вама: Заиста, заиста вам кажем (Јн. 8, 34) да сте деца Аврамова, чинили бисте дела Аврамова (Јн. 8, 39). Јер да веровасте Мојсију, веровали бисте у мене: јер он писа о мени (Јн. 5, 46)“.

Ми смо народ Божији, „људи изабрани” (Тит. 2, 14), мноштво православних, чеда благодати, празнујући ваведње Деве у храм душама чистим и неоскрнављеним устима поштујемо ово светло славље, радосно за анђеле и достојно хвале за људе, и „радуј се” – Гаврило са трепетом и радошћу вапије Свесветој. Радуј се, благовољење Очево, преко којег се до краја земље јавило богопознање! Радуј се, часно насеље Сина! Радуј се, неисказано станиште Духа Светога! Радуј се, светија од херувима и славнија од серафима! Радуј се, пророка преславна проповеди! Радуј се, апостола свесветско оглашавање! Радуј се, мученика преславно исповедање! Радуј се, патријараха многохвално славословље! Радуј се, највиши украсе светих! Радуј се, светитеља величанствено служење! Радуј се, грешника неразрушиво пристаниште! Радуј се, пловећих преславни крманошу! Радуј се, болесних лекару бесплатни! Радуј се, умирућих надо на васкрсење! Радуј се, Мајко радости непорочне! Радуј се, силни штапе стараца! Радуј се, младића Божанска водитељко! Радуј се, светли чувару деце! Радуј се, свих под небом заступнице! Радуј се, неба и земље свеславно светковање! Радуј се обрадована! Господ је са тобом, који је пре тебе, из тебе, и са нама! Њему слава са Оцем и Свесветим и Благим и Животворним Духом, сада и увек и у векове векова. Амин.

Лазар Марјановић, ђакон

ВАВЕДЕЊЕ КАО ОБРАЗАЦ ПОДВИЖНИШТВА ПО ГРИГОРИЈУ ПАЛАМИ

Свети Григорије Палама, знаменити хришћански отац и учитељ XIV века, иза себе је оставио бројна дела у којима се дотакао скоро свих сегмената учења Православне Цркве. Суочавајући се са погрешним мишљењима Варлаама Калабријског, Никифора Григоре и Григорија Акиндина, формираним под утицајем хуманистичких идеја, Свети Григорије је био принуђен да

рополита диоклијског Калиста Вера, врсног познаваоца исихастичког предања.⁴

У минејској служби Ваведeња, почев од стихира које се поју на великом и малом вечерњем богослужењу, уочавамо један битан мотив, односно, виђење Богородице као храма *Божијег*. Различитим речима песник изражава ову мисао: „Као Светиња над светињама достојно је уведена да борави у светињи као богоугодна жртва“, затим, „Двери небеске примите Деву у Светињу над светињама, као нескверну скинију Бога Сведржитеља“. Химнограф додаје да је Пресвета Богородица и „палата Речи Божије“, „најсветији храм Светог Бога нашег“. Најсажетија слика Богородице као храма Божијег види се у празничном кондаку, у којем се наводи да је она „Пречисти храм Спаситељев, скупоцени ковчег и Дева, освештана ризница славе Божије... она је небеско станиште“.

У служби се може учити још један важан елемент, а то је *светлост*. Овај мотив је нарочито важан када говоримо о богословљу Светог Григорија Паламе, јер је он бит исихазма видео у празнику Преображења и светлости која је засијала из Преображеног Господа на Тавору. У том смислу и химнограф пише: „Тебе је, Богородице, обасјала Трисјајна Светлост у храму славе, па ти шаље небеску храну и велича те“. На неколико места се и сама Пресвета Дева упоређује са светлошћу: „Овога су дана са радошћу девојке узеле свеће да претходе њој као разумној свећи и њу уводе у Светињу над светињама“, „Марија светлом обасјана, и као Божија светиљка радује се улазећи у храм“.

Веома присутна тема у литургијским текстовима је идеја *предодређења* и *припреме*. Маријино посебно призивање, како се наглашава, није почело на Ваведeње, већ „Давид те је објавио Пречиста, предвидећи освећење твога уласка у храм“, „радуј се, јер си ти испуњавање Створитељевога

заузме одбрамбени став. Између осталих, и на тај начин су настајала његова дела, од којих је најпознатије *Тријаде у одбрану свештених исихаста*.¹

У две беседе изговорене на празник Ваведeња Пресвете Богородице² Палама доноси нове погледе на теме мариологије. Наиме, ако упоредимо службу Ваведeња Пресвете Богородице³ и поменуте беседе, видећемо да у њима постоје оригинални сегменти, а могли бисмо их назвати *Богородичином исихијом*.

Чини се да Свети Григорије Палама корене исихазма не види искључиво у аскетској пракси подвижника Египта и Нитрије, Синаја и Свете Горе, већ га посматра у оквиру Богородичиног боравка у Светињи над светињама. Осврти на ово питање се могу пронаћи код мит-

промисла“, како се каже у тропару. Она је била означена и унапред изабрана од Бога пре стварања света, и цела историја Старог завета указује на њу. То је истина која је истакнута и у осталим химнографским текстовима Богородичиних празника. Предодређена од вечности, она је од тренутка свог уласка у свет била посебан предмет Божијег старања. Од њеног најранијег детињства Бог ју је припремао за унапред одређени задатак, а њено време боравка у храму јесте део ове припреме. О томе можда најбоље сведоче упућене јој речи њене матере Ане, изражене кроз стихиру са великог вечерња: „Уђи у непролазно и сазнај тајне и припреми се да будеш радосно и прекрасно станиште Исусово, који дарује свету велику милост“. У духу празничне службе, у својој беседи Све-

ти Григорије каже: „Због тога се бринуо о теби још од младенаштва и допустио да са Њим боравиш још од детињег узраста, да би те касније показао као непоколебиво пребивалиште Својих сопствених благодати из којих потекоше таква и толико чудесна дела“.⁵

Прожимајући сву химнографију и дајући празнику нарочиту боју, увек је присутна нота *радости*. У Православној Цркви, Богородица је врхунски израз радости.

Текстови празника више пута говоре о радости Јоакима и Ане, Захарије, Давида, девојака у свечаној литији, о радости Светиње над светињама, неба и облака, али пре свега о радости саме Богородице док борави у храму Божијем.

И у Паламиним беседама на Ваведење постоји доста поменутих мотива, будући да су постали попут својеврсног догмата у односу на Богородичин улазак у Јерусалимски храм. Међутим, оно што се не помиње у празничној химнографији, барем не директно, јесте Девино тиховање у Светињи над светињама. Скоро да ништа не знамо о томе шта се збило од момента када је Богородица ступила у најсветији део храма. То је сегмент који покушава да нам објасни Свети Григорије Палама.

Према Паламином животописцу, патријарху Филотеју Кокиносу, беседа касније одређена бројем 53, један је од најранијих светитељевих списа, настао око 1334. године док је живео на Светој Гори, пре него што се укључио у полемику са Варлаамом Калабријским о Божанској светлости Тавора и нествореним енергијама

Божијим. Јован Мајендорф, у репрезентативном делу о паламизму, каже да је Палама био подстакнут да напише проповед јер су се извесне особе, које нису именоване, „безобразним и неуким језиком усудиле да вређају тајне“, мислећи на празник Ваведења.⁶ О коме је реч? Јован Мајендорф пише: „Тешко је прецизно рећи. Имајте на уму, међутим, да је Никифор Григорас, који је касније постао вођа антипаламитске струје, сумњао у истинитост приче о уласку Богородице у Светињу над светињама и стога је био екскомунициран од стране митрополита селимвријског Филотеја. Но, Палама у проповеди не покушава да докаже историчност догађаја који се обележавају 21. новембра/4. децембра. Уместо тога, он види Богородичин улазак у храм као симбол мистичног успона душе ка Богу, тумачећи причу донекле као што Свети Григорије Ниски тумачи [Мојсијев] успон на Синај у *Животу Мојсијевом*.“⁷

Прва беседа под бројем 52, тематски се не разликује од наредне, 53. беседе, али се акценат не ставља на Богородичин исихазам пројављен у Светињи над светињама. У њој се Свети Григорије обраћа Богородици као „богодоличној кочији пренебеског Бога“⁸ која је на земљу донела Христа да би обновио старог Адама, тумачи име праоца Сита и говори да означава *устајање* или *васкрсење*, и тако га повезује са Господом Исусом Христом. На овом месту, Палама говори како је Христос од вечности дао достојанство Деви, будући да ју је Бог одредио и пре стварања света. „Она није собом обухватила само обличје речи Божијих него и Самог уипостазираниог и јединородног Логоса безначалног Оца, као нека ризница у коју ће Логос ступити у своје време, и то време је дошло, ради обогаћења и украшавања свега земаљског и надземаљског. Он је на тај начин прославио Своју Мајку и пре него што се од ње родио, као што је то учинио и после рођења.“⁹

Знатно више запажања и расуђивања Светог Григорија Паламе о Пресветој Богородици налазимо у 53. беседи, која се из његовог корпуса издваја као једна од најдужих и најузвишенијих по начину излагања. Време које је Дева провела у храму видимо као период припреме за моменат Оваплоћења. Можемо се запитати какав је конкретан облик ове припреме? Она се припрема, одговара Палама, стицањем унутрашње дубине коју даје тиховање. Палама је види као созерцатеља, као врховног исихасту, ону која је више од било кога другог достигла истинску исихију, смиреност или тишину срца. Ушавши у храм, прекинула је све везе са световним и земаљским стварима, одричући се света, живећи само за Бога. Палама даје веома опширан опис Богородичиног уласка у храм, анализирајући појединачно сваки сегмент празника Ваведења.

У првих неколико параграфа Палама се обраћа својој пастви говорећи како ниједна реч није у стању да изрази Богородичино достојанство. У том контексту каже да када би се сви гласови светитеља и оних које је Христос спасао спојили у један, не би било довољно да се исказе похвала Пресветој Деви. „Шта би њој, у поређењу са почастима какве јој указује њен Син, могле представљати

корпуса издваја као једна од најдужих и најузвишенијих по начину излагања. Време које је Дева провела у храму видимо као период припреме за моменат Оваплоћења. Можемо се запитати какав је конкретан облик ове припреме? Она се припрема, одговара Палама, стицањем унутрашње дубине коју даје тиховање. Палама је види као созерцатеља, као врховног исихасту, ону која је више од било кога другог достигла истинску исихију, смиреност или тишину срца. Ушавши у храм, прекинула је све везе са световним и земаљским стварима, одричући се света, живећи само за Бога. Палама даје веома опширан опис Богородичиног уласка у храм, анализирајући појединачно сваки сегмент празника Ваведења.

наше похвале, чак и ако бисмо се сви сјединили у славословљењу? Зар то не би била најмања кап у поређењу са безданом неизрециве славе?¹⁰ У закључку уводног дела он узноси пажљиво изговорену молитву, у којој моли „Божанску војску“, „свештени призор“ и „сабор усаглашени небеским Духом“, да заједно са њим узнесе похвалу Богородици, „не само тиме што ћете пажљиво слушати и напрегнути свој ум, него и тиме што ћете ми помоћи искреним молитвама тако да Реч Очева, са висина додирнувши речи посвећене Његовој Мајци не до-

светова.“¹³ У овим речима можемо видети јасне обресе потоњег исихастичког предања, које је било дубоко укорјењено на Светој Гори. *Надумна благодат* није ништа друго до Таворска светлост која просвећује ум онога који улаже молитвени напор, и то кроз призивање имена Исусовог.

Узносећи похвалу даље, Свети Григорије се осврће на речи псалама 83. и 45, те вели: „Живећи тада у најпосвећенијем месту храма и *положивши у срце усхођење (ка Богу)*, Богоотроковица је достигла само Небо и одат-

ле к нама привукла небеског Владуку. Будући да је, по Писму, *сва слава кћери цареве изнутра*, она неизрецивом лепотом непорочности превазилази све људе... Да бисмо схватили, обратимо пажњу на смисао каквом тежи Пророк-Псалмопојац: он није рекао да је 'кћи царева сва украшена унутра' него 'изнутра', тј. слично светлости која се изнутра излива на спољашње и свима који гледају као да указује на унутрашњу лепоту која у њој обитава услед потпуног одсуства страсти, пројављујући уистину девствену душу.“¹⁴ Ово је једно од средишњих места које можемо упоредити са исихастичким учењем Паламиним. У *Тријадама*, светитељ, одговарајући на питање да ли је добро да се ум током молитве затвори унутар тела, пише: „Видиш ли да је онима који су решили да себе предају молитвеном тиховању неопходно да свој ум поврате и затворе у тело, и то у тело које је у самој унутрашњости тела – а које називамо 'срце'?“¹⁵ и још се позива на речи Светог Макарија Великог: „Срце управља читавим организмом, а када благодат испуни све делове срца, оно царује над свим мислима и над свим удовима; јер, тамо су ум и све помисли душе.“¹⁵ Упооређујући ова два места, можемо видети како се исихастичко предање, уобличено делом Светог Григорија Паламе, директно повезује са Богородичиним уласком у храм и пребивањем у Светињи над светињама. Срце, као место у које се ум спушта непрестаном молитвом, јесте место и Богородичине *ентелехије* ка Богу. Занимљиво је и запазити да се Богородица ни на једном месту не спомиње у *Тријадама*. Стога, можемо рећи да је 53.

пусти да се покаже да је моје слово (беседа) нескладно изговорено, него да зазвучи складно за ваш богољубиви слух.“¹¹

Након опширног увода, прво место на којем видимо почетак проматрања Богородице у исихастичком предању јесте седми параграф. У њему Свети Григорије говори како символ Богородичиног достојанства нису круне, драго камење, „украши и изванредне тканине, нити пак разноврсне царске одежде, од земног начињене, измишљене за оне што не могу да се уздигну изнад земног и над којима више царује одежа него душа“.¹² Одмах затим даје одговор да Пресвету Богородицу украшавају „неизрециве и надумне благодати, натприродне силе и енергије које се уздижу и над висинама самих небеских

беседа својеврсна допуна исихастичког предања.

Као што су и исихасти морали да приме благодат од Бога, тако је и Богородица „са небеса рукоположена [*Καὶ τῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν χειροτονίας*]“¹⁶. Међутим, Палама јасно прави разлику и говори да је Богородица све остале подвижнике надишла, будући да је „једина од свих дошла до савршеног боговиђења (созерцања, θεωρίας), превазилазећи заједничку (тј. људску) природу својим сједињењем са Богом“¹⁷. Рукоположењу са небеса претходило је потчињавање Богу, и у том смислу Палама говори: „Она је вођу, односно ум, у свему потчинила Богу потпуно превазилазећи земаљске поуке и на тај начин изобилно задобила горњу (небеску) премудрост.“¹⁸ Задобивши такву премудрост, све генерације подвижни-

ка након ње имају корист, будући да ту благодат није задржала само за себе. На тај начин можемо разумети Паламину идеју да се исихазам родио у Светињи над светињама. Потврда томе су његове речи: „Схвативши да људи пре ње нису пројавили ништа што би поуздано указивало на то, она ствара најбољи и најсавршенији пут, изналази и упражњава најузвишеније созерцање и предаје га људима који су дошли после ње.“¹⁹

Интересантно је и тумачење које Палама даје у погледу назива делова храма. Он пише: „Очигледно да је због ње, која ће у будућности бити одухотворено место обитавања Божијег, Мојсеј, предвиђајући, сачинио ону скинију и припремио најсветије делове храма. Будући од Бога поучен ономе што ће се збити, Мојсеј их је по преимућству почаствовао најузвишенијим називима. Он је на тај начин унапред објавио да ће она још од самог детињства у свакој речи и делу све превазилазити својим достојанством.“²⁰

Како бисмо још боље разумели да Свети Григорије Палама у Богородици види исихасту и Божијег подвижника, важно је у тексту увидети мотиве монашког позива, односно, усамљеништво и тиховање. Тим трагом иде и Палама: „Поред онога што је речено, додајмо да је она (у храму) пребивала у ћутању, достојно га оправдавши, јер је сасвим исправно одабрала тиховање и живот ван заједнице са другим људима“, а на другом месту додаје да је водила анђелски живот.²¹

Уколико бисмо желели да сумирамо целокупну мисао Светог Григорија Паламе о Богородици, најбоље је истаћи педесет девети параграф 53. беседе: „Одбацивши, дакле, те везе на самом почетку живота, Пречиста се, како кажу, удаљила од људи. Будући да се уклонила од овог безаконог живота, обитавајући у светилишту изабрала је живот невидљив за друге људе и без заједничарења са њима. Пребивајући у храму, ослободила се свих вештаствених окова и одбацила све везе, истовремено се уздигавши изнад самилости према сопственом телу и сабравши ум у усредсређености на самога себе, пажњи и непрестаној молитви. Како је на тај начин у потпуности овлада са собом и уздигла се над разноликим мноштвом помисли и поставила нови и неизрециви пут ка небу, који ћу ја назвати духовним (умним) ћутањем. Предавши свој ум духовном ћутању, узлетела је изнад сваке твари, боље од Мојсеја видела славу Божију и била посвећена у божанску благодат, која никако није подложна сили чувстава него представља задивљујуће и освештано виђење непорочних душа и умова. Будући причасна овом виђењу, Пречиста је, као што се каже у свештеним песмопојањима, постала 'светлосни облак' уистину живе воде, блистање тајанственог дана и огњена кочија Логоса.“²²

У житију Светог оца Григорија Паламе Пресвете Богородице заузима веома важно место. На самом почетку свог монашког подвига, светитељу се јавио јеванђелист Јован Богослов и рекао му да ће „по вољи владарке свих, Богородице“ од тог тренутка он бити са њим, неоступно, што је доказ да се Мајка Божија непрестано старала о Палами. Свакако, о томе говоре и проповеди које смо истакли као јасан пример његове љубави према Богомајци.

На основу свега неколико истакнутих делова беседа изговорених на Ваведење Пресвете Богородице, видели смо колико је Свети Григорије Палама био погружен у исихастичко молитвено предање будући да је сваки

покрет Богородичин проматрао у том духу. Иако се у *Тријадама* у одбрану свештених тиховатеља директно не спомиње Богородица, 53. беседа можемо сматрати својеврсним наставком *Тријада*, иако је хронолошки написана пре њих. Када се ова беседа упореди са богослужбеним текстовима везаним за празник Ваведења, можемо рећи да она може бити допуна и тог сегмента. У том контексту можемо говорити да код Светог Григорија видимо оригиналну мисао, која свакако захтева опширну анализу и истраживање.

Швајцарски филозоф Макс Пикард је писао: „Човек који је изгубио тишину није изгубио само једну људску особину, већ се читаво његово стање променило.“²³ На исти начин можемо посматрати и припрему Пресвете Богородице. Она је задобила тишину, те се сходно томе и њено стање променило. Узлазак срцем до Бога је била велика припрема за моменат када је Бог телом сишао на земљу. Она није била у тишини само ради себе, већ је тиховала ради читавог људског рода. Као нова Ева је делала од најмањег узраста, желећи да svakим својим покретом искупи човека. Тиховала је у храму, тиховала је на путу за Египат, тиховала је под крстом. Њеним исихазмом је прожето читаво хришћанско предање, у којем је Свети Григорије Палама пронашао своје место и трајно у њему остао као образац побожности и мерило вере.

напомене:

¹ Свети Григорије Палама, *Слова у одбрану свештених исихаста*, превео Станимир Јакшић, Нови Сад 2012).

² Свети Григорије Палама, *Господе, просвети таму моју*, превела Антонина Пантелић, Београд 2005); Γρηγορίου του Παλαμά, *Ομιλίες* (ΜΓ' - ΕΓ'), *Άπαντα τα Έργα* 11, ΕΠΕ (Θεσσαλονίκη, 1986).

³ *Минеј за месец новембар* (интернет издање, без датума), 314–38.

⁴ Graham Speake и Kallistos Ware, *Mount Athos: microcosm of the Christian East* (Oxford ; New York: Peter Lang, 2012), 175–204.

⁵ *Господе, просвети таму моју*, 379, параграф 13.

⁶ John Meyendorff, *Introduction a l'Etude de Gregoire Palamas* (Paris: Editions du Seuil, 1959), 391.

⁷ *Исто*, 391.

⁸ *Господе, просвети таму моју*, 371, 9, 10.

⁹ *Исто*, 373, 14.

¹⁰ *Исто*, 374, 2.

¹¹ *Исто*, 375, 5.

¹² *Исто*, 376, 7.

¹³ *Исто*, 376, 7.

¹⁴ *Исто*, 378, 9; 380, 17.

¹⁵ *Слова у одбрану свештених исихаста*, 107, 3.

¹⁶ *Господе, просвети таму моју*, 378, 10; Γρηγορίου του Παλαμά, *Ομιλίες* (ΜΓ' - ΕΓ'), 272.

¹⁷ *Исто*, 380, 14.

¹⁸ *Исто*, 381, 18.

¹⁹ *Исто*, 394, 49.

²⁰ *Исто*, 382, 20.

²¹ *Исто*, 382, 392, 21, 45.

²² *Исто*, 399, 59.

²³ Max Picard, *The World of Silence* (Washington DC: Gateway Editions, 1988), 221.

Марко Јефтић, јереј

БЕСЕДА О ХРАМУ

Беседа изговорена на 13. Смотри црквеног беседништва одржаној 30. новембра 2024. године у Центру за културу Сопот

Ваше Високопреосвештенство, часни оци, драга браћо и сестре!

„Сазидаћу Цркву Своју, и врата пакла је неће надвладати.“ (Мт. 16, 18)

Ово су важне речи. Дивне речи. Црква, многим а значи све, али некима не значи ништа. Ако бисмо тражили неко опште мишљење када кажемо реч *црква* и питамо какве она асоцијације изазива, многи ће рећи да је то храм. Ми у Шумадији имамо предиван израз, који није у складу са граматиком српског језика, али је у складу са љубављу. Знамо да је љубав та која превазилази сва ограничења и све датости. Наиме, Шумадинци када иду у храм не кажу: *идем у Цркву*, већ *идем Цркви*. Дакле, не иду у објекат или грађевину, већ иду Ономе, који нас по речима једног од архијереја српске Цркве и Светог оца 20. века, воли непоправљиво, безгранично и који нас као брижни Отац увек чека раширених руку.

За нас вернике Црква има најмање два значења. Једно је место на којем се окупљамо, а друго су људи који се окупљају, који чине Цркву као Тело Христово. У Новом Завету постоји најмање 20 симбола или термина које описују Цркву. Ко је Црква? Видите, ја нисам рекао шта је Црква, него ко је Црква. Јер најважније значење је да је Црква тело Господа Исуса Христа, Његова невеста, Његов народ. Како читамо у Писму, Црква је и град – Нови Јерусалим.

Ми данас нисмо сабрани у објекту који је грађен у богослужбене сврхе. Иако знамо да Литургија може бити служена и у логорима, затворима, авионима, возовима, на пољанама и свугде где је потребна Евхаристија, ова

сала није храм или Црква по себи. Но, ми смо се данас сабрали око Речи, Логоса, Слова и тиме пројавили речи из Писма о томе где је Господ када се двоје или троје саберу у Његово Име.

Апостол Павле каже Тимотеју: „Зна Господ своје“. Требало би да знамо да је циљ нашег живота да наша имена буду записана у књизи живота Јагњета, односно у књизи живота Исуса Христа. Данас желим да нагласим оно најважније, да Христос ствара Цркву.

Шта то значи? Како Он гради? Како Он ствара Цркву? Није баш лако то изразити људским речима. Али једног дана рече Петру: ти си стена. Петар је о томе озбиљно размишљао и након што је Исус васкрсао и вазнео се на небо, написао је Посланицу у којој описује како је разумео и како му је Свети Дух објаснио ову истину. И он пише ово у 1. посланици, 2. поглавље, почевши од 4. стиха: „Приступајући Њему, Камену живом, од људи одбаченом, али од Бога изабраном, драгоценом, и ви сами као живо камење зидајте се у дом духовни, свештенство свето, да бисте приносили жртве духовне, благопријатне Богу, кроз Исуса Христа. Јер стоји у Писму: Ево полажем у Сиону Камен крајеугаони, избрани, драгоцени; и ко у њега вјерује неће се постидети. Вама је, дакле, који верујете част; а онима који се противе, камен који одбацише зидари он постаде глава од угла, и би Камен спотицања и Стена саблазни; Који се и спотичу о њега противећи се речи, на што су и опредељени“.

Ово је опис како се гради Црква. Исус је темељ, крајеугаони камен, а на овом камену почива друго камење, односно људи које је Господ оживео, које је изабрао од света да саграде ову грађевину. Живи камен. Чудна реч.

Постоје биљке које се зову: живо камење. Када их погледате, подсећају вас на мале каменчиће. А ако су уокло исти каменчићи, прави каменчићи, нећете моћи да видите ни да кажете где су биљке. Једном годишње овај камен цвета малим, мирисним цветовима. Живи камен. Сећате ли се шта је Христос једном рекао онима који су рекли: стани, да ова деца тамо не вичу: Осана. Исус је рекао ако их зауставим, камење ће проговорити. А такође се каже да Бог може да начини синове Аврамове од камења. Не само да може, него Он то чини.

Многи од нас су били непомично камење, многи од нас нису знали ништа о Богу и нису хтели да знају. Једном су упитали првојерарха српске Цркве, још једног Светог оца 20. века, патријарха Павла да ли Бог, као Свемогућ, може начинити камен који ни Он не може подигнути. Патријарх Павле је потврдно одговорио и рекао да је тај непомични камен сваки онај човек који остаје у тврдоћи својих заблуда и не жели да крене ка Богу. Од овог неживог камења људског друштва постали смо живо камење. Бог је то урадио својом благодаћу и љубављу. И сада Он од нас гради своју Цркву.

Друго велико чудо је што нас Он од таквог земаљског камења претвара у драго камење. Неки од вас можда знају да су угаљ или кокс и дијамант иста супстанца.

Хемијски састав је исти. Али у многим другим квалитетима, потпуно је другачије. Не знам ни једну младу која би желела да има прстен где је драги камен црни угљ. Али мислим да све младе сестре које су овде и чекају веренички прстен од свог принца желе да имају прстен на коме сија дијамант, који је у суштини истог порекла.

Драги наши, ово показује шта Господ ради са нама. Ми смо камење земље. Он нам је дао живот и ради са нама да нас претвори у драго камење. У последњем поглављу Библије читамо око 12 различитих назива за камење од којег је изграђен нови Јерусалим. Сећате се, Исус је имао 12 ученика, били су различити по карактеру, са различитим способностима и све нас представљају. Наравно, нећу правити догму или доктрину да се сви можемо поделити на 12 различитих верника, 12 класа.

Али једно је јасно, да Господ нешто ради са нама. Ово је Његов план, ово је Његова жеља. Али ово је озбиљна одговорност. Ако уђемо у јувелирску радионицу, видећемо да када златар ради са драгим камењем има пиљевине, има фрагмената који отпадају од овог исконског драгог камења да би изашла лепота која је скривена у камену. А понекад се дешава да је камен неупотребљив.

Драги наши, читамо да Господ гради. Иначе, ми смо црквени радници, помоћни радници у овом грађевинском послу. А сви смо донекле градитељи. Треба нам само да отворимо 1. Коринћанима, 3. поглавље, и тамо читамо да „нико не може поставити други темељ осим онога који је постављен, а то је Исус Христос, али на овом темељу можете градити златом, сребром, драгим камењем, од дрва, од сена, од сламе, свачије дело ће се открити, јер ће то показати дан, јер ће се открити у огњу, и огањ ће испитати рад свакога шта је. Ко преживи дело које је изградио добиће награду. И коме је посао спаљен, претрпеће губитак. Зар не знате да сте храм Божији и да Дух Божији живи у вама?” Видите како нам, веома занимљивим сликама, различитим сликама, Дух Свети показује структуру Цркве, структуру овог живог храма

Божијег. Он ради, ми учествујемо, ми смо истовремено камење и градитељи. Њему је стало, али смо и ми одговорни. Много пута читамо у Светом Писму да је Он стена. И ми смо делови ове стене. Сједињујемо се једни са другима и Он гради своју Цркву. Градња Цркве траје већ 2000 година и још није завршена. Биће то величанствена структура. Основа су пророци, апостоли, и негде сам ја, негде си ти, као драги камен.

Сећате се да смо читали да врата пакла неће надвладати Цркву. То значи да силе таме имају зле планове против Цркве. Зашто се Сатана и његове снаге супротстављају Цркви? Јер Црква је веома вредна. Ако ваш дом није испуњен ничим осим крхотинама и прљавштином, онда се не морате плашити лопова. Ако има старих крпа и ништа вредно, можете и оставити отворена врата, нико неће бити заинтересован. Али, ако се у вашој кући налазе драгоцености, онда треба да се уверите да су вам врата добро закључана, да постоји чак и алармни систем и слично. Јер тамо постоје вредности које други желе.

Нечастиви жели сваког од нас. Он је заинтересован да нас украде од нашег Господа. Он се бори хиљадама година и наставиће да се бори до краја. Он жели да уништи оно што је Христос изградио. Понекад у извесној мери успе. Срећемо овог човека, био је човек молитве, а данас је у власти алкохола, отишао је, ђаво га је украо. Сатана обећава много, али он је предатор који је дошао да задави. И нема ниједног од нас кога сатана не би хтео да уништи, да украде од Бога, против кога се не бори на различите начине. Када клевећемо људе, када имамо завист, када гледамо другог човека без љубави, то све што он покушава да нам усади да би нас покварио. Тако се бори против Цркве.

У давна времена, када је Јеванђеље написано, капија није била само капија, већ је капија била место где су се водећи људи града окупљали да расправљају о питањима. Као што се, на пример, данас састаје градско веће да расправља о градским питањима, тако су се у давна времена старешине града окупљале, да тако кажем, на капији. Било је просторија у којима се разговарало о озбиљним питањима, чак и о војним питањима. А, ако говоре о вратима пакла, која не могу победити Цркву, то значи да се све непријатељске силе уједињују, размишљају како да победе Цркву. А знамо да живимо у временима када се људи који су против Јеванђеља, против Исуса Христа, на разне начине саветују како да потисну Цркву. Ђаво користи људе који следе лажна учења и идеологије. Сатана тражи људе који као да препознају Бога, али не препознају Божански пут, који кажу да се Богу може служити на различите начине.

Када је умро Христос на Голготи, када су Га положили у гроб, тада је стављен велики камен пред врата гроба, врата пакла су Га закључала у гробу. И многи су се сада радовали: Побеђен је Он, градитељ Цркве, који рече: ето, сруши овај храм, и за 3 дана ћу га поново саградити. Сада Он лежи мртав. Али да све буде сигурније, ставимо још један печат тамо. За њим су затворена врата пакла, Он је тамо у паклу, а сада печат. Али пре

него што је камен уклоњен, Њега више није било. Он је победник. Исус увек побеђује. Драги пријатељу, сестро, брате, Христос је Победник, Он жели да те ослободи ових веза. А ви, драга браћо и сестре, они које сатана покушава да отме из Исусових руку, из недра Цркве, Исус је Победник, Он ће вас чувати. Врата пакла неће надвладати.

Сила васкрсења, сила живота, васкрсла нас је за нови живот. Постали смо живо камење. Када смо безбедни? Када се уздмо у Господа. Када смо део Божије грађевине. Када живимо заједнички живот са Црквом, када смо руку под руку са браћом и сестрама, када смо једна творевина, једна Црква, онда смо јаки. Они верници који су пасивни су непријатељски плен. Заиста, сатана тако поступа, он хоће да нас одвоји од стада, од Цркве Христове, да би нас потом ухватио и растргнуо, уништио и покварио. Када смо тамо где нас је Господ поставио, онда смо сигурни.

Господ и Творац васељене, када је дошло време да се оваплоти, постане човек и појави у свету, припремио је себи дом. Тај дом је Она која је требало да Га роди и постане Његова Мајка, Пречиста Дјева Марија. Пречиста Дјева је морала бити најсветији и најчистији сасуд, непорочан и беспрекоран, јер је сам Бог имао намеру да обитава у Њој и да се од Ње роди. Обичај је и земаљских царева, када желе да дођу у град и живе у њему, да унапред припреме себи палату, коју граде највештије занатлије од скупоцених материјала, на најбољем и најузвишенијем месту, лепши и пространији од других људских станова. Богородица је требало да постане тако лепа и славна одаја не земаљског, већ небеског Цара.

Да видимо како Господ припрема себи ову прелепу палату, односно Пречисту Дјеву? „Он је доводи од детињства, од треће године, у храм. Ту, у храму, Она је морала да се освети, усаврши Своју чистоту и припреми за рођење Христово. Пример Богородице јасно показује колики је значај храма за наше освећење, савршенство и приближавање Богу. На крају крајева, ако је и Пресвета Дјева, која је сама била храм, имала потребу да дође у храм, онда утолико више сви други људи имају велику потребу за храмом ради свог спасења. Шта је храм? Храм је место где је Господ присутан на веома посебан, изузетан начин. Он је сам то објавио Соломону када је саградио јерусалимски храм: „Посветио сам овај храм, који си ти сазидао, да моје име тамо пребива заувек; и моје очи и моје срце ће увек бити ту.”

Господ је свеприсутан, Он обитава на сваком месту, али у храму не обитава тако, него на посебан начин. Храм је дубоко тајанствено место, у њему су скривене многе тајне и Божанска мудрост. Храм није људска измишљотина, него је сам Господ преко великих пророка Мојсија и Давида научио како треба да се гради. Видљива структура храма има много значења и симболизује много ствари истовремено. На пример, храм симболизује наш свет – универзум, простор, стварање. Универзум се састоји из три дела – небеског анђеоског света, материјалног света људи и подземног света, где бораве демони. Слично, храм се састоји из три дела – олтара, брода и припрате. И ово има најдубљи смисао, јер значи да наше богослужење, црквене тајне и уопште све што се дешава у храму има космички значај и утиче на живот целе васељене. Када, на пример, у васкршњој ноћи обилазимо храм, то значи да Васкрсење Христово

има значај за целу васељену.

Храм такође симболизује Цркву Христову. Као што се храм састоји од много цигала, тако се Црква састоји од многих душа које верују у Христа. Свака цигла у храму је на својој висини, па тако и сваки хришћанин на свом духовном нивоу. Сјајно злато куполе су светитељи, они су најближи Богу, чији силазак у свет симболише крст који крунише куполу. Хришћани су позвани да се приближе Богу, да се угледају на свете, да постану злато куполе. Али, с друге стране, и бити последња цигла доле, ипак је спасоносно, главно је не отпасти од храма, од Цркве.

Бог даје велике дарове хришћанима у храму. Овде се рађамо за вечни живот у светом Крштењу. Овде се врше и све остале тајне Цркве. Одавде, коначно, крећемо на последњи пут, за који се у обреду црквеног погребља каже: блажен је пут којим данас идеш душо... И, укратко, сви највећи дарови које је Господ дао човеку, све најважније што је потребно и за његов овоземаљски пут, и

за надлазећу вечност, добијамо само у храму Божијем.

Храм је комадић Раја на земљи, комадић те небеске Отаџбине у коју хришћани одлазе. Као што се људи који се вољом судбине нађу у страну, далекој држави, обично окупљају око амбасаде своје земље, јер је то територија њихове Отаџбине, коју воле и којој теже, тако се хришћани окупљају око цркава Божијих, јер је то део њихове небеске Отаџбине, територија тог Царства, чији су поданици и којем, лутајући по овој земљи, стреме.

На крају, подсетио бих на завршну сцену филма „Покајање”, који је настао крајем 80-их година 20. века у Совјетском Савезу. Редитељ Сергеј Парацанов приказује дијалог између једне баке која пролази празним улицама града и жене која стоји на прозору свог стана. Бака је упита да ли та улица води ка храму. Жена, знајући да су сви храмови у граду након револуције срушени или претворени у домове културе, биоскопске сале и јавне тоалете, ништа не одговори, благо се осмехнувши. Бака понови питање, а жена одговори да улица не води ни до каквог храма. Старица пролазећи рече више за себе, али и да жена чује: „Зашто онда уопште постоји ова улица? Која је сврха постојања улице ако не води ка храму?” И заиста драга господо хришћанска, ако наши путеви, ови материјални, али и наши животни путеви не воде ка храму – зашто уопште и постоје? Хвала вам на вашој љубави и пажњи!

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У ЈАГОДИНИ

У понедељак, 1/14. октобра 2024. године, када наша Црква прославља празник Покрова Пресвете Богородице, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован извршио је велико осећење цркве, освећење звона а затим служио Свету архијерејску Литургију у храму Покрова Пресвете Богородице у Јагодини.

Његовом Високопреосвештенству саслуживали су протосинђел Пасије Илић, игуман манастира Светог Пајсија Светогорца, архијерејски намесник белички протојереј Александар Гајић, протојереји Радосав Јаћимовић, Малиша Миловановић и Срђан Кандић протонамесник Милош Тодоровић, протођани Иван Гашић и Нинослав Дирак и ђакон Далибор Нићифоровић.

Чтецирали су вероучитељи: Бојан Тодоровић и Никола Ралевић и студенти богословља: Јован Ивановић и Бојан Стевановић. Свету Литургију улепшали су „Србски православни појци“ под руководством појца Марка Качаревића.

Небеска Црква Јагодине се данас обилно радовала, јер је земаљска Црква овог поморавског града добила још један освештани градски храм. Јагодина је, великим освећењем храма Покрова Пресвете Богородице добила четврту градску парохијску цркву. А уз то има и гробљанску цркву коју народ такође воли и у њој се моли. Овај број светиња сведочи о добродетели и љубави према ктиторству верника Јагодине и Поморавља, те целе Шумадијске епархије. Ово је доказ жеље становника овога града да наставе вековну традицију српског народа, да се својим подвигом уграђују у домове Божијег обитавања, како материјално, тако и молитвено,

знајући да ће светиња у којој се савшава Евхаристијски принос док је света и века најбоље сведочити о њиховој жртвеној љубави и вери у будуће Царство Божије.

Пред полагање светих моштију у часну трпезу, Високопреосвећени Митрополит Господин Јован је поучио верни народ:

„Браћо и сестре, ево припремили смо Свети олтар и у њему Свети жртвеник, то јест Свети престо, кога смо омили, опрали, очистили, и у тај престо ћемо данас положити мошти Светих мученика. Као што већ више од две хиљаде година чини православна Црква, тако и данас у овај престо полажем део моштију Светог великомученика косовског кнеза Лазара и Светих мученика сурдуличких. Сви су они својим животом и страдањем за веру, за Христа, показали заиста да верују у Бога и Бог их је посветио, Бог им је подарио да њихове мошти, њихова тела, буду исцелитељска благодаћу Духа Светог. Тако да је овај Свети храм кога данас освећујемо под молитвеном заштитом првенствено Пресвете Богородице, наше Владичице, а од данас и под молитвеном заштитом Светог великомученика косовског кнеза Лазара и Светих мученика сурдуличких. Зато вас молим да увек имате то на уму кад будете долазили у храм, и да се сетите на првом месту Бога живог, који станује у домовима својим, да се сетите Пресвете Богородице, односно Покрова коме је овај храм посвећен, али и да се сетите и ових Светих мученика, па да се молитве њима, а они ће се молити Господу за вас. Ми ћемо сада положити мошти у Свети престо заједно са вашим именима која сте овде исписали, именима ваших живих и

покојних. Има ли ишта лепше од тога што ће се, док буде трајао овај храм и у њему се служила Божанствена Литургија, над именима овим вршити Света Литургија и када ми појемо са овога света. Нека сте срећни и Богом благословени!”

Након освећења иконостаса Његово Високопреосвештенство Митрополит Господин Јован је освештао и звоно тежине три стотине килограма, изливено у Београдског ливници, прилог Стефана и Немање Стаменковића из Јагодине.

Након прочитаног јеванђелског одељка, Високопреосвећени Митрополит Јован се обратио верном народу рекавши:

„У име Оца и Сина и Светога Духа! Браћо и сестре, срећан данашњи празник Покрова Пресвете Богородице. Срећно и освећење овога храма који је управо освешен. Данас је ова црква освешена. Данас је ова црква миропомазана. Данас је ова црква крштена. Данас су, као што сам рекао, у Свети Престо положене Свете мошти Световеликомученика косовског кнеза Лазара и Светих мученика Сурдуличких. Од данас је овај храм под молитвеном заштитом Мајке Божије, али такође и ових Светих мученика. Они се моле за нас, они ће се молити за вас и сећати се вас онолико колико се будете ви сећали Пресвете Мајке Божије и ових Светих мученика и онолико колико их будете призивали у својим молитвама. А одговор на ваше молитве у овоме храму биће онаква колика је вера ваша. Узалуд нам је да се молимо, чак и да добра дела чинимо, узалуд нам је ако немамо вере. А вера нас приближава Богу и Бога приближава нама. Вера је та која нам разоткрива оне видике које не можемо да видимо нашим телесним очима. Вера је та која нам даје снагу и моћ. Вера је та која нам каже да устанемо и када паднемо. Јер, шта је грех пред Богом? Ништа. Али грех пред Богом је онај грех који је непокајан и кога ми не покајемо. Е тај је грех велики пред Богом. А сваки покајани грех, а покајање се не састоји само у једној речи, кајем се, као што ми обично тако и радимо и говоримо. Покајање јесте нешто што треба да

раздрма цело биће човеково. Да га тако раздрма да га ухвати страх што је чинио неправду према Ономе који је праведан, а то је Бог наш. Да га ухвати туга, али не очајање што се огрешио о Онога кога највише воли. А нас, хвала Богу, воле родитељи, воле нас деца, људи, све је то лепо. Али нас нико не воли као Бог. Али треба да имамо највише на уму да када нас Бог воли, да заволимо и ми Њега. Јер ако га заволим, онда ћемо га сместити у наше срце. Ако га заволимо и ако га волимо, ми ћемо бити са Њим и Он ће бити са нама. А шта је то ако није љубав. То није она сентиментална љубав, да волимо онога који нам је по вољи, али ако ми тај кога волим данас нешто каже што не треба или учини нешто што не треба, више га нема, бришемо га. Замислите да је Бог такав, да Бог брише нас када погрешимо. Па не, Бог је љубав, а љубав покрива мноштво грехова, како каже апостол Павле. Хоћемо ли да нас Бог воли? Онда морамо ми Њега да заволимо. Зашто? Зато што је Он заволео нас пре него што смо ми заволили Њега. Зато нам је потребна љубав Божија, љубав која шири видике код човека. Йубав која испуњава човека. Зато апостол и јеванђелист Јован каже да ако бисмо да опишемо Бога, не требају нам многе странице, све то може да стане у три речи. А те три речи су да је Бог љубав. А љубав све сноси, све трпи, све му се нада. Йубав никад не престаје како то лепо објашњава апостол Павле у посланици Коринћанима. Престаће и вера, престаће и нада, све ће престати, али љубав остаје. И по љубави ми се препознајемо да смо народ Божији. По љубави се препознајемо да смо деца Божија. Зато, нека овај данашњи празник буде срећан и благословен, нека буде срећно и благословено и радосно освећење овога храма који је, као што видимо, бео, чист, као голубица. То треба да нас подсети на нашу чистоту живљења, да се и ми уподобљавамо Богу. Да чистимо себе изнутра и споља. Овај храм је освешен, он је украшен, сад га треба одржавати. Како ћемо га најбоље одржавати? Тако што ћемо га испуњавати на Светим Литургијама и на богослужењима. Тада ће бити радост пред Богом и пред

Пресветом Богородицом, ако тада овај храм буде мали као што је данас мали да прими све вас који сте дошли на ово освешћење.

Нека нас Мајка Божија, Пресвета Богородица, наша истинска заштитница и молитвеница пред Богом заштити, браћо и сестре. А треба нам заштита Божија. Треба нам баш онако као што је чудесним начином заштитила Цариград. Али да се данас мало и подсетимо овога данашњег празника. Негде у 10. веку, Цариград је био опкољен непријатељима. Помоћи ни од куда није било. Видело да ће не само страдати град, него да ће страдати и људи. Онда су велики цариградски цар Лав и патријарх Тарасије одлучили да позову народ у једну дивну цркву, која је данас порушена, али на том месту има и данас једна мала црква. Ту се стално Пресвета Богородица појављивала онима које су је звали у помоћ. И

љубав подједнако воли сваког човека. Љубав воли све, јер она не дели. Она је толико милосрдна. Чим видите да је неко са неким престао да говори, значи престао је да га воли. Зашто? Зато што му је рекао нешто. Па што се не сетимо самога Господа Христа? Шта су Њему говорили? Шта су њему радили? Пљували га, тукли га, разапели га. Је ли Христос мрзео те људе? Напротив. Он се молио за њих кад су га прикивали за крст. Е сад, узмимо сами себе и проверимо. Која је то љубав у нама и каква је та љубав у нама? Да ли је она од данас до сутра или волим онога што ме воли а нећу да га више волим ако и он мене не воли. Ово необично чудо које се догодило пружа нам поуку. На првом месту учи нас шта је то искрена молитва, као што се молио овај народ. Она нас учи да је управо та топла молитва, молитва која иде из смирења, права молитва. Такву молитву Господ услишава, такву молитву Господ прима и одговориће кад буде било право време за то и кад је нама најпотребније.

Према виђењу Светог Андреја и других светих, Пресвета Богородица на данашњи дан раширила је свој омофор у знак заштите народа. Показујући да она благосиља народ. Зато је потребно да се удостојимо благослова Мајке Божије, а Њен је благослов топао, милосрдан, љубав. Зато треба да тражимо благослов од родитеља и нека нам то буде порука и поука да је Пресвета Богородица међу нама. Јер после Христа, прво место заузима Богородица. И све што је Христос учинио и чини, учинио је то посредством Мајке Божије. Зато треба да се трудимо да се угледамо на Мајку Божију. Неко ће рећи, па она је Мајка Божија. Али што јој будемо више прилазили и што јој се више будемо молили, и ми ћемо личити на Мајку Божију. Зато, сетимо се како је Пресвета Богородица постала Мајка Божија. Се-

патријарх је наредио да се служи свеноћно бденије. Сви су се молили. Кад човек осети страх, онда се побожније и моли. Мада то не треба да буде, човек треба да се моли и без страха. Сви су се молили целе ноћи. И пред зору човек, Андреј јуродиви... А шта то значи јуродиви? То значи да се правио луд. Он се правио сулуд, није хтео да га народ хвали, а био је свети човек. А пазите сад шта ми радимо. Ако нас народ куди, хоћемо ли волети тај народ? Не. Али ако ме буду хвалили да сам добар, да сам паметан, да сам леп, онда хоћемо. Андреју јуродивом се открива у молитви Пресвета Богородица, и он види како она својим покровом покрива присутни народ, а непријатељи беже из Цариграда. И тако се Цариград ослободио, а народ осетио присуство Мајке Божије, присуство Њеног покрова. А њен покров није само тада раширен. Њен покров биће раширен увек и биће раширен до последњег дана. Е зато треба човек мало да се потруди. Да се својим хришћанским животом, што бисмо рекли, сакрије под тај покров, као што се сакривамо под кишобраном кад киша пада. Неће Мајка Божија одгурнути своје дете, него ће га још пригрлити уз себе, још ће га више притегнути уз себе, да осети љубав мајчину. И заиста, као што је онда Пресвета Богородица покрила народ који је био присутан у цркви, и данас покрива оне који долазе у цркву, који се моле, који се причешћују, који љубе Бога и човека. А права

тимо када је Архангел Гаврило, који је био послан од Бога у Назарет где је она живела, да јој каже радосну вест да ће она родити Спаситеља света. Да ће она родити Спаситеља Христа. И сад замислите да је Пресвета Богородица, која је имала слободу, рекла да не жели. Шта би онда било? Да ли би Христос појавио на земљи. Шта би било од нашег спасења? Али она то није рекла. Него је рекла: `Ево слушкиње Господње, нека ми буде по речи твојој.` Није се погордила. Замислите. Она у смирењу то каже. Ако је то реч Божија, онда је то за мене светиња. Зато и ми сваку реч Божију треба да прихватимо као светињу. Показала је Пресвета Богородица одмах спремност на оно што Бог од ње очекује. И зато је она ушла у план домостроја спасења рода људског. Она је спремна да саслуша и нас као и речи Светог Архангела Гаврила.

И овај празник је велики празник. А празници су установљени поред осталог и зато да нам буду узор како треба да живимо. Да се сећамо, празник је да се испразнимо од себе, да би у нама имало места за Бога. Врло је важно како живимо и поступамо, а Пресвета Богородица, у једној песми коју певамо скоро на сваком јутрењу, каже: `Погледај Господе на смиреност моју, погледај Господе на смиреност слушкиње Твоје и од сада ће ме сви нараштаји звати блаженом.` Тако је две хиљаде година, и тако ће бити до света и века. Дакле, оно што

је особито Пресвета Богородица показала у свом животу, то је управо смирење. То ју је учинило Богородицом. А не гордост, сујета, слава. Него смирење. Супротно од смирености је управо та несрећна гордост. Та гордост која је анђела претворила у ђавола. Зато треба да се тргнемо сви који имамо гордости. Неко мање неко више. Човек ако себе усавршава у гордости, он сам себе претвара у ђавола. Како каже Ава Јустин: `И не примећује то човек, јер му је гордост омиљена.` Гордост се лакше лепи за њега него смиреност. А смиреност је врлина која је Пресвету Богородицу уздигла на највишу врлину и висину у роду људскоме.

Ви то видите као и ја, времена су тешка, али поведимо рачуна да можда и ми на свој начин не доприносимо потешкоћама времена у којем живимо. Да ми можда нашом кривицом, гресима, гордошћу не доприносимо потешкоћама нашег времена. Зато се од човека тражи озбиљност. Зато, молимо се Мајци Божијој, свима светима, молимо светима из рода нашега да Господ буде милостив нама. А Он ће бити милостив онолико колико ми будемо милостиви према Њему и према другима. Да будемо онакви какви по очекивању Божијем треба да будемо. Не тражи Бог ништа више да чинимо него што можемо, али не смео мање од онога што смо у стању. Треба се усавршавати у добру у сваком тренутку. Или ако дајемо, да се сетимо речи апостола Павла: `Добро чинити да вам се не досади.` Нека је срећан празник, нека је срећно освећење овога храма. Да благодаримо Богу што смо данас овде узели учешћа у освећењу овога храма. А сваки храм је парче неба на земљи. Улазимо ли у цркву, у храм, сетимо се да је то парче неба. И не треба ништа овоземаљско да нас опхрвава што нас спречава да се понашамо на небу онако како треба да се понашамо.

Захвљујем свима вама и онима који су допринели да се овај храм након мало дужег времена заврши. Али он ће се изграђивати онолико колико се ви будете у њега уграђивали. Он ће бити све лепши и лепши колико вас буде било више у храму да се Богу молите. Хвала свештеницима, хвала свима који су помогли, хвала и онима којима који нису помогли материјално, а помолили се Богу да се овај храм доврши. И ето, ми имамо тај благослов Божији да смо доживели да осветимо овај храм. Освећујући овај храм ми уствари треба да себе осветимо. Срећан празник и срећна слава, сви Свети и Мајка Божија нека вас чувају. Бог вас благословио!“

Након заамвоне молитве пререзан је славки колач поводом храмовне славе и подељене су захвалнице онима који су својим трудом допринели да се овај храм изгради. Захвалнице су добили: Злата Стојковић из Јагодине, Драгица Јовановић из Јагодине, Кристина Павловић из Јагодине, Ненад Ашанин из села Буковча код Јагодине, Милан Ашанин из Буковча, Милош Миловановић из Буковча, Стефан Стаменковић из Јагодине, Немања Стаменковић из Јагодине и Марко Ћирић.

ЦРКВЕНЕ ПЕСМЕ СВЕТОМ НИКОЛАЈУ МИРЛИКИЈСКОМ

Светим миром те је помазала божанска благодат Духа, за Архијереја народу у граду Мири, и дивно си замирисао врлинама до свих крајева света, слатким мирисом твојих молитава увек прогониш смрадне страсти; зато тебе са вером хвалимо и спомен твој свети Николаје служимо.

Ти си Николаје као светило незалазно, као сунце васељенско на своду цркве заблистало, тобом је магла страшна одагнана и зима искушења уклоњена, ти си створио дубоко спокојство, зато те како доликује славимо.

И овде си, а и у сновима се јављаш Николаје, јер си неке неправедно на смрт осуђене тако спасао, као сажалив и доброљубив, и као помоћник усрдни, као заштитник истине, свима који са вером траже твоју заштиту, свети оче, суграђане ангела и у истом реду са апостолима и пророцима.

Твој свети живот се на све стране разгласио, богомудри и свети оче, лепото светитеља и преподобних украсе, и као сунце на земљи си раширио зраке, и срца верних обасјао, зато побожно твој светли спомен служимо, свеблажени Николаје.

Твој празник светитељу је као сунце заблестао, и срца верних је духовно обасјао, зато и ми данас свечано празнујемо, и молитвено ти певамо: радуј се куло целомудрија, јер си непоробљено достојанство душе сачувао и штитом уздржања се заклонио; радуј се пастиру и учитељу по Христу названог твога народа; радуј се црквени украсе и лепото архијереја, и монашка похвало, Николаје преосвештени, и оче свеблажени, Христа Бога моли непрестано, да дарује мир целом свету и да спасе душе наше.

(Мало вечерње, стихире на Господи возвах, глас 4)

Којим венцима похвале да овенчам овог светитеља? Јер мада је телом био и граду Мири, духовно је до сваког сти- гао ко га чисто воли, и свима је заштитник и заступник и све тужне теши, и свима у невољама је уточиште, он је кула правоверја, и вернима бранитељ, ради њега је Христос побуне противника савладао, јер он има велику милост.

Којим испеваним песмама да похвалим овог светога? Он је борац против кривоверја и бранитељ православља; он је цркве првопрестолник, и њен велики учитељ и заступник, он је све јеретике посрамио, и Арија и његове следбенике је победио, због њега је Христос побуне ових савладао, јер он има велику милост.

Којим пророчким песмама да похвалим овог светога? Јер је из даљине видео шта ће се догодити, и што је далеко истинито је прорекао као да је сада, и сав свет надгледа, и све несрећне избавља, у сну се побожном цару јавио, и давно оковане од казне неправедне их избавио, а свима је велику милост подарио.

Дођите љубитељи празника, да опевамо овога похвалним песмама, као украс светитељима, и славу отаца, извор чудеса и вернима великог заступника, па рецимо: радуј се чуваре житеља града Мира, њихов свети првопрестолниче, куло непомична. Радуј се светило пресветло који све стране света чудесима обасјаваш. Радуј се тужних света радости, а увређенима усрдни заступниче, и сада свеблажени Николаје не престај да се молиш Христу Богу, за све који са вером и љубављу славе увек радосни и свуда слављени празник твој.

(Велико вечерње, стихире, глас 2)

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ЦРКВЕНА СЛАВА У ПОСКУРИЦАМА

У недељу 15. по Духовима када наша Црква слави Зачеће Светог Крститеља Господњег Јована прослављена је храмовна слава у селу Поскурице надомак Крагујевца. Светом Литургијом началствовао је протојереј ставрофор Милан Томић, уз саслуживање крагујевачког свештенства.

Црква је била препуна верног народа, а атмосфери у храму допринела су деца којих је и овај пут било доста. Причешћу је приступио велики број народа који је активно учествовао и у литургијском сабрању одговарајући на прозбе.

На крају Литургије пререзан је славски колач. Колачари славе су били Никола Спалевић и Драгутин Џајевић из Шљивовца са породицама. Потом се верницима обратио протонамесник Гојко Марковић указавши на то да је Претеча Господњи, као и сам Господ Исус Христос, позивао на покајање као предслов за спасење. Након Литургије уследила је трпеза љубави која је припремљена трудом овогодишњих колачара.

Милан Петровић, протојереј

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ДАРОСАВИ

Дана 7. октобра, када наша Света Црква прославља успомену на Светог Симона Монаха, парохијани храма у Даросави су прославили своју храмовну славу. Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Драгомир Кеџић уз саслуживање аранђеловачког свештенства.

По читању Светога Јеванђеља протонамесник Немања Искић је произнео беседу о улози Свете лозе Немањића и њеном значају за српски народ. По заамвној молитви уприличен је крстни ход око храма, а потом пререзан славски колач домаћинима храмовне славе протојереју Радивоју Марићу са породицом и члановима ЦО из Даросаве. Потом је за све окупљене уприличена славка трпеза.

Немања Искић, протонамесник

СЛАВА МАНАСТИРА ПРЕРАДОВЦА

У понедељак, 7. октобра, на празник Светог Симона монаха и Свете првомученице Текле, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Прерадовац поводом манастирске славе. Митрополиту је саслуживало свештенство и свештеномонаштво како шумадијске епархије тако и других епархија Српске Православне Цркве.

Митрополит се верном народу обратио беседом, рекавши

између осталог: „Данас прослављамо Светог Симона монаха, Стефана Првовенчаног, за кога се каже да је био један од најобразованијих владара у нашој средњовековној држави. Ове Године се прославља 800 година од пресељења светог краља у вечни живот. Свети Симон монах био је владар и молитвеник, био је хришћанин, једне мисли са Господом. Господ се гордима противи, а смиренима даје благодат. Треба да имамо добре мисли према сваком човеку. Каже Свети Симеон Солунски да и добро ако се не учини на добар начин није добро. Почнимо од себе, поправљајмо себе. То је чинио Свети Симон и добио милост од Бога па је и његово тело нетрулежно. Нека је срећна слава сестринству и свима нама, нека благослов Божији и молитве светог Симона буду са свима нама.“

Затим је пресечен славски колач и уследила је трпеза љубави коју је припремила игуманија Текла са сестринством.

Срђан Ђорђевић, свештеник

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС КРАЉУ АЛЕКСАНДРУ I КАРАЂОРЂЕВИЋУ НА ОПЛЕНЦУ

Поводом 90 година од мученичке смрти Краља Александра I Карађорђевића у храму Светог Великомученика Георгија на Опленцу, 9. октобра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију и парастос Краљу Александру I. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Поред мноштва народа Литургији су присуствовали и чланови породице Карађорђевић ЊКВ престолонаследник Александар, принц Филип и принцеза Даница, принц Михаило и принцеза Љубица, као и министари у влади Републике Србије, Никола Селаковић, Немања Старовић и Дејан Ристић. После прочитаног јеванђелског зачала беседио је Митрополит Јован и рекао између осталог:

„Данас наша Црква прославља Светог апостола и Јеванђелисту Јована, писца четвртог канонског Јеванђеља. Оног апостола које га је Црква са правом назвала апостолом Љубави. То је апостол који је рекао да тамо где је Љубав нема страха, јер Љубав изгони страх. Важно је да разумемо да у свету у коме живимо има пуно страхоте јер немамо љубави, прво према Богу, па и према људима. Када бисмо имали љубави, цео свет би живео у миру. Сабрали смо се у опленачком храму да прославимо Светог Јована Богослова и поводом 90 година од упокојења блаженопочившег Краљ Александра I, који је био је на првом месту православац и светосавац и Србин. Он је свој живот дао за светосавски српски народ, за

светосавску српску државу и за светосавску српску Цркву. Мржња људска осудила је Христа на смрт, а тако исто, мржња је осудила и Краља Александра на смрт. Позвани смо да будемо људи не мрака него светлости. На ту светлост и љубав позива нас данашња Света Литургија коју служимо за наше спасење и за покој душе Краља Александра I Карађорђевића и за све наше живе и упокојене. Јер Бог није Бог мртвих него живих. Нека је вечан спомен нашем Краљу Александру.“

На крају Свете Литургије владика Јован је са свештенством и сабраним народом служио парастос блаженопочившем Краљу Александру I. Након тога свечано је дочекан премијер Републике Србије Милош Вучевић. Тада је званично почела државна церемонија полагања венаца. У наставку премијер је отворио изложбу посвећену деведесетогодишњици убиства Краља Александра. Након тога чланови породице Карађорђевић, заједно са премијером открили су спомен бисту Краљу Александру I, коју је том приликом освештао Митрополит шумадијски Јован.

Стеван Илић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ХРАМУ ПРЕОБРАЖЕЊА ГОСПОДЊЕГ У ЖАБАРИМА

У недељу, 13. октобра, када наша Света Црква прославља Светог свештеномученика Григорија, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог Преображења Господњег у Жабарима, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. На почетку Свете Литургије извршено је мало освећење храма.

Након прочитаног јеванђелског зачала верном народу обратио се Митрополит Јован рекавши између осталог: „Нека да Бог да се овде у овом храму срећемо са живим Богом, невидљивим али свуда присутним, да се овде у овоме храму сретате једни са другима, да гледате лице једни других и да разговарате са Богом кроз молитву, да тражите оно што вам је најпотребније, а то је спасење. Господ нам каже у Светом Јеванђељу `Иштите најпре Царства Божијега и правде Његове, а све ће вам се друго додати`. Нама је Бог све дао. Бог нам је дао да се сједињујемо са Њим преко Свете Тајне Причешћа. Шта ће човеку више него ако има Бога у себи и ако живи по Богу и ако живи са Богом. Још једном желим да искажем радост за овај обновљени храм и надам се да нећете престати да долазите у њега. У Јеванђељу се каже `Сад је време, сад је дан спасења`, сутра ће за некога бити касно. Зато сваки тренутак свог живота треба да употребимо на добро. Радујмо се што смо обновили овај храм и осветили, и да га чувамо у чистоћи и чистоти. Нека сте срећни и Богом благодловени!“

На крају Свете Литургије Високопреосвећени Митрополит, благоизволео је да додели одликовања онима који су помогли у обнављању храма. Архијерејским граматама признања одликовани су: Радислав Сремчевић, Радисав Урошевић,

Милан Весић, Горан Арсенијевић и постхумно Зоран Урошевић. Архијерејским захвалницама одликовани су: Скупштина општине Топола, Витомир Ђорђевић, Миодраг Ђорђевић, Добрица Весић и Милан Урошевић. Орденом Светих Новомученика крагујевачких одликовани су: доктор Жарко Чолић, Александар Чоловић и Душан Сенић. На крају је Митрополит Јован уручио одликовање Светог Архијерејског Синода СПЦ, орден Светог Саве, Александру Сенићу и Дејану Чоловићу. Након Свете Литургије уледила је трпеза љубави.

Ђорђе Милутиновић, чтец

СЛАВА ЦРКВЕ У ВУЧКОВИЦИ

На празник Покрова Богородице служена је Света Литургија поводом храмовне славе у Вучковици. Литургијом је начелствовао протојереј Милан Живановић уз саслужење јеромонаха Герасима из манастира Праведног Јова у Прекопчи, протојереја Александра Станковића и јереја Николе Симића пароха вучковачког.

Након Свете Литургије и литијског опхода око Цркве, која је у великој обнови, пререзан је славски колач. Домаћин славе је породица Милошевић из Вучковице.

Радост данашњег сабрања увеличала су дечица Основне школе „Вук Караџић“ из Вучковице. Славска трпеза је уприличена у парохијском дому.

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ АПОСТОЛА ТОМЕ У ЈЕЛОВИКУ

Дана 19. октобра храм и мештани села Јеловик код Аранђеловца су прославили храмовну славу. Светом Литургијом је начелствовао протојереј ставрофор Драгомир Кеџић уз саслуживање аранђеловачког свештенства.

По читању Светога Јеванђеља беседу је произнео протојереј ставрофор Драгомир Кеџић подсетивши верне на живот Светог апостола Томе и позвавши народ на умножење љубави, мир, слогу и међусобно помагање у овим тешким временима. По Светој Литургији уследио је опход око храма након чега је пререзан славски колач данашњим домаћинима славе Мирославу Радивојевићу из Јеловика са породицом, као и данашњим свечарима. Председник ЦО јеловичке доделио је признања Душану Лекићу, Мирославу Радивојевићу и осталим добротворима и приложницима који су помагали у изградњи парохијског дома. Потом је уследио културно-уметнички програм у извођењу КУД „Електропорцелан“, а затим су сви окупљени били гости на трпези љубави.

Немања Искић, протонамесник

ХРАМОВНА СЛАВА У ИЛИЋЕВУ

Четвртак 19. октобра, Црква Божија у крагујевачком насељу Илићево (Мечковац) Светом Литургијом прославила је своју храмовну славу Светог апостола Тому. Светим евхаристијс-

ким сабрањем началствовао је јереј Милош Коцић, а саслуживали су крагујевачки свештеници.

Верном народу се обратио јереј Милош Коцић беседећи о важности благовештења Речи Божије, подсетивши верне да и ми сејемо реч која је код апостола Томе била толико жива да је изговорио 'Господ мој и Бог мој', а то је сведочанство да је Христос Васкрсао. И ми данас са тим у срцу живимо и ходимо без бојазни да ће нас се у ухо засадити неко друго семе, јер семе које клија у срцима нашим јесте Христос.

Након причешћа верног народа, преломљен је славски колач чији је домаћин био Иван Николић са породицом. Присутни су се упутили на место страдања становника Мечковца (Илићева) где је пред спомеником одржан Молебан. Прослављање храмовне славе је настављено у ресторану Авала где су свештенство, монаштво и верни народ заједничком трпезом љубави обележили данашњи празник.

Стефан Јанковић, ђакон

МОЛЕБАН НОВОМУЧЕНИЦИМА КРАГУЈЕВАЧКИМ У ШУМАРИЦАМА

И ове године у Епархији шумадијској обележава се спомен на Новомученике крагујевачке, невино пострадале људе, жене и децу, које су мучки убили војници немачке окупационе војске у Другом светском рату 21. октобра 1941. године. Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован уз саслужење свештеника крагујевачког и лепеничког намесништва, служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светих Новомученика Крагујевачких у Шумарицама. Након Свете Литургије Митрополит Јован, заједно са свештенством и верним народом повео је литију до места где су стрељани недужни ђаци и тамо са свештенством одслужио молебан Новомученицима. На молебану су поред великог броја крагујевчана били и највиши општински званичници, Градоначалник града Крагујевца, чланови дипломатског кора, културни и јавни посленици и ученици основних и средњих школа.

Након молебана одржана је традиционална комеморативна церемонија „Велики школски час“, на којој је изведена поема „Лекције из памћења“, Драгана Хамовића, коју је режирао глумца Небојша Дугалић.

Срећко Зечевић, протојереј

ОСВЕШТАНО ЗЕМЉИШТЕ ЗА ИЗГРАДЊУ ЦРКВЕ У КРЊЕВЦУ

У уторак 22. октобра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован освештао је земљиште за изградњу цркве у селу Крњевцу недалеко од Тополе. Велики број мештана овог села са великом радошћу дочекало је свог архијереја.

Након освећења земљишта и побијања крсног знамена на месту где ће бити олтар Божији, Митрополит Јован беседио

је сабраном народу, рекавши између осталог: „Нека је срећно и благословено освећење овог земљишта и побијања крста за изградњу цркве. Сваком крштеном човеку храм је неопходан, јер је храм дом Божији, а у храму је Бог. Ако Бог да да се започне овај храм ви ћете поред својих домова имати још један заједнички дом, а то је Црква Божија. Радујем се вашој жељи којој сам изашао у сусрет да овај храм овде буде посвећен Вазнесењу Господњем. Овај храм треба да буде место вашег сабирања и окупљања. Када будете почели да градите овај храм, желим вам да се и ви изграђујете у дом Божији. Онако како каже Свети Апостол Павле: 'Уграђујте се у Цркву Божију као живо камење'. Неизмерно сам благодаран породици Јокић која је поклонила ово земљиште и знајте да сте овим задужили самога Бога, а Бог ће вам узвратити много више и боље него што ми знамо једни другима да узвратимо. Желим да од данас осећате да је ово место освећено и кад пролазите и кад долазите овде знајте да је ово сада свето место. Нека вам је срећно и Богом благословено!“

Стеван Илић, ђакон

ПОМЕН БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ ВАЛЕРИЈАНУ У КРАГУЈЕВЦУ

У среду, 23. октобра, на дан Светих мученика Евлампиа и Евампије, навршава се 48 година од упокојења блажене успомене првог Епископа шумадијског Г. Валеријана (Стефановића). Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу уз саслужење више свештеника и ђакона.

После прочитаног јеванђелског зачала, Митрополит Јован је рекао између осталог: „Данас вршимо литургијски помен Владици Валеријану, првом Епископу шумадијском. Он је трпео велика искушења, јер је био Епископ, а сваки Епископ је икона Божија. Као што су насртали на Христа, тако насрћу и на иконе Божије. Свако од нас је на свој начин икона Бога живог. Нажалост, он несреће није доживљавао од непријатеља са стране, већ од свог народа. И то баш у Крагујевцу, где је Свети владика Николај основао Хришћанску заједницу. Кажу да шест година није смео да изађе из порте црквене. Но, знао је Владика Валеријан да ће ако то све претрпи бити спасен. Чврсто верујем да је он чуо речи Господње: 'Слугу добри и верни, у маломе си ми био послушан, над многим ћу те поставити'.“

Срећко Зечевић, протојереј

МИТРОПОЛИТ ШУМАДИЈСКИ ЈОВАН ПОСЕТИО 67. САЈАМ КЊИГА У БЕОГРАДУ

У четвртак, 24. октобра, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован посетио је Сајам књига у Београду, а том приликом и штанд пословно-продајног центра Епархије шумадијске и издавачке установе Епар-

хије шумедијске „Каленић“, која је и ове године имала репрезентативна издања да прикаже београдском читалаштву и свим осталим посетиоцима овогодишњег сајма књига.

Митрополит Јован обишао је и остале излагаче на сајму, међу којима и штандове Епархије горњокарловачке, шабачке, далматинске, будимљанско-никшићке, затим штанд Задужбине манастира Хиландара, издавачке куће Љилане Хабјановић-Ђуровић и Српске Патријаршије, где је у пријатном амбијенту и разговору са свештенством, монаштвом и народом делио утиске о новим и старим издањима из теолошког и књижевног стваралаштва.

РУКОПОЛОЖЕЊЕ У САБОРНОМ ХРАМУ У КРАГУЈЕВЦУ

У суботу, 26. октобра, када се наша Света Црква молитвено сећа Светих мученика Карпа и Папила и Светих мученица Злате Мегленске и Босилке, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумедијски Г. Јован служио је Свету Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу. Митрополиту су саслуживали свештеници Епархије шумедијске и протојереј ставрофор Градимир Милојевић, гост из Епархије крушевачке.

После прочитаног јеванђељског зачала, Митрополит Јован се обратио верном народу рекавши између осталог: „Из житија данашње Свете мученице Злате можемо се уверити како је предивно када човек заволи Христа, када истински верује и када му је вера јака, а још има и љубав према Богу, онда за таквог човека нема препрека у животу које не може да савлада. Не савлађује он препреке, него благодат која је у њему.“ Митрополит Јован је у току Литургије положио руке на протођакона Небојшу Јаковљевића, вишегодишњег ђакона при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, и тако га произвео у чин презвитера. Том приликом му је упутно очинску поруку, рекавши између осталог: „Света Тајна свештенства је неизмерно дар Божији. Она се даје изабранима. Данас примаш силу и благодат Божију. Као што рече апостол Павле, пазите да узалуд не примите Духа Светога. Када приступаш служењу Литургије, или било којем свештендејству, приступај са вером. Нарочито када треба да служиш Литургију, сети се своје недостојности. Нико није достојан да приђе, а камоли да служи! Но, ми се не уздамо у своју моћ, него у благодат Божију. Благодат ће надоместити све наше недостатке само ако имамо смирења и недостатке људске. Ако будеш имао љубави према Богу, имаћеш и према Цркви, парохији, породици и братству. Нека ти је Богом благословено и памти овај дан до краја свог живота. Преко руку епископа које се полажу на твоју главу примаш благодат Божију. Желим ти да останеш у тој благодати. Желим ти да те Дух Свети, којег примаш данас, води и руководи. Нека ти је срећно и Богом благословено“.

Срећко Зечевих, протојереј

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У РОГОЈЕВЦУ

У 18. недељу по Духовима, када наша Света Црква прославља Преподобну мати Параскеву (Свету Петку) Његово Високопреосвештенство Митрополит шумедијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Свете Петке у Рогојевцу, уз саслуживање свештенства Епархије шумедијске.

После прочитаног Јеванђеља верном народу се обратио протојереј ставрофор др Зоран Крстић рекавши између осталог: „Најбољи начин да човек учи јесте да гледа шта неко други ради и покушава да то подражава. Свакодневно Црква истиче одређене личности које треба нама хришћанима да послуже као узор. Целокупно житије Свете Петке би могло да се каже у три-четри реченице. Већ са десет година је осетила свој позив, када су се разрешиле породичне прилике отишла је у Цариград и ту неколико година живела, говоримо о једанаестом веку. После Цариграда је отишла у Јорданску пустињу, где је провела већи део свог живота и последњих неколико година поново се вратила у свој родни Египат и ту се представила Господу. Како човек може да проведе живот у пустињи? Шта да ради толико времена? Нико од светитеља, нико од монаха није у манастир отишао зато што воли да се мучи или што је разочаран. И данашња наша светитељка у пустињу је отишла да би била са својим жеником, са Христом, да са Њим непрестано проводи време не желећи да је било шта у томе омета. То је смисао одласка у пустињу и манастир. Али би исто тако требало да буде и циљ нашег хришћанског живота у свету. Да Христос буде највећа вредност нашег живота. То је оно што Црква свакодневно истиче као узор. Хришћани су људи који су спремни да због Христа све оставе. Кад кажемо да смо хришћани то подразумева да смо Христови. То подразумева да је Христос центар нашег живота и да смо за рад Њега све спремни да учинимо управо по примеру светитељке коју данас прослављамо.“

По Светој Литургији и причешћу верног народа извршен је опход око храма и резање славског колача. Трпезу љубави су препримили овогодишњи колачари Зорица и Рајко Ранковић са својом породицом.

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ ПРЕПОДОБНЕ МАЈКЕ ПАРАСКЕВЕ У ЈАГОДИНИ

У недељу 27. октобра, када наша Света црква прославља Преподобну мати Параскеву, црква у Јагодини прославила је своју храмовну славу. Светом Литургијом началствовао је протојереј ставрофор Славко Јоцић коме су саслуживали јагодински свештеници.

Иако најмлађа црква у граду, храм ове дивне Светитељке стоји као украс и дика којој јагодинци хитају на духовно укрељење. Више хиљада људи на њен празник прошло је кроз наш храм, што и број од више стотина причасника на Светој Литургији сведочи. Након заамвоне молитве пререзан

је славски колач овогодишњих свечара породице Михајловић Саше и Иване који су уз помоћ других парохијана припремили послужење за све присутне.

Јован Ивановић, чтец

ХРАМОВНА СЛАВА У ГОРЊОЈ ТРЕШЊЕВИЦИ

У селу Горња Трешњевица код Аранђеловца данас је на дан Преподобне мати Параскеве прослављена храмовна слава овога храма. Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Ранко Ђураш уз саслуживање свештеника орашачког намесништва.

После читања Светог Јеванђеља вернима се обратио прота Ранко поучивши их о значају и величини светитељке коју прослављамо. Посебна радост за све присутне је био велики број верног народа који је приступио Светој Чаши Спасења, показавши да у овом шумадијском селу постоји жива литургијска заједница.

Након опхода око храма и ломљења славског колача сви присутни су позвани на трпезу љубави коју је ове године припремила породица Миодрага Ћирића из Горње Трешњевице.

Немања Искић, протонамесник

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТЕ ПЕТКЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

У недељу 27. октобра, служена је Света Литургија у храму Свете Петке у Смедеревској Паланци и тако прослављена храмовна слава. Такође, ове године навршава се 20 година од освећења храма, што чини ово литургијско сабрање још радоснијим. Светом Литургијом началствовао је архимандрит Петар (Драгојловић) игуман манастира Пиносава, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског залача верном народу обратио се архимандрит Петар, рекавши између осталог: „Света Петка је светитељка која је у себи сакупила огромну благодат Божију, то уље из светиљки и мноштво добрих дела која сијају из њеног житија и из њеног светог тела у Јашију. Када ју је Бог прославио, како да је не прослављају људи који славе Бога у светима својим. Света Петка се молила у Јорданској пустињи не само за себе већ и за читав свет, да се сви нађемо на оној вечери која нема краја, у нашој правој и јединој отаџбини.“

Велико мноштво Паланчана испунило је овога јутра храм и порту. Причестило се више стотина верника. По заамвоној молитви извршен је опход око храма са ризом Свете Петке и пререзан је славски колач. Овогодишњи домаћин славе био је Драган Пантелејић са породицом. Заједничарење је увеличао и концерт мушког појачког ансамбла „Источник“ из Београда. Евхаристијско славље настављено је трпезом љубави у свечаној сали парохијског дома.

Ђорђе Милутиновић, чтец

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ЛУКЕ У МЛАДЕНОВЦУ

У четвртак 31. октобра, када наша Света Црква прославља и празнује Светог апостола и јеванђелисту Луку и Светог Петра Цетињског, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном Светом Луки на Старом градском гробљу у Младеновцу, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

У својој беседи Митрополит Јован је рекао између осталог: „Уз Светог Апостола Луку ми данас прослављамо и Светога Петра Цетињског Чудотворца. Два велика Светитеља, два велика угодника. Овај је писац Светог Јеванђеља, а овај други је живео по Јеванђељу. Јеванђеље је књига над књигама и наука над наукама. Цело Свето Писмо јесте Богом надахнута Реч Божија. Човек треба да отвори душу и срце да би се Реч

Божија уселила у њега. Јер Реч Божија је сила, моћ, снага, а то видимо и на првим страницама Библије, где се каже: `и рече Бог да буде светлост`. Све бива на Реч Божију. И благо нама, ако ту Реч слушамо и испуњавамо у своме животу. Господ Христос каже да је све могуће ономе који има веру. Хоћемо ли да познамо Реч Божију? Треба нам вера. Хоћемо ли да се усели у нас Реч Божија? Опет нам је потребна вера. Уз веру, потребна су нам и дела. Јер, како рече Свети апостол Јаков, вера без дела је мртва и дела без вере су мртва. Све почиње од вере. Зато је вера наука над наукама. Помолимо се Господу, помолимо се Светом апостоу Луки који је записао Речи Божије, да се те речи уселе у нас и имају дејство. Нека нам Господ помогне да се угледамо на Светог апостола и јеванђелисту Луку и на Светог Петра Цетињског, који је, такође, и као владар и као Владика имао потешкоћа у животу, али се Христа није одрекао. Он је слушао Бога и живео по Речи Божијој.“

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и резања колача. Домаћин овогодишње храмовне славе био је Иван Стефановић са породицом. Након евхаристијског сабрања заједничарење је настављено на трпези љубави коју су свештеници храма Успења Пресвете Богородице у Младеновцу са љубављу припремили.

Марко Јефтић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ ДИМИТРИЈА У КРАГУЈЕВАЧКОМ НАСЕЉУ СУШИЦА

У четвртак, 7. новембра Његовом Високопреосвештенству Митрополиту шумадијском Г. Јована, на празничном бденију у цркви Светог Димитрија у Сушици, саслуживали су крагујевачки свештеници.

На крају бденија Митрополит Јован се обратио окупљеном верном народу рекавши између осталог: „Нема другог имена којим би се човек могао спасити до имена Господа нашега Исуса Христа. Молитва треба да буде саставни део живота

сваког крштеног човека. Руке Божије су стално испружене према нама и само од нас зависи хоћемо ли своје руке испружити према Њему и хоћемо ли се ухватити за руку Божију. Чули смо вечерас онај диван прокимен који каже: 'Диван је Бог у светима својим'. Диван је Бог и у Светом великомученику Димитрију кога већ данас почињемо да прослављамо. Шта је одржавало Светог Димитрија у страшним мукама којима је био изложен? Била је то вера у Бога. Вером је уселио Христа у себе. Вером је живео и веру претварао у дела. Зато се и ми угледајмо на Светог Димитрија. Молимо се Богу и Светом Димитрију да нас сачува од искушења, мука, невоља и патњи и да се у нас усели радост Божија. Радост је слушати Бога и Цркву и живети Јеванђељем и Црквом." Сутрадан, на дан Светог Димитрија, Митрополит Јован началствовао је Светом Литургијом уз саслужење свештенства из крагујевачког и тополског намесништва. Пре почетка Свете Литургије Митрополит Јован је освештао мозаике који красе зидове спољашњег дела храма. После прочитаног јеванђељског зачала, благословом Његовог Високопреосвештенства, беседу је произнео јеромонах Јован Прокин, професор крагујевачке богословије. На крају Свете Литургије верни народ, заједно са својим Митрополитом и свештенством, кренуо је у литију која је завршена сечењем славског колача. Прослава је потом настављена трпезом љубави у ресторану.

Саша Павловић, ђакон

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ЛАЗАРЕВЦУ

У петак, 8. новембра, када Црква прославља Светог великомученика Димитрија, у Лазаревцу је прослављена храмовна слава у цркви која је посвећена овом светитељу. Свету Литургију је служио протонамесник Владимир Стојковић уз саслуживање лазаревачког свештенства. За благољепије сабрања био је задужен хор „Свети Димитрије“ из Лазаревца. Мноштво представника јавног, културног и политичког живота нашег града, као и мноштво присутних верника допринело је свечаности данашње прославе.

Славски колач преломљен је са овогодишњим свечаром, Радјком Лазаревићем. На крају Литургије уследила је трпеза љубави у свечаној сали парохијског дома, која је за све присутне припремљена трудом овогодишњих свечара Радјока Лазаревића и његове супруге Дијане, свештенства и верника лазаревачке цркве.

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ЛЕВАЧКОМ СЕЛУ РАТКОВИЋУ

У петак, 8. новембра када наша Црква прославља Светог великомученика Димитрија у левачком селу Ратковић литургијски је прослављена храмовна слава цркве која је посвећена овом светитељу. Литургијско сабрање предводио је протојереј Живомир Газдић старешина овога храма уз саслужење јереја Стефана Васиљевића и многобројног верног народа који је приступио Светој Чаши и причестио се. Сваке године на овај празник окупи се мноштво народа из оближњих села да благодари Богу и са својим свештеницима литургијски прослави великог Божијег угодника Светог Димитрија, који је веома поштован међу свим православним народима.

На крају Свете Литургије извршен је чин освећења кољива и резања колача. Након евхаристијског сабрања заједничарење је настављено на трпези љубави коју су мештани овог села са љубављу припремили.

Стефан Васиљевић, јереј

ОБНОВЉЕЊЕ ХРАМА СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА, КРСНО ИМЕ ВЛАДИКЕ ЈОВАНА

У суботу, 16. новембра, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован прославио је своју Крсну славу, празник Обновљења храма Светог великомученика и победоносца Георгија – Ђурђиц. На навечерје празника, по вечерњем богослужењу, у епископској резиденцији надлежни парох јереј Драгиша Богичевић осветио је славску водицу. Сутрадан, на дан своје крсне славе, Митрополит Јован, служио је Свету архијерејску Литургију у Саборном храму Успенија Пресвете Богородице у Крагујевцу, уз саслужење свештенства Епархије шумадијске. По прочитаном Светом јеванђељу, проповед је одржао протојереј ставрофор др Зоран Крстић, који је у име свештенства и верника Шумадијске епархије честитао славу Митрополиту Јовану и у својој беседи рекао између осталог: „Нека је срећна крсна слава свима који прослављају Светог Георгија. Међу свим свечарима, на првом месту је свакако наш Високопреосвећени Владика коме у ваше име, у име свештеника Саборне цркве, у име ђака и професора Богословије желим срећну крсну славу. Нека би Свети великомученик Георгије био заштитник свих нас, а посебно нашег Митрополита.

Нека он измоли од Господа благослов да нам покаже пут. Тај пут је, управо, служба епископа. Део наше вере је и да се молимо да Свети Георгије измоли нашем Митрополиту да види пут пред собом и тако управља и води Цркву Шумадијске епархије ка спасењу.“

Пред отпусни благослов, отац Зоран је благословио и осветио славско жито и славски колач.

Радост празника је настављена у гостољубивом дому Митрополита шумадијског за славском трпезом, на којој је Митрополит домаћински угостио свештенство, монаштво и верни народ. Угледни честитари славе били су и Митрополит врањски Г. Пахомије, Митрополит браничевски Г. Игнатије, Митрополит рашко-призренски Г. Теодосије, Градоначалник Града Крагујевца Никола Дашић и многи други угледни гости.

Срећко Зечевић, протојереј

ОСВЕЋЕЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА И АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У ЈАГОДИНИ

У 21. недељу по Духовима, 17. новембра, када наша Света Црква прославља Светог мученика Никандра и Преподобног Јоаникија Великог, Његово Високопреосвештенство Архиепископ крагујевачки и Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у Јагодина, у цркви Светих архангела Михаила и Гаврила. Пре Божанствене Литургије, Митрополит Јован је благоизволео да освети нови парохијски дом. Високопреосвећеном Владици су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Светој Литургији присуствовали су представници градских власти са градоначелником Горданом Јовановић на челу, бивши градоначелник Јагодине Ратко Стевановић, представници јагодинских црквених општина, као и одликована хришћанска господа из Архиепископског намесништва Беличког.

Митрополит Јован је произнео беседу рекавши између осталог: „Одељак из данашњег Јеванђеља говори о сејачу и семену. Ову јеванђелску причу сам је Господ наш Исус Христос прогумачио на молбу његових ученика, објаснивши шта бива са речју Божијом, са семеном Божијим, а то је наука Христова, то је Јеванђеље. Христос је објаснио шта бива са семеном које падне поред пута, на камен и у трње. Потом је објаснио шта бива са семеном које падне на добру земљу и донесе многи род. То је земља која је спремна да се на њу баца семе, да то семе узрасте, а то су наша душа и срце. Како ми припремимо своје срце и своју душу за реч Божију, тако ће и наука Божија да узраста у нама и ми ћемо осетити радост од плодова тог семена. Никада краће није Господ исказао историју хришћанства, историју свакога човека у овоме свету, а та историја јесте да смо ми та њива Божија по којој Бог сеје своју науку. И данас, на Божанској Литургији Бог сеје своју науку кроз данашње Јеванђеље. Само је питање да ли смо спремни да прихватимо семе Божије, науку Божију и да се трудимо да том науком живимо. Главни сејач је Господ наш Исус Христос, а семе је божанска наука. Добро обрађена земља означава добру, племеништу, меку душу, означава велико срце, у које се усељава Онај који је несместиви, који је већи од васељене, који је већи од неба и земље.

Господ је завршио причу речима: 'Ко има уши да чује, нека чује.' Имаш ли учи да чујеш Бога? Чућеш га. Имаш ли уши да чујеш Јеванђеље? Чућеш га. Али ако имаш само уши да чујеш себе, онда не чујеш ни Бога ни Јеванђеље.“

Након Литургије и причешћа великог броја верних, додељена су одликовања свима који су заслужни за подизање новог парохијског дома, у којем је организована и свечана трпеза љубави коју је припремио старешина храма, протојереј ставрофор Лазар Илић, са братством. Орден новомученика крагујевачких 2. степена добио је Томислав Стојановић из Винораче. Орден Војда Карађорђа добили су Стојан Михајловић и Негован Михајловић из Винораче, Иван Михајловић из Трнавe и протојереј ставрофор Лазар Илић из Јагодине. Архиепископске грамате захвалности добили су Саша Михајловић, Давид Стојковић и Александар Палочевић из Винораче, Јован Лазаревић и Марко Ивановић из Јагодине, и Бојан Урошевић из Трнавe. Архиепископске захвалнице добили су Зорица Стојановић, Драгана Михаиловић и Сунчица Михајловић из Винораче.

Пре трпезе љубави Митрополит Јован је отворио изложбу уметничких радова уз наступ црквеног хора. Фотографије и

скице својих радова, као и пригодан филм за ову прилику, представио је Мирослав Ђорђевић, аутор розета на подовима, фасадама и прозорима Беличког намесништва у керамици и камену, а своје калиграфске радове представио је вероучитељ Никола Ралевић. Један од калиграфских радова био је и поклон за Митрополита Јована – песма коју је написала Катарина Миљојковић, студенткиња археологије и чланица црквеног хора из Јагодине.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СВЕТИ НЕКТАРИЈЕ ЕГИНСКИ ПРОСЛАВЉЕН У КРАГУЈЕВЦУ

Дана 22. новембра, када наша Света Црква слави Светог Нектарија Егинског, Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован богослужио је у богомољи у изградњи посвећеној овом дивном угоднику Божијем, која се налази при Универзитетском Клиничком центру у Крагујевцу. Митрополиту Јовану саслуживали су крагујевачки свештеници.

Након прочитане перикопе из Јеванђеља, Митрополит Јован се обратио верном народу рекавши између осталог: „Верујем да не само ми који смо се данас овде сабрали у још недовршеном, али прелепом храму, него да се данас радују и они који лече у овој установи, али, наравно, да осећају дејство данашње Литургије и они који се овде лече. Радујемо се управо зато што је овај храм у болничком кругу посвећен великом угоднику, молитвенику и чудотворцу Божијем, Светом Нектарију Егинском. Сви се радујемо што ово место поред храма за лечење тела, ево уздиже и духовни храм, који треба да лечи и духовно. Најважније је да не изгубимо веру, која ће нам помоћи и када нас снађу невоље, било телесне или душевне, јер са вером све се лакше подноси. Овај храм се гради да би у њему многи обраћајући се Светом Нектарију пронашли утеху и храброст у својим немоћима. Није Бог само прославио Светог Нектарија у Његовом грчком народу, него у целом Православљу, али исцељења добијају и неправославни, али опет све зависи од вере, јер Христос је рекао да је све могуће онеме који има вере. Светитељи Божији увек живе са нама уколико их призивамо у молитвама, јер они су наши посредници, они су угодници Божији, што значи да су праведни, а у Јеванђељу се каже да молита праведног много помаже. Чудесна исцељења која се дешавају молитвама Светог Нектарија управо сведоче и показују да је жив Бог наш, а и ми смо живи у Богу ако верујемо.“

Светој Чаши приступио је велики број верника сјединивши се са Господом. Након заамвоне молитве Митрополит Јован благословио је славске дарове, пререзао славски колач и свима поделио свој архипастирски благослов.

Лазар М. Коларевић, чтец

КРСНА СЛАВА КРАГУЈЕВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Прослављање патрона богословског училишта у Крагујевцу, Светог Јована Златоустог, започело је празничним бденијем на навечерје празника, 25. Новембра, које је предводио Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован. Празнични дан, 26. новембар, започео је Светом архијерејском Литургијом којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ хвостански Г. Алексеј. Саслуживали су Његово Високопреосвештенство Митрополит шумадијски Г. Јован, ректор Богословије протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић, ректор Богословије Светог Петра Дабробосанског протојереј ставрофор Љубомир Пријовић, ректор Богословије Светог Петра Цетињског протојереј Благоје Рајковић и свештеници Епархије шумадијске.

На Литургији су и ове године у чин чтеца рукопроизведени ученици завршног разреда богословије који су клирици шумадијске епархије, а то су: Василије Андрић, Димитрије Милутиновић, Игор Нинковић, Страхинја Стевановић. Након прочитаног Јеванђеља вернима се обратио Епископ хвостански Алексеј рекавши између осталог: „Свет Јован Златоуст је пример да смо сви позвани да идемо путем Христовим онако како је и он кренуо и испунио Јеванђеље и постао ризница Светог Храма Духа Светог. Он се угледао на свога архијереја и постао је добар пастир цариградске Цркве. Човек неустрашив, мали растом али велики духом, Златоуст. И ви сте, драга децо, позвани да радите на Њиви Господњој, да постанете христови свештници и ето на кога да се угледате. Свети Јован Златоуст и сви светитељи били су оно што смо и ми, људи, па опет постали су постали велики, јер су у свом срцу направили трон Спаситељу. Молимо Господа и Светог Јована да нам дарује дар расуђивања, то је оно што је неопходно поготово свештеницима. Дар да расудимо у правом тренутку како да се поставимо, када треба да будемо храбри, када треба да покажемо љубав, а љубав увек треба да се показује, јер без љубави нема храбрости, то је оно што хоћу да вам поручим у овом моменту. Још желим да заблагодарим оцу ректору што ме је преко нашег драгог Владике, Архиепископа и Митрополита Јована, позвао да данас будем овде са вама, али и Његовој Светости патријарху Порфирију што је дао благослов да будем овде. Нека Господ да да се још много пута срећемо овде и свугде по свету и што је најважније да се сретнемо тамо где је сам Христос присутан, у Црству Божијем.“

Након Свете Литургије, уследила је свечана трпеза љубави.

Милош Вељковић

РАДОСТ РУКОПОЛОЖЕЊА У ХРАМУ СВЕТОГ НИКОЛЕ У СИБНИЦИ

У суботу, 30. новембра, када наша Црква прославља Светог Григорија Чудотворца, Његово Високопреосвештенство

Митрополит шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у храму Светог Николе у Сибници, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

По прочитаном Јеванђељу Митрополит Јован је између осталог рекао: „Одељак из данашњег Светог Јеванђеља по Матеју говори о томе како је Господ Исус Христос, Спаситељ наш, позвао своје ученике и дао им је своју божанску моћ и власт над духовима нечистивим, да их изгоне из људи и да људе исцељују од сваке болести и сваке немоћи. Господ каже да је Царство Небеско унутар нас. То значи да онај који има Христа у себи и који живи Христом, већ сада и овде осећа Царство Небеско, јер када Христа имамо у себи, онда имамо и небо и земљу у себи, имамо целу васељену и цело човечанство у себи. Литургија своди Небо на земљу и земљу уздиже на небо. И зато је Господ целим небом, са свима светима и анђелима, на Литургији присутан. Господ нам је дао себе, дао нам је Цркву своју, дао нам Тело своје, дао нам је Живот вечни.“ Током Свете Литургије, Митрополит Јован увео је у ред клира дипломираног теолога Милоша Кузмановића. Владика је позвао новорукоположеног ђакона да непрестано бди и стражи над собом и да кроз свештеничку службу себе духовно усавршава и да има страха Божијег у себи, јер нам то помаже да не скренемо са пута који води у живот вечни.

Након Литургијског сабрања Митрополит Јован је са свештенством и верницима заједничарио у трпези љубави коју је припремио старешина храма пронамесник Горан Јермић са својом породицом.

ТРИНАЕСТА СМОТРА ЦРКВЕНОГ БЕСЕДНИШТВА У ПОПОВИЋУ

Благословом Његовог Високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Г. Јована, под покровитељством Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама Министарства правде Владе Републике Србије, Градске општине Сопот и Центра за културу Сопот, у суботу 30. новембра, у Центру за културу Сопот одржана је тринаеста по реду Смотра црквеног беседништва. Тема овогодишњег беседништва је била „Храм Божији“, а богонадахнутим речима су нам се обратили свештеник Марко Јефтић и свештеник Стефан Васиљевић.

Глумац Андреј Шепетковски је изговорио беседе Преподобног Јустина Ћелијског. Музички део програма је извела Музичка етно група „Седеф“. Простор Центра за културу Сопот се за ову прилику додатно обогатио изложбом „Преподобни Јустин Ћелијски – ризница духа и премудрости“ коју је уступио Епархија ваљевска.

Организаторе овог дијалогско-духовног надметања је ове године обрадовала посета великог броја миле браће и сестара, а посебно посета Митрополита шумадијског Г. Јована и председника Градске општине Сопот Живорада Милосављевића.

Марко Стевановић, протојереј

Литургијске проповеди Владике Јована шумадијског, књига III

ПУТОКАЗ КА ПУНОЋИ ВЕЧНОГ ЖИВОТА У ХРИСТУ

Књига *Литургијске проповеди 2020 – 2024* (приредили Ђакон Лазар Марјановић и Негослав Јованчевић), која је пред читаоцима, трећа из серије Митрополитових поука верном народу, садржи сто омилија Високопреосвећеног Владике Јована изговорених на свакодневним Литургијама за четири и по године, које служи у крајњегујевачким, али и црквама широм Шумадијске епархије. Пре ове, раније су објављене две књиге проповеди Његовог високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована Младеновића на недељним Литургијама у периоду од 2008. до 2018. године (књига I 2018, књига II 2020). Беседе овог Архиепископа Српске православне Цркве објављиване су у још две књиге споменичког карактера (*Новоподигнуте и обновљене цркве 2002 – 2022* и *Три деценије архијерејског подучавања, исповедања вере и сведочења Епископа шумадијског Јована Младеновића 1993–2023*). У књизи о новим црквама пренете су речи Митрополита Јована током њиховог освећења, односно на Литургијама које су тим поводом служене. Има их готово стотину, колико и до 2022. године новоподигнутих и потпуно обновљених храмова. А Споменица поводом три деценије архијерејског служења садржи тридесет проповеди на празничним Литургијама. Беседе на хиротонији, устоличењима и поводом важнијих црквених догађаја налазе се у Споменици *Такав нам архијереј требаше* из 2013. године, као и у *Шематизму Шумадијске епархије* (2009).

Теме проповеди штампаних у претходним публикацијама биле су жанровски одређене, као тумачење јеванђељских зачала на недељним Литургијама богослужбене године, о смислу празника или поводом освећења нових цркава, односно условљавао их је неки значајан догађај. Не кажемо да на овим Литургијама није постигнут основни циљ хришћанске омилије – доношење благовести спасења о Христу кроз просветљење ума, загревање срца и покретање воље.

Најављујући серију књига у којима ће се објављивати беседе Владике Јована, протојереј ставрофор др Зоран Крстић је у предговору првог тома 2018. године написао: „Уверивши се много пута у то да наш Архиепископ, Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, у својим проповедима и беседама апостолски јасно (‘Јер ми не можемо да не говоримо оно што видесмо и чусмо’, Дап 4, 20), као саучесник у љубави Божијој и као богољубиви и човекољубиви сведок вере, делотворно позива своју духовну децу да буду савршени као што је савршен Отац на небесима (Мт 5, 48), приређујемо у овој књизи само мали део његових беседа, како би оне и у овој форми показивале да је ‘с нама Бог’ (Мт 1, 23). Сведоци да ‘Господ сваки дан долаваше Цркви оне који се спасаваху’ (Дап, 2, 47), захваљујући

и беседама нашег Владике, настојаћемо да и остале у новим књигама које ћемо, ако Бог да, штампати, буду аутентично сведочанство о светотајинском и литургијском животу у наше време кроз прослављање Једног Бога у Светој Тројици.“ По овом моделу, приређене су остале две књиге, она из 2020. и ова последња.

Кроз историју Цркве њене најважније установе су врло често указивале колико је проповед битна за остваривање учитељског достојанства Епископа: „Епископ или презвитер, који занемарује клир или народ, и не поучава их благочешћу, нека буде одлучен“, заповеђено је у 58. Апостолском правилу. И неки век касније на тој обавези врло енергично се инсистира: „Предстојници Црква треба да сваки дан, а посебно у дан Господњи, поучавају сав клир и народ речима благочешћа, бирајући из Божанственог Писма мисли и расуђивања о истини и да се држе установљених одлука и предања богоносних Отаца“ (19. канонско правило Трулског сабора). У другој половини прошлог века отац Георгије Флоровски је написао да Епископ мора јавно, јасно и несумњиво да показује доживљај и веру

Цркве и да он не сме да говори од себе, већ у име Цркве.

Проповеди Митрополита Господина Јована које су штампане у претходне две књиге биле су жанровски одређене, као тумачење јеванђељских зачала на недељним Литургијама богослужбене године, о смислу празника или поводом освећења нових цркава, односно условљавао их је неки значајан догађај. О природи беседа које се налазе у књизи из 2024. године, један од приређивача, Негослав Јованчевић, у напоменама истиче: „Како у ових стотину проповеди нема 'пригодних' обавеза, беседник у потпуности може да се посвети светотајинском и литургијском смислу своје поуке, да цела буде усмерена ка благовештењу доласка Царства Божијег и пуноће вечног живота у Христу. Оне су најпре *узвишене омилије* (термин професора Ј. Фундулиса) – разговор са члановима црквене заднице о Божијим делима. Придеву узвишена, додајемо и одредницу *ауторска*. Дакле, омилије Митрополита Јована у овој књизи грађене су на свим Црквом потврђеним правилима проповедања Божанске речи. И изговорио их је свештенослужитељ који има све проповедничке дарове који су утврђени Светим Писмом, искуством Светих Отаца, канонским предањем... Поред ова два услова, увек се промаља и трећи – Владика Јован говори са ауторским печатом, у најбољем смислу овог појма. Разуме се, не проповеда себе него Господа Исуса Христа, али тако да осећамо да нас на пут спасења позива на само њему својствен начин – искрене речи се не могу наместити. И ништа није украшено, припремљено да засени или стављено у параграфе... Увек се даје све што је потребно, небеске висине уместо узнемирујуће свакодневице

у распону од историје до есхатона.“

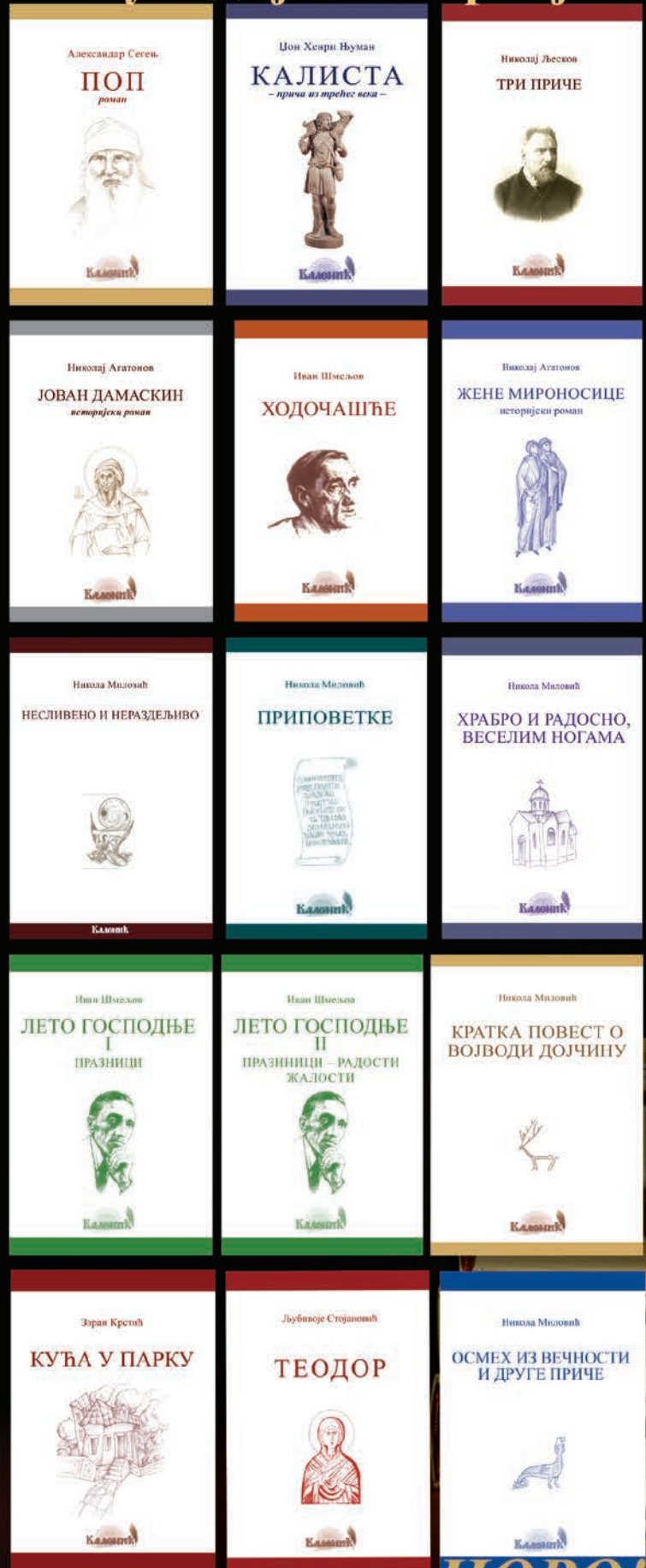
Можда следећи одељак из проповеди Владике Господина Јована у Старој крагујевачкој цркви 4. марта 2021. године илуструје ову омилитичку карактеристику: „Браћо и сестре, уочимо једну важну ствар. Понтије Пилат је изгубио мир и шта је уследило? Страх! Страх је веома тешка болест, ако тако можемо рећи. Зато треба да се старамо да чувамо тај мир Божији. А он се чува вером, смирењем, надом, љубављу. Чува се непрестаном потребом за Богом. Као што споменух, за чување мира је потребно не осуђивати друге људе. Чим почнеш да осуђујеш другога, ти већ ствараш немир у себи. Чим те преплаве гордост и сујета, ти онда губиш мир. Међутим, човеку у таквом стању је веома тешко да уочи своју болест. Напротив, он тек тада мисли да је у миру. Чим почнем да осуђујем ја почнем да се бавим тим човеком, његовим начином живота, онда заборавим да се бавим собом. Имајте на уму речи Светог апостола Павла: 'Који мисли да стоји нека пази да не падне'.“

Свака Владичина проповед јесте, како је наглашено, усмерена ка благовештењу доласка Царства Божијег и пуноће вечног живота у Христу. А до ових циљева верници ће најнепосредније доћи учешћем у Светој Литургији, чији смисао је једна од најчешћих тема у овој књизи: „Ми данас служимо Божанствену Литургију, ми данас призивамо небо на земљу, ми данас призивамо Бога, анђеле и светитеље са нама. Ако већ служимо Литургију, а знамо да Литургија своди небо на земљу, а земљу уздиже на небо, онда морамо да се ослободимо себе, своје гордости, своје сујете. А онај који је горд и сујетан, Боже сачувај да призна да је горд. А све од гордости долази. А мисли да је и гордост и сујета њему спасење. И ми треба да се ослободимо тога, бар за време ове Свете Литургије, јер са нама саслужују анђели, светитељи. Они су ту. Само мало отвори духовне очи, уши, па ћеш чути и тај хор који је са нама на Божанственој Литургији. Па ћемо онда мање бити гласни, него ћемо слушати тај анђелски пој. А то је најомиљенији пој. То је пој који човека разгаљује и преображава.“

Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован није у проповедима које су издвојене у овој књизи заобишао ниједну тему спасења која се развија у јеванђељским причама или посланицама Светог апостола Павла, од догматских и еклесиолошких до етичких. И никада не пропушта да опомене како је вера, по оној речи апостола Павла – „Онај, дакле, који вам даје Духа и чини чудеса међу вама, чини ли то због дела закона или због слушања вере?“ – први услов за разумевање свих осталих поука. Нисмо, наглашава Митрополит убедљиво, Духа Светог добили за дела закона, дела овоземаљска, већ од Господа Христа за веру у Њега! А вера ће, и душу, и савест, и вољу, и разум, испунити оним што је Божанско, бесмртно, преображавајући нас у вечна бића.

Сто беседа Владике Јована смештене су на шест стотина страна и уз већину се налазе одговарајуће фотографије са Литургија на којима су изговорене, што ће помоћи читаоцу да се непосредније усредреди на оно што је изговорено. Томе доприносе и ликовно-графичка решења књиге која у први план стављају потребу читаоца да лакше прихвати трансформацију звучног записа у писани израз. Томе је правим решењима допринео Милош Миловић, ликовни уредник књиге.

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

УСНУО У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР ДРАГОСЛАВ СТЕПКОВИЋ

Са вером и надом у васкрсење, у петак, 6. децембра 2024. године у 18 часова у КБЦ у Крагујевцу, уснуо је у Господу протојереј ставрофор Драгослав Степковић.

Прота Драгослав Степковић рођен је 6. јула 1942. године у Саранову од оца Миодрага и мајке Косане. Осмогодишњу школу завршио је у родном селу (1948 – 1956) а Призренску богословију у периоду од 1956. до 1961. године. У брак са Миланком ступа 1962. Године, и добија двоје деце: сина Драгана и кћерку Надицу. Рукоположен је за ђакона од Епископа Валеријана на Преображење исте године у Жабарима. Сутрадан, 20. августа рукоположен је у чин свештеника у Саборном храму у Крагујевцу. После годину дана проведених на парохији у Саранову, војни рок служи у Марибору у периоду од 1963. до 1965. године. У марту 1965. године преузима дужност пароха сарановачке парохије на којој остаје до 1974. године. Премештен је и постављен за II пароха крагујевачког при Старој цркви. На овој парохији остаје до 1. јануара 1979. године када прелази на трећу парохију крагујевачку при истом храму, и на њој остаје до умировљења 17. априла 2006. године.

На Богословском факултету у Београду дипломирао је 1977. године. Обављао је дужност главног уредника листа „Каленић“ у периоду од 1978. до 2004. године. Дужност Архиепископског намесника крагујевачког вршио је од 1977. до 2006. године. Старешина Старе цркве био је од 1982. до 2006. године. У Богословији је предавао од 1997. до 2004. године. Члан Епархијског црквеног суда од 1982. године. У једном мандату био је члан Патријаршијског савета. Правом ношења црвеног појаса одликован је 1968. године, достојанством протонамесника 1978. године, протојерејским чином 1981. године а напсним крстом 1998. године. На Материце 2009. године Епископ шумадијски Господин Јован одликовао га је орденом Војда Карађорђа.

Прота Драгослав је 8. децембра испраћен у наручје Божије са Светом Литургијом, коју је служио протојереј ставрофор Миладин Михаиловић, архиепископски намесник рачански и опленачки, и ђакон Марко Арсенић из Лапова.

Чином опела началствовао је Његово високопреосвештенство Митрополит шумадијски Господин Јован, а свештенство се сабрало из свих делова шумадијске епархије и Српске Цркве. У вечност су проту Драгослава испратили сви они који су га познавали, од његових Сарановаца, браће свештеника, његових бивших ђака из богословије, који су угледајући се на проту обукли мантије или служе Богу и роду на неки други начин.

Митрополит Јован је са великом љубављу и поштовањем говорио о овом великом човеку и свештенику, рекавши између осталог: „У име Оца и Сина и Светога Духа. Ожалостњена породицо, часно свештенство, пре-

подобно монаштво, браћо и сестре. Сабрали смо се данас у овом Светом храму да се помолимо Богу за покој душе новопрестављеног слуге протојереја Драгослава, да га Господ прими у своје наручје и да испуни све оно што су његове суштинске глади и жеђи биле. Та суштинска глад и жеђ јесте да се сјединимо са Богом. Када пођемо са овога света у вечни свет у коме владају поредак, ред и мир, и у коме се свакоме зна место које му је Бог одредио зависно од тога какав је живот водио на овоме свету. Суштинску глад и жеђ носи свако од нас који је створен по слици и прилици Божијој. То је чежња за пуноћом, за лепотом живота, за даровима који су садржај и саставни део Царства Небеског. Тежња нашег прота Драгослава је била да служи Богу и Цркви. Његов живот није био лак. Прота је био радостан што га је Господ позвао да буде слуга олтару и да сужи Богу и народу, али његов живот, нажалост, био је мукотрпан. Поред радости био је

испуњен и болом и тугом. Он је носио крст свој, али је носио и крст оних верника које му је Црква била поверила. Поред свих мука и невоља која су га сналазила у животу, а рекао бих посебно после смрти његовог сина, није пао у очајање. Имао је веру и наду у Бога, што га је одржало да не поклекне на свом животном путу. Носио је он крст уз помоћ Божију. Он се трудио за оно у шта га је Црква увела и шта му је дала. Не ради себе, већ ради имена Господњег, јер је примио много у самој благодати свештенства када је био рукоположен. Био је до краја свога издисаја веран Цркви, и поретку и реду у Цркви. Он се трудио око Имена Божијег у Цркви. Прота Драгослав био је један од најближих сарадника Владике Саве. Много му је помагао, у много чему. Његовим трудом је уз благослов Владике Саве основан и часопис Каленић, који више деценија излази. Сам је прота у том листу писао, али не да велича ни себе, ни Владика, ни овога, ни онога, него Име Божије. Он је заиста, могу рећи, за ове 22 године колико сам га познавао, живео за Христа, за Цркву, за своју породицу, али је имао и другу породицу, а то је његова парохија, његови верници. Он је размишљао, о томе смо много говорили, на тему како је узвишено бити монах, монахиња, а свештеник посебно. Разговарали смо и он је постављао мени питање: „Владико, како ћу ја да дам одговор за душе мојих парохијана, како да дам одговор за своју породицу!?“ То је оно што је њега стално мучило, да ли ће дати добар одговор пред Богом? Верујем да му је Бог рекао, као што је рекао свима који Њему служе: `Добри и верни слуго у маломе си ми био веран над многима ћу те поставити` (Мт 25, 21). Данас је неколико пута певано: `Блажен је пут којим данас идеш душо, јер ти је припремљено место покоја.` Прота је ходио овом земљом, живео, радио, али је стално мислио на тај пут којим треба да пође. Он је пошао и зато је блажен

пут душе нашег проте Драгослава ка Господу кога је чистав живот љубио. Пут покоја, мира и радости, вечног живота. Носио је своју болест, како су ми рекли, не са тугом, него храбро. Колико је заиста чезнуо за Христом, за сједињењем са Христом, ето тражио је да се причести и причестио се, сјединио се са Христом последњи пут у овоме животу, да би данас када га молитвено испраћамо замолили Господа да га прими и да се он са Њим сједини у вечности. Крст савесног свештеника није лак, јер он поред свога крста носи крст свог народа. Прота је био корпулентан не само телом, него и духом. Он се трудио да Духа Божијега не угаси и није га гасио. На његовом примеру треба да се учимо сви, почев од мене, па до свих свештеника, а поготову млађих. Прота је био свештеник у време када то није било лако. Било је време да ко се одлучи за свештеничку службу као да је сам себе осудио на казну, на робију. Он је знао да то није казна, него награда. Нисмо могли да прођемо улицом да нас не називају баксузом. Прота је са крстом побеђивао све невоље и патње. Није прота носио само крст у руци. Он га је првенствено носио у души. Прота Драгослав се сараспео са Христом, са Црквом и са својим народом. Само онај човек, поготову свештеник, који се сараспне са својим верником може да зна и да осети тугу и радост тога човека. Зато треба да се сараспнемо са Христом. Данас када се опраштамо, ми кроз чин опела и молитве предлажемо Христу да га упокоји са светима и да му подари Царство Небеско, да га награди за труд и да му опрости сваки грех, јер нема човека без греха. Данас ћемо његово тело за кратко време положити у земљу поред овога храма у коме се служи Божанствена Литургија, коју је он докле је год могао служио. Он ће бити овде положен, он ће слушати Божанствену Литургију. Биће његово тело положено поред овога храма, али његово тело ће бити положено и поред његовог сина Драгана. Неко ми је рекао да се његов Драган на данашњи дан упокојио. Ја не знам то другачије да објасним него промислом Божијим. Данас када се привремено опраштамо од нашег проте, замолимо га да нам опрости, ако смо се у било чему огрешили о њега. Исто тако, ако неког има да се није слагао са протом нека данас поред његовог тела клекне и тражи опроштај. Српски народ је увек говорио да се нико не може растати у радости, ако се прво не измири. Данас је дан измирења и праштања, јер ако не опростимо неће ни Бог нама опростити. Зато увек имајмо нашег проту у својим молитвама, поготову ми свештеници служећи Свету Литургију извадимо неку частицу за душу његову као и душу његовог сина Драгана, као што је он где год служио владио частицу за нас. Та частица коју будемо вадили за његову душу је оно што можемо до скончања века нашега да учинимо за нашег проту. Замолимо проту да се моли Богу за нас и ми се молимо за њега. Нека му је вечан спомен и Бог да му душу прости!“

После опела оца Драгослава су његова браћа свештеници обнели око цркве Успења Пресвете Богородице у Саранову. Благословом Митрополита Јована почиваће и чекати васкрсење мртвих иза олтара ове велике светиње. Његова породица, предвођена кћерком Надицом, припремила је трпезу љубави, на којој смо се сећали проте Драгослава са великом љубављу и осмехом на лицу, јер жив је Бог и жива ће бити душа наша.

Марко Арсенић, ђакон

ИЗ СЛУЖБЕ ПРЕПОДОБНИХ МУЧЕНИКА ИГУМАНА ПАЈСИЈА И ЂАКОНА АВАКУМА

Приспео је дивни и свети празник, који нас обасјава свелошћу Духа, дођите љубитељи овог празника да достојним песмама величамо двојицу светих мученика, игумана Пајсија тврдог дијаманта, и храброга ђакон Авакума, и остале из светог сабора страдалника, који се нису хтели одрећи крста, живоносног свима, и зато су суровом смрћу усмрћени, али су тиме небеса наследили.

Опевајмо верни у песмама одлучног Пајсија и са њиме храброг Авакума, и остало мноштво славних страдалника, јер се нису хтели покорити злој наредби злоименитога мучитеља, и зато су суровом смрћу убијени, али су свирепост Агарјана безбожних савладали, и све су српске земље зрацима својих храбрих страдања обасјали.

Ходите народе да опевамо Богом овенчану чету новојављених мученика, као непорочну жртву за Христа, јер ови су хтели умрети за Онога који је Живот свима, и јер су у срцима носили цео Божански отисак Христа, зато се нису повинули злоименитим агарјанским зверима, него су за веру пострадали и венце примили, а сада се на небесима моле за душе наше.

(Велико вечерње, самогласне стихире, глас 4)

Због чисте душе и одлучне воље сте са висине просветљени, и на искушење мука одведени, али се злочиначком мучитељу нисте повиновали, и нисте се Христа одрекли, зато сте тучени и на колчеве набодени, али сте непоколебиви остали.

Од Бога Сведржитеља вам је издржљивост подарена, да потпуно оборите силу змије, преподобномученици Авакуме и Пајсије, свети Христови ратници, ви сте ране за Христа као сладост примили, јер сте Божанску награду на небесима очекивали, и блаженство непролазно, и њега сте се заувек удостојили.

Побожне песме певајући ђаконе Авакуме, и мучитеља си посрамио, јер се претњи ниси уплашио, идући на смрт смело ти си велегласно певао: нема вере лепше од хришћанске, да су чак и Турци били задивљени; а ми славећи данас твој празник, молимо те и са тобом пострададе, да нам измолите очишћење греха, јер сте ви Христови јунаци.

Мученици и страдалници Христови, неизрециве патње и муке сте храбро претрпели, вашом крвљу сте сву земљу посветили, и због мноштва рана и страдања сте од Бога усињени, и сада у небеским насељима мирно почивате, и вашим молитвама спасење роду српском иштете.

Настао је светли дан спомена преподобномученика Пајсија и Авакума, пострадалих у Белом граду за Христово Име, заједно са много непобедивих мученика, које је неверни звер агарјански наредио ужасном смрћу погубити, јер се његовој наредби нису покорили, него су Христа Цара и Бога смело исповедали; зато су од Христа венце победе примили, мученици свети и молитвеници за душе наше.

(Јутрење, хвалитне стихире, глас 4)

Милић Марковић, протојереј

ОПИС ПОКЛОЊЕЊА СВЕТИЊАМА СВЕТЕ ГОРЕ

Благословом Његовог високопреосвештенства Архиепископа Крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована и Његовог преосвештенства Епископа ваљевског Господина Исихија, трудом и залагањем свештеника Славка Обрадовића из Ваљева и свештеника Стефана Дамјановића из Крагујевца, остварено је поклоничко путовање на Свету Гору Атонску у периоду од 15. до 19. октобра 2024. године. Укупно петнаест поклоника осетило је на Светој Гори неизмерну радост од присуства Господњег

Поклоничка група допутовала је у цркву Светог Димитрија, заштитника Солуна у уторак 15. октобра. Ово је духовни центар овог града. Свети великомученик Димитрије је пострадао за веру хришћанску у IV веку. Његове мошти се данас налазе у овој цркви где и даље мироточе. Целивамо стаклом обложен кивот овог светитеља који се тренутно налази на средини великог храма. Исписујемо имена живих и упокојених за помињање на молитвама. Иконе Светог великомученика Димитрија које смо купили у продавници свећа стављамо на кивот за освећење и благослов.

Одлазимо до Аристотеловог трга и сликамо се поред споменика овом великом грчком филозофу и мислиоцу. У близини је црква Светог Григорија Паламе, који је на супрот људској логици поставио духовно искуство да се нестворена Божанска енергија може видети у мистичном тиховању исихаста, не као ствар молитвене технике, већ као дар Божији онима који сав свој ум и срце усмере ка Господу, непрестано понављајући речи: „Господе Исусе Христе Сине Божији, помилуј ме грешног“.

Одлазимо на Савезничко војничко гробље познато под турским називом Зејтинлик. У време Великог рата на том простору налазили су се многобројни засади маслина из којих се добијало маслиново уље. Улазимо у српско војничко гробље, вечну кућу наших мученика. Нико ништа не говори јер је свака реч сувишна. Улазимо у капелу и заједно са игуманом Велике Ремете архимандритом Стефаном појемо помен српским јунацима који

су дали живот за крст часни и слободу златну. У капели почивају кости око 6000 српских ратника, на гробљу је сахрањено њих око 2000. У близини капеле је биста и гробно место Ђорђа Михаиловића који је више од шест деценија чувао ову светињу. Љубазно нам се обраћа његов наследник Крстимир Цопас и потресно прича о тим тешким, али и славним данима наше војске. На крају рецитије стихове песника Војислава Илића Млађег који су непрестано у нашем уму и срцу: „Падали од зрна, од глади и жеђи, распињани на Крст, на Голготе вису, али чврсту веру у победу крајњу, никад, ни за часак, изгубили нису“.

Одлазимо у Уранополис, Небески град са којег се по ведром дану већ види Света Гора, крајњи циљ нашег земаљског и духовног путовања.

Ујутро, у Лучкој капетанији добијамо визу за Свету Гору (Дијамоноторион). Крећемо у Јерисос у којем се укрцавамо на брод око једанаест сати. Брод је пун путника. Сви иду у разне манастире. Јато галебова, сталних пратилаца овог брода, је велико. Брат Петар Николић, заједно са дечацима Теодором Петровићем и Вукашином Вранићем, не пропушта да их поздрави и нахрани већ припремљеним оброком. Осећамо снажан ветар, али поклонници су упорни да остану на палуби, да би доживели приказ који им се ретко указује. Путовање до прве луке траје нешто дуже од сат времена. Прво смо угледали пирг краља Милутина. На пристаништу нас чека манастирски комби и прашњавим путем кроз редове

маслињака стижемо до брежуљка са којег се види цео комплекс Хиландара и пред њим и око зидова манастира високи чепреси. Зидови споља личе на велико утврђење. Над њима су две велике куле – пиргови. Испред улаза у порту сачекује нас брат Александар из Ресника (код Крагујевца) уз благи осмех. После добродошлице упућује нас у гостопримницу.

На улазу у манастир са леве стране је портарница, а са десне манастирска продавница, право је главни улаз са великом дрвено-гвозденим капијом која је оштећена у пожару. На икони изнад самог улаза главних врата је Богомајка са Богомладенцем у наручју. На једној од две дрвене клупе исписујемо имена наших живих и упокојених који ће се помињати на Светој Литургији. Поклоне које смо донели предајемо оцу Петру.

После кратког одмора у гостопримници, одлазимо до манастирске мале цркве – капеле у којој се сахрањују

монаси су подигли на месту на којем су се среле свите цара Душана и монашког братства. Била је зима 1347-1348. године. У даљини видимо пирг краља Милутина и враћамо се у Хиландар.

Манастир је грађен 1198. године и у њему је било око деведесет монаха. Цар Алексеј је Светом Сави дао жезал (царски штап) са заповешћу да се чува у храму и када се бира игуман да се жезал поставља међу братијом, уместо цара. И данас се жезал налази непосредно поред чудотворне иконе Пресвете Богородице Тројеручице. Пресвета Богородица је игуманија овог и свих других манастира на Светој Гори. Она је стално окренута ка олтару и прати монахе и верни народ. Са страхом и побожношћу пред њом вршимо велике метаније три пута. Целивамо гроб Светог Симеона Мироточивог на југозападном углу наоса из кога су његове мошти пренете у Студеницу. На лиму, са предње стране је лик Господа

Исуса Христа, а са горње урезан је приказ тела и лика Светог Симеона. Видимо кроз мали прозор густе зелене листове лозе која вековима расте из гроба овог светитеља и видљива је на јужној страни храма. На њој је пет различитих листова.

Вечерња молитва је у шеснаест сати после које следи вечера, па акатист Пресветој Богородици који се чита у припрати храма. Целивамо мошти и поново се поклањамо икони Пресвете Богородице Тројеручице. После акатиста имали смо пријатан разговор са јеромонахом Амвросијем који је издвојио време за духовни сусрет са свештеницима из Крагујевца. Са радосћу се сећамо његове мајке Цецилије која је у свету живела као у манастиру и којој је син био духовник. Тако нешто смо читали само о оснивачима овог светог храма.

Јутарње молитве почињу у три сата ујутро и завршавају се Светом Литургијом коју овог јутра, на празник Светог Стефана Штиљановића, служи чредни јеромонах

Нектарије са игуманом манастира Велика Ремета Стефаном и ђаконом Јанком. После трпезе одлазимо манастирским возилом до пристаништа Јовањица. Свима нам је жао што нисмо провели више времена у Хиландару. Знамо да је Господ сазидао дом и да труд ктитора и зидара није био узалудан, јер је почивао на благодатном подвижништву чисте делатне вере и живе љубави према Богу и ближњима оснивача српске Цркве и српске државе, Светог Саве и Светог Симеона.

Бродом одлазимо у пристаниште Дафни. На броду је пуно ходочасника. Видимо и монахе из сиромашних манастира и од њих у знак материјалне подршке купујемо иконе и бројанице. Пловимо поред велелепног руског манастира Светог Пантелејмона који се налази на самој обали мора. Основан је почетком XII века трудом кнеза руског Владимира. Манастир нема уобичајен изглед утврђења. Због бројности монаха карактеристичан је по вишеспратним грађевинама са монашким келијама.

Стижемо у Кареју у којој је смештена највиша духовна власт Свете Горе која се зове Свештена општина (Протат). Одлазимо у скит Светог Андреја Критског који се налази на североисточном ободу Кареје, са црквом која је била највећа на Балкану до изградње Храма светог Саве у Београду. Црква је завршена 1900. године и

монаси. Када се монах упокоји сахрањују га на монашком гробљу са друге стране манастира. Тело у земљи остаје три године, па се кости изваде, оперу вином и ставе у крипту. Из земље се ваде лобање и стављају на полицу. На темену лобање испише се име и место рођења графитном оловком која никад не избледе. По боји лобања монаси умеју да препознају колико се ко за време овоземаљског живота уподобио Господу. Осећамо величину Божију, величину Онога који долази сада, који остаје увек исти и који ће опет доћи. Прекрстисмо се и крећемо даље.

Одлазимо у шетњу прашњавим друмом према мору. Са десне стране путељка поплочаног камењем, у каменој стени је уклесан лик светог Симеона Мироточивог, који је исклесао свештеник Војислав Билбија. Наилазимо на капелицу, подигнуту на месту на којем је носећи чудотворну икону Мајке Божије Тројеручице из Студенице магаре издахнуло. Није могло даље јер је било женског рода. Видимо и фреске о сусрету монаха са овом чудотворном иконом. Наилазимо на чесму са десне стране подигнуту у знак сећања на краља Александра Обреновића када је 1896. године посетио Хиландар. Стигосмо пред крст цара Душана са десне и видимо Душанову маслину са леве стране. По предању, крст и маслину

има богату историју подвижничког живота и просветитељске делатности.

У Кареји, која је саборно место целе Свете Горе, Свети Сава је сазидао испосницу 1199. године и посветио је Светом Сави Освећеном Јерусалимском. У њој је написао строго монашко правило познато као Карејски типик. Оригинал Типика чува се хиландарској библиотеци – ризници. Дочекује нас отац Никодим, скроман монах који ревносно поштује молитвено правило Светог Саве.

ничког путовања у Свету Земљу 1217. године. Добијамо благослов од овог подвижника и иконице Богородице Млекопитатељнице. Одлазимо у манастир Кутлумуш који је посвећен Преображењу Господњем. Дочекује нас љубазан монах и на течном енглеском језику говори нам да ова светиња казује све сама о себи својим велелепним изгледом и обећава нам поклоне и гостопримство чим радови на гостопримници манастира буду завршени. Враћамо се у Саборни карејски храм (Протатон) који је

посвећен Успењу Пресвете Богородице. То је најстарија сачувана црква на Светој Гори. Поклањамо се икони Пресвете Богородице *Достојно јест (Αξιον εστιν)*, заштитници читаве светогорске заједнице.

Враћамо се у пристаниште Дафни и бродом крећемо у Уранополис са жељом и молитвом да се поново вратимо на ову свету земљу која је са правом названа перивој (врт) Пресвете Богородице. На Светој Гори се вековима узноси служба Богу и тиме се из руку смрти отима простор и време, наши ближњи и људи целе ва-

Показује нам на иконостасу са десне стране (где се у свим црквама налази икона Господа) чудотворну икону Богородице Млекопитатељнице коју је Свети Сава донео из манастира Светог Саве Освећеног после покло-

сељене. Она нам сведочи да је Јеванђеље најјаче онда када изгледа сасвим слабо и беспомоћно. Молимо се Господу да се ова светиња не помери док је света и века, а Он да нам дарује вечни живот и спасење.

ВЕРСКО ДОБРОТВОРНО СТАРАТЕЉСТВО ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ НАСТАВЉА СА ПОМАГАЊЕМ ПОТРЕБИТИМА

Верско добротворно старатељство (ВДС) Епархије шумадијске наставља да шири љубав и добротворство кроз бројне акције усмерене ка помоћи најугроженијима. Уз благослов Његовог Високопреосвештенства Архиепископа крагујевачког и Митрополита шумадијског Господина Јована, ове иницијативе сведоче о снази заједнице и љубави према ближњем.

Подршка ђацима: Школски прибор као дар радости

ВДС је покренуо добротворну акцију прикупљања и поделе школског прибора за децу из социјално угрожених породица. Већ на самом почетку, обезбеђено је седамдесет школских ранаца које је даривала фирма „Extra Topic Trade“ и њени власници Гордана и Рашко Грчић. Акцији се придружила и Асоцијација ЕПА из Беча на челу са Оливером Качаревићем, чиме је укупна вредност донације достигла око четири хиљаде евра.

Први део поклона уручен је ђацима 27. августа 2024. године у просторијама рачанске цркве. Том приликом, архијерејски намесник лепенички презвитер Срећко Зечевић, пренео је благослове Митрополита Јована и уручио 39 ранчева са прибором, изазивајући радост и захвалност међу децом и родитељима. Неколико дана касније, акција је настављена у левачком крају, где је у порти цркве у Белушићу додељен још 31 ранац. Овим свечаностима присуствовали су и представници свештенства, уз речи охрабрења и захвалности дародавцима.

Плодови добротворности: Партнерства која мењају животе

Хотел „Индустијал“ из Крагујевца, на челу са власником Дејаном Рангеловим, обезбедио је више од две тоне хране и других потрепштина за потребите. Ова донација, стигавши у правом тренутку, омогућила је да се мисија ВДС-а несметано настави, доносећи радост и наду онима којима је најпотребнија. „Сваки чин милосрђа има снагу да преобрази живот и унесе радост у

срца оних који пате“, истичу у ВДС-у.

Слично томе, обућарска фирма „Крстић“ из Крагујевца даровала је значајну количину дечијих чизмица, намењених деци из породица у тешким околностима. Овај гест није само обезбедио топлину током зимских дана, већ је донео осећај припадности и љубави најмлађима.

Светлост из манастира Каленић и Грнчарица

Један од најдирљивијих примера племенитости стигао је из манастира Каленић. Игуманија мати Нектарија, са сестринством, прикључила се хуманитарним активностима ВДС-а, дарујући значајну количину хране и хигијенских средстава. Њихов допринос не само да је пружио материјалну подршку, већ је и инспирисао многе да следе њихов пример. „Помоћ потребитима је израз истинске хришћанске љубави која уноси светлост у животе оних којима је тешко“, поручила је мати Нектарија.

Исто тако, на празник Ваведења Пресвете Богородице, Верско добротворно старатељство је имало посебну радост и благослов да прими велику донацију хране и хемијских производа од манастира Грнчарица крај Крагујевца. Сестринство овог древног манастира, предвођено игуманијом Домником, показало је дубоку хришћанску љубав и милосрђе, одазвавши се позиву акције ВДС-а.

Позив на заједничко добротворство

Верско добротворно старатељство позива све појединце, компаније и институције да се укључе у њихове акције. Свака донација, ма колика била, има моћ да измами осмех и унесе радост у животе оних којима је помоћ неопходна. „Заједно, са вером у Бога и љубављу према ближњем, можемо учинити свет бољим местом“, истичу у ВДС-у.

Нека нас речи апостола Павла подстакну на делатну љубав: „А добро чинити да вам не досади, јер ћемо у своје време пожњети ако не малакшемо“ (Галатима 6, 9).

БАЧКОВСКИ МАНАСТИР УСПЕЊА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Други по величини после Рилског, ставропигијални мушки манастир Бугарске Цркве, чувен по спајању традиција византијске, грузијске и бугарске културе

Бачковски манастир Успења Мајке Божије основали су 1083. године византијски генерал грузијског порекла, доместик византијског императора, Григорије Бакуријан и његов брат Абазије. Григорије Бакуријан је лично написао типик манастира на грчком, грузијском и јерменском језику, означивши своје грузијско порекло на првој страници типика и потписавши га на крају грузијским словима.

Манастир је био насељен само иверијским (грузијским) монасима, што се примећивало у уставу. Богослушење се вршило на грузијском језику. У то време ова је област улазила у састав Византијске империје.

За време другог Бугарског царства покровитељ обитељи је цар Јован-Александар, овековечен на једној од сачуваних фресака манастира; од XI века при манастиру је постојала школа. Вероватно су у XIV веку у манастирско братство почели да ступају грчки и бугарски монаси, иако је манастир наставио да буде иверски.

После освајања Бугарске од стране Турака, последњи патријарх другог Бугарског царства Јевтимије Тирновски био је заточен управо у Бачковском манастиру, где и умире око 1403. године. Унутар манастирских зидина патријарх се заједно са својим ученицима активно бави књижевном и религиозном делатношћу.

Од овог момента постепено почиње да снажи процес јелинизације Бугарске Цркве, па самим тим и Бачковског манастира, чија је братија почела да се попуњава иноцима грчке и бугарске националности. За игумане су почели да постављају Грке или јелинизоване Бугаре.

Године 1604. у средишњем делу манастира подигнута је нова црква у част Свете Тројице.

У последњој четвртини XIX столећа, у вези с крајње заостреним грчко-бугарским црквеним спором, водила се упорна борба за поседовање манастира. Окончала се

тима што је 1894. године, на молбу манастирског братства, Свети Синод Бугарске Православне Цркве примио манастир под своју јурисдикцију.

Преживевши први талас турске најезде, манастир, међутим, није могао да избегне судбину осталих религиозних установа и у XV веку је био опљачкан, а касније разрушен. Почетак обнављања духовног живота Бачковског манастира везује се за XVI век. Године 1604. биле су обновљене јединствене фреске, које су сачуване и до наших времена.

У манастиру се налази костурница, чији су зидови украшени изображењима светих у квадратним и округлим медаљонима. Изображења су остварена у стилу једне од грана провинцијске уметности. У главној манастирској цркви чува се чудотворна икона Мајке Божије из XI века са натписима на грузијском језику. Код супротног зида упокојио се егзарх бугарски Стефан, који је скончао 1957. године.

Савремено стање

Бачковски манастир је други по величини и важности манастир Бугарске. Веома је успешно изабрано место његове изградње – то је невелика тераса на десној обали реке Чепеларска, недалеко од села Бачково, десет километара од Асеноваграда и тридесет од Пловдива. Због тога је манастир лако приступачан и можда је најпосећенија бугарска монашка обитељ. У нерадним данима и за време великих празника, на хиљаде верника, ходочасника и туриста посећује манастир. Они долазе да се поклоне светињи или просто проведу неколико часова у тишини манастира или у прелепој околини. Клима ограђена врховима Родопа, долином манастира, веома је повољна, топла: лети је прохладно, зими није веома хладно. То дозвољава да у манастирском повртњаку рас-

те разно поврће, плодови, па и чак смокве.

Цео комплекс заузима површину од 8000 квадратних метара на 440 метара надморске висине. У њему су два двора и четири цркве, тринаест капела, пет у околини, седам у Асеновграду и једна на путу ка њему. Сасвим недалеко од манастира налази се резерват биосфере „Червената стена”, ареал где живе представници ретких врста фауне и флоре. Невелика река, која се спушта са Кливија, оживљава долину. На воденом путу налазе се

два лепа водопада. Недалеко од манастира протиче река Чепеларска, названа међу локалним становништвом „Чаја”, која је дуго година снабдевала монахе пастрмкама.

Манастир је проглашен националним спомеником културе.

Цркве и друге грађевине

Саборна црква манастира смештена је на северном делу манастира. Први пут је била изграђена још за време првог ктитора обитељи, Григорија Бакуријанија. Са-

дашња саборна црква у част Успења Мајке Божије била је подигнута 1604. године, на темељу пређашње. Киторски натпис датира фрескопис цркве у 1643. годину.

Црква је подигнута по обрасцу светогорских троапсидних храмова.

Архангелска црква је смештена близу саборног храма, у северном дворишту. Црква посвећена Светим Арханђелима изграђена је пре XIII века, а затим значајно дограђена вероватно средином XIV века, у години киторсва цара Јована Александра.

У периоду између 1839 и 1841. године Захарија Зограф је фрескописао бродски свод ове цркве.

Црква посвећена Светом Николају Чудотворцу и друге грађевине у јужном дворишту манастира били су подигнути 1834 године. Црква и њена отворена припрата биле су осликане од стране Захарија Зографа између 1839 и 1841. године.

Костурница је смештена подаље, на монашком гробљу. Почетком XXI века била је најзначајније здање које се сачувало у манастиру од ранијих грађевина. На доњем етажу смештена је костурница, а на горњем – капела. Костурница, у којој је четрдесет гробница, била је заправо одређена за породицу Бекуријани. Капелу је осликао грузијски зограф Јован Иверопуљац.

Црква је подигнута техником *opus mixtum* од камена и танке цигле. План изградње је кавкаски, нов за Балканско полуострво. Фасаде су пластичне, раздвојене слепим аркадама – такође новина за источно-римску архитектуру тог времена.

Стара трпезарија је смештена у сачуваном јужном крилу манастира. Трпезарија је била подигнута истовремено са саборном црквом, почетком XVII века.

Године 1643. трпезарија је била украшена неупоредиво најбољим светогорским обрасцима. Четрдесетих година деветнаестог века познати изограф Алексије Атанасов насликао је на врху спољашњег зида трпезарије панораму манастира са ликовима свих њених ктитора, који учествују у литији са чудотворном иконом Мајке Божије.

Чудотворна икона Бачковске Мајке Божије

Чудотворна икона Бачковске Пресвете Богомајке се по свему судећи налази у манастиру још од времена његовог оснивања и увек је била центар пажње за монахе, вернике и посетиоце. Не прекидајући реку поклоника, који настављају да примају благослов чудотворне иконе, долазећи да искажу своју бол и измоле заштиту. Место где је икона постављена изабрано је од саме Пресвете Богомајке и везано је са скривањем и налажењем саме иконе. За време најтежих почетних година турске вла-

давине, икону су склонили на место под именом Клувија, где су је потом опет нашли почетком XVII века и вратили у манастир. На чуђење монаха, она је поново ишчезла и нашли су је на оном истом месту у планини. То се поновило двапут, док један од монаха из манастира није имао сан, у којем му је Мајка Божија пренела да хоће да се икона постави у саборној цркви манастира, на десној страни централних двери, у издвојеном иконостасу, са три степенице испред, како би увек била у храму и дочекивала сваког коме је потребна њена помоћ.

Такође постоји казивање да је чудотворна икона копија оне иконе Богомајке, коју је насликао Свети јеванђелиста Лука и да је на чудесан начин прелетела из Грузије до Бачковског манастира.

Тип изображења је „умилење”, на икони су две ризе, сребрна и златна. Иако до овог часа није у потпуности изучена, највероватније потиче из XI века. На странама иконе стоји натпис „влахерниотиса”, што значи да тип живописања репродукује или копира славну икону Богомајке Влахернске – покровитељке Константинопоља. Не чуди што је била покровитељица против свакојаких нападача и непријатеља, ако имамо у виду да је Григорије Бакуријани и сам био ратник, те да је пожелео да најважнија икона манастира који је основао буде наведеног прототипа. Без обзира што су ликови Свете Деве Марије и благословеног Сина већ тамни,

довољно су уочљиви просветљеност и љубав „Сина Човечијег”, који је нагнут ка Мајци.

Ступци са две стране изображења прекривени су старим сребрно-позлаћеном ризом, која је поклоњена 1311. године од стране браће монаха – Атанасија и Окропира. На ризи стоји натпис на старогрузијском језику, који гласи:

„Окована ова икона Пресвете царице наше Богородице у Петрициону од двојице рођене браће сатајника, синова Игњатија, наставника, Атанасија и Окропира за 125 перпера заједно са сребрним кандилом пред иконом, за царевања у Грчкој благочестивог цара Михаила Андроника Палеолога, а у Грузији – Константина и Димитрија Багратида, у лето од почетка (света) по грчком 6819, а по грузијском 6915. Света Богородице, прими као жртву овај мали дар и опрости им, и буди заступница њима и њиховим родитељима у дан суда пред Сином и Богом нашим. Амин, амин нека буде, амин. У хроникон 531, индикта 9. Христе Боже, помилуј њихове душе, човекољупче, амин”.

По свему виђеном из тог времена, ако не и ранијег, сребрно-позлаћени шупљикави нимб крунисе главу Божије Мајке. Касније је био прекривен масивним ореолом са натписом у средини: „Петко Хаџи и Добра 1819”. Мора бити да су ти исти и дародавци сребрног окова који овог часа прекрива у пуној мери Исуса и Пречисту Мајку Његову. Сачувана је прича да је Петко Хаџи поклонио оков у спомен на излечење његове кћери код иконе. Оно је значајно дело јувелирског умећа, изражајно преношење драперије одежда и усхићење фигура једне према другој.

У вези са налажењем и враћањем чудотворне иконе у манастир вршене су још у XVII веку литије у други дан Пасхе до самог места наласка – Клувија.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО – ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово високопреосвеиштво Митрополит шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. октобра 2024. године до 30. новембра 2024. године:

Осветити:

Темеље за изградњу стамбено-пословног објекта црквене општине младеновачке при храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу, 3. октобра 2024. године;
Крст за храм Светог Јована Крститеља у Дулену, Архијерејско намесништво левачко, 10. октобра 2024. године;
Обновљени храм Преображења Господњег у Жабару, Архијерејско намесништво опленачко 13. октобра 2024. године;
Новоподигнути храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко 14. октобра 2024. године;
Иконостас за новоподигнути храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко, 14. октобра 2024. године;
Звоно за храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко, 14. октобра 2024. године;
Земљиште за изградњу храма Вазнесења Господњег у Крћевцу, Архијерејско намесништво опленачко, 22. октобра 2024. године;
Иконе Господа Исуса Христа и Пресвете Богородице на спољашњем источном зиду храма Светог великомученика Димитрија у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко, 8. новембра 2024. године;
Парохијски дом при храму Светог архангела Михаила и Гаврила (Стара црква) у Јагодини, Архијерејско намесништво беличко, 17. новембра 2024. године.

Рукопроизвести у чин чтеца:

Василија Андрића из Крагујевца;
Димитрија Милутиновића из Смедеревске Паланке;
Игора Нинковића из Лопатња;
Страхињу Стевановића из Смедеревске Паланке.

Рукоположити:

Протођакон Небојшу Јаковљевића, парохијског ђакона при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу у чин свештеника, 26. октобра 2024. године у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

Одликovati:

Чином протојереја:

Јереја Милана Ђорђевића, привременог пароха Прве јагодинске парохије при храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини;

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена:

Милоша Стојковића из Јагодине;

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена:

Томислава Стојановића из Винораче;

Орденом Војда Карађорђа:

Стојана Михајловића из Винораче;

Негована Михајловића из Винораче;

Ивана Михајловића из Трнавe;

Протојереја ставрофора Лазара Илића из Јагодине;

Архијерејском грамотом захвалности:

Сашу Михајловића из Винораче;

Давида Стојковића из Винораче;

Јована Лазаревића из Јагодине;

Марка Ивановића из Јагодине;

Александра Палочевевића из Винораче;

Бојана Урошевића из Трнавe;

Архијерејском захвалницом:

Зорицу Стојановић из Винораче;

Драгану Михаиловић из Винораче;

Сунчицу Михајловић из Винораче.

Замонашити по чину мале схиме:

Данијелу (Кочоску), искушеницу Светопавловске обитељи манастира Ралетинца, давши јој монашко име Јустина;
Милицу (Леповић), искушеницу Светопавловске обитељи манастира Ралетинца, давши јој монашко име Параскева.

Поставити:

Протојереја ставрофора Драгомира Кеџића, пензионисаног пароха Прве буковичке парохије у Буковуку, на дужност служачег у манастиру Благовештењу Рудничком;
Јереја Стефана Васиљевића на дужност привременог пароха Пчеличко-сабаначке парохије при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, Архијерејско намесништво левачко;
Ђакон Лазара Марјановића на дужност парохијског ђакона при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Ђакон Лазара Марјановића, парохијског ђакон при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, на дужност ризничара Епархије шумадијске;
Јереја Небојшу Јаковљевића на дужност привременог пароха Четврте крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Протонамесника Далибора Зарића на дужност привременог пароха Друге паланачке парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко.

Поверити у опслуживање:

Јереју Милошу Никодијевићу, привременом пароху Ратарске парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Ратарима, Прву азањску парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко.

Разрешити:

Јереја Слободана Савковића, привременог пароха Друге виноградске парохије при храму Свете Петке у Крагујевцу, даље дужности опслуживања Пчеличко-сабаначке парохије при храму Светог великомученика Теодора Тирона у Великим Пчелицама, Архијерејско намесништво левачко;
Братство Саборног храма Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу даље дужности опслуживања упражњене Четврте крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко;
Јереја Небојшу Јаковљевића, привременог пароха Четврте крагујевачке парохије при Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, даље дужности ризничара Епархије шумадијске;
Протојереја ставрофора Велибора Ранђића, умировљеног пароха Друге паланачке парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, даље дужности опслуживања упражњене Друге паланачке парохије при храму Свете Петке у Смедеревској Паланци, Архијерејско намесништво јасеничко.

Казнити забраном свештенослужења:

Протонамесника Бобана Сеновића, привременог пароха Сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архијерејско намесништво беличко, од 12. октобра до 12. новембра 2024. године;
Протонамесника Бобана Сеновића, привременог пароха Сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архијерејско намесништво беличко, од 13. новембра до 10. децембра 2024. године;
Јереја Страхињу Савковића, привременог пароха Прве азањске парохије при храму Светих бесребреника Козме и Дамјана у Азањи, Архијерејско намесништво јасеничко, од

ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

19. новембра до 19. децембра 2024. године.

Скинути забрану свеиштенослужења:

Протонамеснику Бобану Сеновићу, привременом пароху Сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архијерејско намесништво беличко, са 11. октобром 2024. године;

Протонамеснику Бобану Сеновићу, привременом пароху Сиоковачке парохије при храму Светог Саве у Сиоковцу, Архијерејско намесништво беличко, са 12. новембром 2024. године.

Примити у свезу клира:

Протонамесника Далибора Зарића из свезе клира Епархије бачке.

Поделити благослов за наставак студија на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Јереју Ненаду Милојевићу из Крагујевца;

Јелени Милојевић из Крагујевца.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Николи Караклајићу из Чепова;

Виктору Милосављевићу из Смедеревске Паланке.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Светог Василија Острошког у Фочи:

Оливеру Беговићу из Крагујевца.

Поделити благослов за упис на докторске студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Луки Лукићу из Лазаревца.

Упокојили се у Господу:

Протојереј Иван Јовановић, умировљени парох дубочке парохије у Дубокој, Архијерејско намесништво беличко.

СЛУЖЕЊА, ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ МИТРОПОЛИТА ШУМАДИЈСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. октобра до 30. новембра 2024. године

ОКТОБАР 2024. ГОДИНЕ:

1. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији канцеларији.

2. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Тополи (Карађорђева црква) примио директора Завода за заштиту споменика културе Горана Васића и представнике Министарства културе, Ненада Карамиджковића и Марију Каличанин Крстић – разговарали о преносу тела принца Алексе Карађорђевића из Молдавије у Србију.

4. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. октобар 2024:

Саслуживао на Литургији у манастиру Јошаници коју је служио Епископ шабачки Јеротеј;
Након Литургије служио годишњи парастос схи-монаху Јовану;
У Сопоту присуствовао Сабору фурулаша.

6. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Преноса моштију Светог Николе у крагујевачком насељу Ердечу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. октобар 2024:

Служио Литургију у манастиру Прерадовцу у Опарићу и пререао славски колач;
Посетио цркву Светог Романа у Рековцу.

8. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Обишао радове на изградњи конака у манастиру Дивостину;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

9. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Георгија на Опленцу;
Након Свете Литургије служио парастос краљу Александру I Карађорђевићу;
Осветио спомен-бисту Краља Александра.

10. октобар 2024:

Служио Литургију у манастиру Ралетинцу и том приликом замонашио искушенице Данијелу и Милицу по чину мале схиме давши им име Јустина и Параскева;
Осветио крстове за цркву Светог Јована Крститеља у Дуленима.

11. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
У Тополи, у Краљевској винарији отворио обнову прве фазе винарије;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. октобар 2024:

Служио Литургију у манастиру Вољавчи у Страгарима и пререао славски колач;
У Патријаршији у Београду учествовао у чину наречења новоизабраног Епископа костажничког Серафима (Балтића).

13. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Преображења Господњег у Жабарима код Тополе и осветио (мало освећење) обновљену цркву.

14. октобар 2024:

Осветио новоподигнути храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини и служио Литургију;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

15. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Тројице – Старој цркви у Крагујевцу;
Присуствовао седници Скупштине града Јагодине.

18. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Даљу (Епархија осечко-пољска) са Његовом светошћу Патријархом Господином Порфиријем и Епископом Херувимом обишао цркву у Осјеку где је служена доксологија Патријарху Порфирију. Присуствовао освећењу културног центра у Осјеку који је осветио Његова светост Патријарх српски Господин Порфирије.

19. октобар 2024:

Саслуживао, заједно са браћом архијерејима, на Литургији Његовој Светости Патријарху српском Господину Порфирију у Саборном храму Светог великомученика Димитрија у Даљу;
Посетио манастир Тумане.

20. октобар 2024:

Саслуживао, заједно са браћом архијерејима, на Литургији у манастиру Тумане поводом прославе десетогодишњице обретења моштију Светог Јакова Туманског;
Присуствовао академији у Првој крагујевачкој гимназији поводом страдања ђака у Шумарицама.

21. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светих крагујевачких новомученика у Шумарицама у Крагујевцу;
Након Литургије одржао молебан Крагујевачким новомученицима поред спомен-обележја „Пето три“ у Шумарицама.

22. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
У цркви Светог Саве у Крагујевцу утврдио распоред за осликавање ђаконика;
Осветио земљиште за нову цркву Вазнесења Господњег у селу Крћевцу (Архијерејско намесништво опленачко).

23. октобар 2024:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и четрдесет осмогодишњи парастос блаженопочившем Владици Валеријану (Стефановићу), првом Епископу шумадијском.

24. октобар 2024:

Служио Литургију у манастиру Ђелијама код Лазаревца; са верницима водио разговор око подизања нове манастирске цркве;
Посетио Београдски сајам књига.

25. октобар 2024:

Служио Литургију у манастиру Дивостину;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Кончареву, у цркву Светог Јована Крститеља, орденом Новомученика крагујевачких одликовао Милоша Стојковића.

26. октобар 2024:

Служио Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу и том приликом у чин презвитера руко-

положио протођакон Небојшу Јаковљевића поставивши га на место привременог пароха Четврте парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
У Даросави венчао дипломираног теолога Младена Марића и невесту Дејану;
У храму Свете Петке у Виноградима служио празнично бденије.

27. октобар 2024 – Света Петка:

Служио Литургију и пререзао славски колач у храму Свете Петке у Рогојевцу;
У Вишевцу пререзао славски колач општинарима.

28. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. октобар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Брсноци;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У Музеју „Крагујевачки октобар“ присуствовао завршној вечери манифестацијама о октобарском страдању 1941. године у Крагујевцу. Предавање је одржао др Ненад Карамилковић, директор Завода за заштиту споменика културе Крагујевац.

31. октобар 2024 – Свети Лука:

Служио Литургију у гробљанској цркви Светог Луке у Младеновцу.
У храму Праведних Јоакима и Ане у Међулужју утврдио распоред за живописање.

НОВЕМБАР 2024:

1. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Примио др Владимира Кубета, директора Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине.

2. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Силаска Светог Духа у Церовцу (Архијерејско намесништво јасеничко);
У Зајечару присуствовао доксологији Његовој Светости Патријарху српском Господину Порфирију, а затим и предавању о Владици Мелентију.

3. новембар 2024:

Саслуживао, заједно са браћом архијерејима, на Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару (Епархија тимочка).

4. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

5. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

6. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. новембар 2024:

Служио Литургију и литургијско крштење у храму Свете Петке у селу Петка код Лазаревца и том приликом крстио Даницу, кћерку дипломираног теолога Ђорђа Одавића;
Служио бденије у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици поводом храмовне славе.

8. новембар 2024 – Свети Димитрије:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Посетио протојереја ставрофора мр Рајка Стефановића поводом крсне славе.

9. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог апостола Марка у Стојнику (Архијерејско намесништво космајско);
Обишао радове на изградњи конака манастира Павловца.

10. новембар 2024:

Служио Свету Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Јагодини;
Обишао радове на изградњи капеле при Дому за стара лица.

11. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

12. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У цркви Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром обишао радове на живопису и утврдио даљи распоред.

13. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио директора Дома здравља др Василија Антића и групу лекара из Америке.

14. новембар 2024:

Служио Литургију у цркви Светог Духа – Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Посетио у Пожаревацу Господина Игнатија поводом крсне славе.

15. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

16. новембар 2024 – Ђурђиц:

Служио Литургију у Саборном храму у Крагујевцу поводом своје крсне славе – приредио славски ручак.

17. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини – пре Литургије осветио нови парохијски дом;
Посетио храм Покрова Пресвете Богородице у Јагодини.

18. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
У манастиру Ђелијама код Лазаревца разговарао о градњи нове манастирске цркве.

19. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станову;
Примио Његову светост Патријарха српског Господина Пор-

фирија, градоначелника града Крагујевца Николу Дашића и Владимира Јелића, управника патријаршијског двора.

20. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог кнеза Лазара у крагујевачком насељу Белошевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Учествовао у Кулпину у опелу Ксенији Накић које је служио Његова светост Патријарх српски Господин Порфирије.

21. новембар 2024 – Аранђеловдан:

Служио Литургију у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;
Презао славски колач у дому протојереја ставрофора Миће и протинице Марице Ћирковић;
Посетио директора УКЦ „Крагујевац“ др Слободана Милисављевића поводом крсне славе.

22. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Нектарија Егинског у Клиничко-болничком центру у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

23. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Тополи;
У цркви Свете Петке у Петки венчао дипломираног теолога Миодрага Марковића и невесту Анђелу.

24. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Успења Пресвете Богородице – Саборном храму у Крагујевцу.

25. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Саве Српског у крагујевачком насељу Аеродром;
У Старој цркви у Крагујевцу крстио Атанасија, сина свештеника Милоша Тодоровића из Лоћике;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији;
Примио директора Музеја СПЦ др Владимира Радовановића поводом штампања Типика манастира Вољавче;
Служио празнично бденије у капели Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу.

26. новембар 2024:

Саслуживао на Литургији у параклису Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу коју је служио викар Његове светости Епископ хвостански Господин Алексеј поводом славе Богословије;
У Кончареву служио опело ктитору храма Драгану Марковићу.

27. новембар 2024:

Служио Литургију и парастос киторима у капели Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. новембар 2024:

Служио Свету Литургију у Старој цркви у Крагујевцу;
Рад и приједи у канцеларији.

29. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. новембар 2024:

Служио Литургију у храму Светог Николе у Сибници и том приликом рукоположио дипломираног теолога Милоша Крсмановића из Ђуринаца у чин ђакона;
У Сопоту присуствовао Смотри црквеног беседништва.

ДЕЧИЈА СТРАНА

“КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА”

Свети Владика Николај Велимировић

БОГОЈАВЉЕЊЕ

Када Господ Исус беше навршио тридесет година од свог телесног рођења Он отпоче свој учитељски и спаситељски посао. И сам, почетак почетка ознаменова крштењем на Јордану. Свети Кирил Јерусалимски вели: „Почетак света вода, почетак Јеванђеља Јордан.“

При крштењу Господа у води објавила се свету она тајна која се у Старом Завету наговештавала, о којој се у старом Мисиру и Индији само баснословило, тј. тајна божанске Свете Тројице. Отац се јавио чувству слуха, Дух се јавио чувству вида, а Син се јавио уз то још и чувству додира. Отац је изрекао Своје сведочанство о Сину. Син се крстио у води а Дух Свети у виду голуба лебдео је над водом. А када Јован Крститељ засведочи и рече о Христу: Ово је јагње Божије које узе на се гријехе света (Јов. 1 29) и када он погрузи и крсти

Господа у Јордану, тиме се показа и мисија Христова у свету и пут нашега спасења. Наиме: Господ узе на се грехе рода човечјег и под њима умре (погружење) и оживе (излазак из воде); и ми морамо умрети као стари греховни човек и оживети као очишћени, обновљени и препорођени. Ово је Спаситељ, и ово је пут спасења. Празник Богојављења (Теофанија, грчки) просвећује показујући нам Бога као Тројицу једнобитну

и неразделну. То је једно. И друго: јер се свако од нас крштењем у води просвећује тиме што постаје усиновљен од Оца Светлости, заслугом Сина и силом Духа Светога.

О Господе свети, свети у стварању, Све што Речју ствараиш, Духом освештаваиш. О Господе крпки, крпки у страдању, За свет у смрт ходиш, за свет васкрсаваиш.

Господе бесмртни, певамо Ти у глас: Оче, Сине, Душе – Боже, помилуј нас! Оче што се јави гласом над Јорданом, Душе што ко голуб млечни летијаше, Син што се крсти пророком Јованом, Три зрака светлости, Једна светлост сјаше, Тројице јављена, певамо Ти у глас: (Оче, Сине, Душе – Боже, помилуј нас!

Из Охридског пролога

П. Н. Воздвиженски

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Једног дана Праведни Јосиф и Пресвета Марија из града Назарета, где су живели, одоше у град Витлејем. Тамо се, поводом народног пописа, окупило доста народа, а све куће, па и најмање колибе већ су биле заузете.

Шта да се ради? Јосиф и Марија су ходали и били су уморни и желели су да се одморе. Једва су могли да замоле једног љубазног човека да им дозволи да преноће у некој пећини, у коју су по лошем времену уводили стоку да преноћи.

У земљи у којој се то догодило нема зиме, па стога стока и пастири слободно проводе ноћи у пољима. Та ноћ је била посебно светла и топла, па је зато пећина ископана у планини, или по нашем схватању штала, била слободна.

Власник је дозволио Јосифу и Марији да преноће у њој. И управо се овде у овој пећини на слами родио Богомладенац Исус Христос.

Погледајте, децо, Исус, Син Божији, који царује над целим светом, који има сва богатства у својим рукама, сада изгледа сиромашније од сваког сиромашног детета. У ствари, ти, на пример, имаш топлу собу и леп кревет и мекану ћебад, али јадно дете Исус нема ништа од тога.

Он се родио у сточном тору, а Његова Пречиста Мати била је принуђена да га положи у јасле на сламу. Није ли истина, децо, да вам је жао малог Исуса?

Ако си се сажалио, ако желиш да поделиш са Њим и своју ћебад и све што чега имаш исувише, онда се увек сећај шта је Исус Христос рекао када је одрастао. А рекао је ово: „Ко облачи и храни сиромаше, облачи и храни Мене.“

Зато, ако хоћеш да учиниш нешто што је мило Исусу Христу, онда је најбоље помоћи сиромашнима.

Исус, Син Божији, лежао је у јаслама, а пастири су преноћили у пољу. Одједном, као муња, долетео им је са неба блистав, сјајан анђеоло. Пастири су се страшно уплашили. Али добри анђеоло им рече: „Не бојте се, донео сам вам радосну вест: идите у своју пећину, тамо ћете видети дете, које је Исус, Син Божији, Спаситељ света.“

Чим је овај анђеоло нестало, пастири су чули дивне звуке који су се сливали са неба, као да свирају на најлепшим инструментима. Били су то читави хорови анђела који су сишли са неба да поздраве бебу Исуса, својег Цара и Творца.

Сви анђели су певали и радовали се што је Господ пун љубави послао свог Сина на земљу да све људе учини добрим, а затим их одведе у своје Небеско Царство. Када су анђели одлетели, пастири су отишли у пећину и, видевши тамо Божанствено дете, поклонили му се до земље.

Над пећином у којој се родио Исус Христос, по заповести Божијој, заблистала је необично лепа велика звезда. Многи су је видели, а један цар по имену Ирод позвао је к себи научнике и послао их да сазнају шта се догодило. Ови научници су се звали маги. Дошли су у пећину, поклонили се Богодетету и донели му дарове од злата и скупоцених ароматичних супстанци.

ПИСМО МАЛОЈ ХРИШЋАНКИ

Наташа, сунце моје, хришћанко моја!
Честитам ти радостан и блистав дан Рођења Христовог. Помисли, душо, каква је то срећа! Сам Господ долази к нама грешницима у виду безазлене Бебе да би нам свима даровао живот вечни. Наташа, добро размисли, јер у убогој штали не лежи обичан човек, већ Богомладенац,

радуј и ликуј, млада следбенице кротког Христа, напред неустрашиво иди, не бој се противника и његових застрашивања; он је побеђен силом Христовом и не може да врши насиље над нама. Зато не тугуј, голубице моја, чедо моје драго, него се радуј.

Радуј се што си Христова, што те Господ толико воли да ако и ти будеш волела Њега, онда те чека Царство Небеско, које је вечно весеље са Христом и свима светима. Али морамо запамтити, Наташа, да пут до земље радости пролази кроз искушења и туге. На крају крајева, и Христос је ишао путем страдања – путем смрти и крста. Стога ћемо се ми, Његови следбеници, суочити са разним искушењима. Зато их се не плаши, млади мој подвижнице, него их прихвати као нешто природно. Запамти да Господ гледа на твоје срце са великом љубављу и жели да се оно никада не одвоји од Њега. Душо, вољена моја, и ја те волим јер и ти стремиш ка Христу. И ја тежим за Њим, зато хајдемо заједно к Њему. Моли се и за мене, сунце моје, и ја ћу се молити за тебе.

Дозволите ми да те подсетим шта је потребно да бисмо били прави хришћани. Шта Господ хоће од нас? Он жели, пре свега, да га волимо свом душом, а пошто је Он наш заједнички Отац, то значи да смо сви браћа и да морамо да се волимо као браћа. Ово је главна ствар. Господ нам поручује да будемо милостиви према ближњима, кротки, чисти срцем, миротворци, односно да не почињемо непријатељство, него да миримо оне који су у свађи. Али, најважније је да увек имаш Господа у срцу и Он ће те свему научити. Дете моје, бојим се да ти је моје писање тешко. Али оно што не разумеш умом, осетићеш срцем. Не љути се, драга, што лежиш болесна и не можеш да идеш у цркву или да ме видиш. Господ ти је сада још ближе, а душа моја увек је са тобом. Звезда моја јасна, светли нам на нашем путу, радуј нас и теши, буди увек ведра и радосна. Твоја душа још није помрачена грехом и нема зашта да тугујеш.

Нека те Господ чува, нека те анђео чувар покрије својим снежнобелим крилима. Нека ти новорођени Христос улије у душу неизрециву радост и тишину. Љубим твоје бистре очи, моја вољена девојчице.

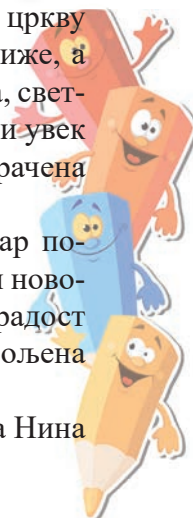
Твоја сестра Нина

Господ, који је створио небо, земљу и читаву бескрајну васељену, Творац, кога на Небу прославља безбројна војска анђела.

Он овде лежи у јаслама. Замисли Божићну ноћ. Сви људи спавају, уморни од дневне вреве, и не осећају да се сада дешава велика тајна искупљења и помирења људи са Богом.

Радости моја, размисли о великој љубави Божијој према нама и свим својим чистим детињим срцем уздигни се до ове Љубави, не због страха, него ради саме Љубави. Погледај колико је девојака и младића, одушевљених неописивом лепотом и безграничном Љубављу нашег Творца, отишло на муке са радосним осмехом на уснама, захваљујући томе што су њихова срца горела од ватрене љубави према своме Спаситељу. Зато се

ДАЋЕ ВАМ СЕ ПО ВЕРИ ВАШОЈ

Тиха, топла летња ноћ обавила је земљу својим тамним покривачем, само су звезде, те очи неба, замишљено сијале негде високо, високо.

Утихнуо је Кијево-Печерски манастир. Уморни од дневних трудова и молитава током дугих богослужења, монаси су заспали.

Још један час и звоњава ће их пробудити, позивајући их поново у цркву. Дан молитве и рада ће почети поново.

Само у неколико келија, под треперавом светлошћу кандила, старији монаси и даље стоје на молитви и клањају се до земље, али у дрвеној кући подигнутој на самим улазним вратима у манастиру, видљива је блистава светлост. Ово је манастирска просфорница.

Монаси Спиридон и Никодим овде врше своја послушања – пеку просфору за манастир. Овај посао је тежак и није за случајно игуман за њу поставио баш Спиридона и Никодима, монахе благочестивог живота, вредне и тачне.

Раније него иначе, данас је почео рад у просфорници. Монах Никодим је болестан, а отац Спиридон треба да пожури како би се сам изборио са двоструким послом и на време припремио просфоре.

Преморени монах је напустио келију отишавши по дрва; изашао је и застао на вратима. Величанствена тишина ноћи, миријаде звезда, све је то погодило душу монаха, испунило је страхопоштовањем према Творцу свега – Богу, а речи Давидових хвалебних псалама сливале су се са уса на старца.

Сељак родом, не више млад, дошао је у манастир тражећи спасење. Проводио је дане и ноћи у молитви: неписмени су, слушајући читања других, научили напамет цео Псалтир и сваки дан су га понављали. Пимен Посник, који је тада био игуман, обратио је пажњу на благочестивог старца и поручио му да испече просфору, принос за Божанствену Литургију.

Старац се није дуго задржао ван келије. Неколико минута касније вра-

тио се са тешким бременом, убацио дрва у пећ и, пажљиво оправши руке, после молитве почео да прави просфору уз певање псалама, мислећи са страхом Божијим да је његово дело припремање чисте и непорочне бескрвне жртве која се приноси на Литургији.

Изнаенада је кров куће плануо од усијане пећи.

Старац није оклевао. Зграбио је своју мантију и њоме покрио отвор пећи, а затим брзо скинуо са себе власеницу и, подвезавши рукаве на њој, потрчао је до бунара по воду, коју је захватао својом власеницом.

Вратар, видевши пламен, пожури на звоник. Непрестано звоњење звона пробудило је браћу. Монаси су журно истрчали из својих келија, хитајући да помогну старцу.

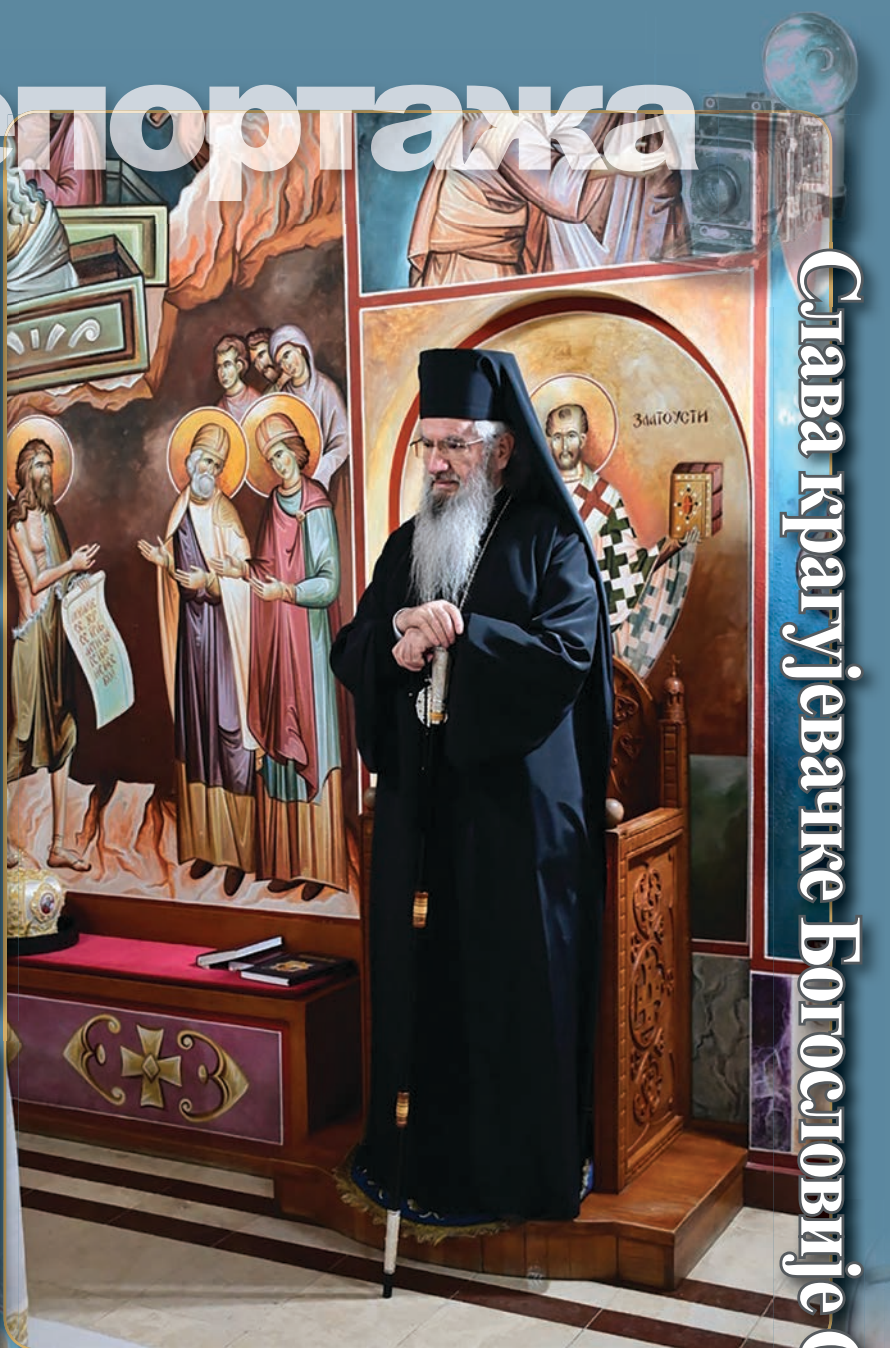
И виде браћу велико чудо: мантија којом је свети старац затворио отвор пећи није горела, а вода којом је угасио пламен није цурела из власенице иако је она била само обична тканина.

Отецъ Лечебникъ Ахметъ Боголюбскій Чудесеъ Источникъ Мира Источникъ Соларница Красногорскіа Господна
 1875младе Богородице Непрестанно Молитве въ оубае дождесе въ Велпачъ дождесе въ мѣру и убогоу Мира Святлици.

фото репортажа

Слава крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог

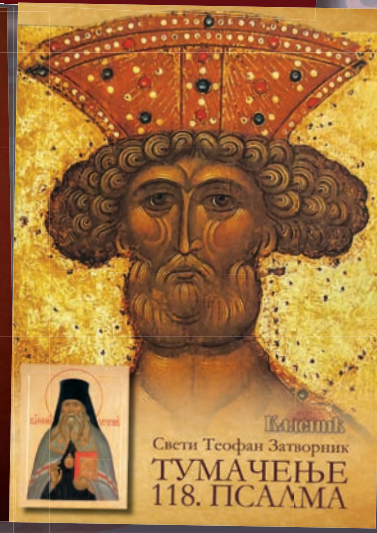
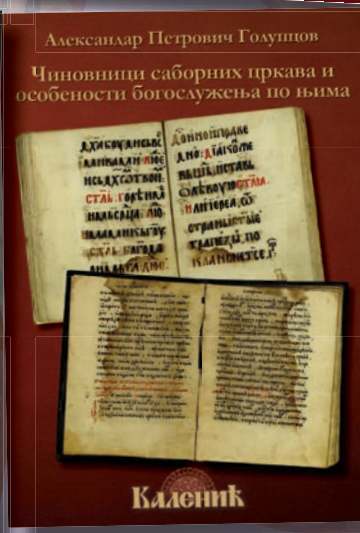
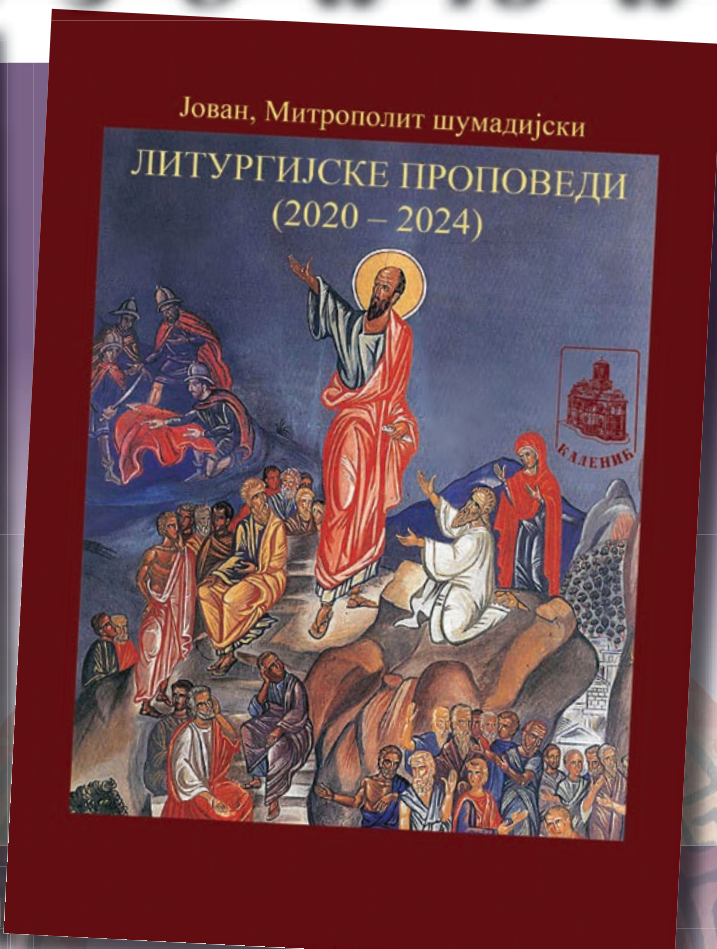

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А и з д а њ а

www.eparhija.com